

Puolueen toimintakertomukset 1987—1989 on painettu erillisenä kirjasena, jotka kaikki olemme saaneet. Voidaanko jokainen toimintakertomus käsitellä kerrallaan, siis ensin vuoden 1987 jne.?

Keskustelu käsiteltävästä alkaa. Keskustelu päättyy. Käsitteilytapa hyväksytään.

Puheenjohtaja: Käsitellään Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen toimintakertomus vuodelta 1987.

Keskustelu alkaa. Täällä on kaksi puheenvuoropyyntöä. Ensin puhuu Seppo Salminen, Pohjois-Häme ja Raimo Väyrynen, Helsinki, valmistautuu. Olisin kysynyt kummaltakin puheenvuoron käyttäjältä, haluatteko käyttää yleispuheenvuoron vai tähän vuoden 1987 toimintakertomukseen.

Seppo Salminen, ole hyvä!

Salminen, Seppo (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokoustoverit! Pohjois-Hämeen puoluekokousedustajat ovat keskustelleet ennakoon jossakin määrin puolueen toiminnallisuudesta ja toimintamenetelmistä. Tuossa keskustelussa tuli varsin vankasti esiin idea siitä, että voitaisiinko miettiä tietynlaisen johtoryhmän perustamista. Perusteluiksi tälle ajatusmallille on esitetty seuraavia asioita.

Valmisteluissa on joskus ilmeisesti ollut ongelmia, ja näitä ongelmia haluttaisiin ainakin osittain myös tällä keinoin poistaa. Käsitteilyn monipuolisuus olisi toinen seikka, joka tässä yhteydessä on tuotu esiin ja lähinnä lähdetty siitä, että mielipiteet tulisivat jo valmisteluvaiheessa suhteellisen tehokkaasti esille.

Edelleen on haluttu toimivalle puoluejohdolle, operatiiviselle johdolle selustaa ja tukea valmiiksi jo kenttätasolle. Lähtökohtana olisi se, että demokraattinen ajattelu saisi tässä yhteydessä oman arvonsa siten, että palkattu, siis päätoiminen ja korkein luottamushenkilöjohto voisivat tämän valmistelun yhdessä suorittaa.

Tarkoituksemme ei ole missään tapauksessa tehdä puoluekokoukselle tästä esitystä vaan jättää asia puoluetoimikunnan harkittavaksi ja mietittäväksi, tuntuuko tämä viisaalta ja miten se käytännössä toteutetaan. Jos päädytään tämän tyyppiseen ratkaisumalliin, saattaisi olla aiheellista puolueen puheenjohtajiston, puoluesihteerin ja myös puolueuuvoston johdon mukana oleminen tässä tilanteessa.

Samalla kun tätä keskustelua käytiin, todettiin, että tällaisen elimen tulisi olla väline nimenomaan tuloksellisuudelle, ei siis jarrutusta eikä piiloutumista tällaisen elimen taakse, vaan nimenomaan sitä, että systeemit ja ajatukset pelaisivat.

Samalla ehkä tulevaisuutta ajatellen voisi tutkia, voidaanko puoluetoimikunnan kokousrytmiä harventaa. Siis asia puoluetoimikunnan harkintaan.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraava puheenvuoro Raimo Väyrynen, Helsinki, ole hyvä!

Väyrynen, Raimo (Helsingin piiri): Jatkaisin samasta teemasta kuin Seppo Salminen, ja se liittyy puolueen johdon ja puoluetoimikunnan työn organisointiin. Hän aivan oikealla tavalla painotti sitä, että tässä työssä on tehostamisen ja järjestämisen varaa. Tätä asiaa on käsitelty myös puoluekokoukseen valmistauduttaessa. Siitä ovat tuoneet esiin mm. eräät puheenjohtajaehdokkaat mielestäni selväjärkisiä näkemyksiä.

Teemana tai lähtökohtana nyt on se, että poliittista valmistelutyötä on syytä tehostaa. Nähdäkseni se edellyttää esimerkiksi keskeisten poliittisten kysymysten, kuten energia- ja asuntopolitiikan, jatkuvaa seurantaa. On selvää, että puolueen puheenjohtajalla on keskeinen asema työn organisoinnissa, valmistelun järjestämisessä, ja tämän lisäksi tietysti varapuheenjohtajien asemaa on syytä selkeyttää. Heitä on syytä käyttää poliittisina johtajina konkreettisissa kysymyksissä. Eikä ole kovin järkevää, että varapuheenjohtajat ovat lähinnä vaalidramatiikan välineitä puoluekokouksessa, vaan kyllä heillä on paljon tehtävää myös puolueen johtamisessa.

Menettelytapavahokunnassa keskusteltiin aika paljon siitä, kun näitä ratkaisuja valmisteltiin, että eräänlainen johtoryhmä tai tiimi pitäisi puoluejohdosta aikaansaada, jossa on tietty selvä työnjako, joka toimii puolueen puheenjohtajan vastuulla ja ohjauksella. Ajatus eräänlaisen työvaliokunnan perustamisesta, jonka Seppo Salminen tässä toi esille, tuntuu mielestäni järkevältä. Kun hän viittasi puolueuuvoston johdon osallistumiseen tähän työhön, oletan hänen tarkoittaneen pelkästään puolueuuvoston puheenjohtajaa eikä koko johtoryhmää. Toivon, että tämä tulkinta on oikea.

Hän viittasi kahteenkin seikkaan puoluetoimikunnan työssä, siihen, että mukana on kieltämättä liian paljon joukkoa. Tämä on se vaikutelma, joka ulkopuolillekin tarkkailijalle syntyy. Tässä mielessä työn järjestämisessä on tehostamisen varaa. Ja ehkä tuo työvaliokunta tavallaan virallistaisi tietyn menettelyn, jolla poliittista valmistelutyötä tehdään. Ellei tällaista järjestelyä synny, niin päätökset tehdään joka tapauksessa jossakin muualla.

Sitä paitsi tuo ajatus, että puoluetoimikunta kokoontuisi harvemmin, tuntuu aivan järkevältä. Jokatorstainen kokous ei varmasti ole ainoa autuaaksi tekevä seikka. Tietysti voidaan ajatella niin, että jos olennaisia vaikeita poliittisia kysymyksiä tulee, ainahan puoluetoimikunta saadaan koolle, ei kysymys ole siitä.

Ajatus puoluetoimikunnan työn tietystä uudelleenorganisoinnista on sellainen, että meidän on se tavallaan henkisenä viestinä syytä puoluetoimikunnalle lähettää. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Muita pyydettyjä puheenvuoroja ei ole. Halutaanko käyttää muita puheenvuoroja? Ellei, päätän keskustelun.

Asiat, joita näissä kahdessa puheenvuorossa käsiteltiin, varmasti menevät puoluetoimikunnan tietoon ja heidän harkintaansa. Asia varmasti sieltä käsin valmistellaan jatkoa varten.

Voidaanko todeta, että Sosialidemokraattisen Puolueen toimintakertomus vuodelta 1987 hyväksytään. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Käsitellään Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen toimintakertomus vuodelta 1988.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Sosialidemokraattisen Puolueen toimintakertomus vuodelta 1988 hyväksytään.

Puheenjohtaja: Käsitellään Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen toimintakertomus vuodelta 1989.

Keskustelu alkaa. Kohtaan on pyytänyt puheenvuoron Osmo Keinänen, Pohjois-Karjala, ole hyvä!

Keinänen, Osmo (Pohjois-Karjalan piiri): Hyvät toverit! Tietysti tämä minun naamani on kulunut, mutta niin alkavat asiatkin olla, kun ollaan jo toimintakertomuksessa.

Olisin lähinnä kysynyt puolueen johdolta ja puoluetoimikunnalta erästä asiaa. Vuoden 1987 kohdalla oli pari edustajaa sitä mieltä, että puoluetoimikunnan kokouksia on vähennettävä. Kyllä näitten tilastojen mukaan, kun vuonna 1987 niitä oli 45, nyt on pidetty 35 puoluetoimikunnan kokousta. Samalla on vähennetty työryhmiä, joita puoluesihteeri jo poliittisessa katsauksessa käsitteli, projekti-ryhmiä on ollut vuonna 1989 vain 11.

Kun nämä ynnätään yhteen sillä tavoin, että puoluetoimikunnan kokouksia on pidetty vähemmän, työryhmien määrää on pienennetty, entistä pienempi porukka on ollut todennäköisesti valmistelemassa ja käyttämässä valtaa. Onko tähän vaikuttanut se, kun puolueen puheenjohtaja on ulkoministeri, että puoluetoimikunnan kokouksia on pidetty vähemmän vai mistä se mahdollisesti johtuu? Onko asioita ollut nyt vähemmän päätettävänä?

Olisin kysynyt myös, kun henkilökuntaa on vuodesta 1987 toimistosta pari henkilöä vähennetty, että mitkä ne vakanssit ovat, jotka on lakkautettu tai mahdollisesti lakkautetaan. Vuonna 1989 on ollut 25 henkilöä.

Jäsenmäärän kehityksestä kysyisin, kun nyt tosiasia toimintakertomuksen mukaan on se, että äänioikeutettujen määrä väheni 1.335 jäsenellä, 1988 oli 1.029 ja ensimmäisenä vuonna tätä puoluekokous- kautta 2.357, niin se merkitsee, että vuonna 1989 on ollut yhteensä 4.721 äänioikeutettua jäsentä vähemmän. Se on suurin piirtein yhden piirin, esimerkiksi Helsingin tai Keski-Suomen piirin, äänioikeutettujen jäsenmäärä.

Mitä mahdollisesti puoluejohto ja puoluetoimikunta tekee, että jäsenmäärät saataisiin kasvuun? Oman yhdistykseni osalta olen sen joka tapauksessa tehnyt. Jäsenmäärät ovat kasvaneet kyllä mukavasti, ja jopa pari alle 18-vuotiaasta tuli yhdistykseeni. Pohjois-Karjalassa on ollut tähän asti vain yksi alle 18-vuotias, nyt heitä on kolme. Ainakin omalta osaltani olen tätä työtä tehnyt. Meillä on erittäin positiivinen tulos. Ehkä Iivari voi vastata näihin kysymyksiin.

Puheenjohtaja: Ulpu Iivari tulee varmastikin vastaamaan näihin kysymyksiin.

Iivari, Ulpu (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Saattaisi olla hyvä idea pyytää Osmo Keinästä puoluetoimikunnan konsultiksi, kun mietitään tätä ihan oikeasti vakavaa kysymystä jäsenmäärän vähenemisestä. Se on aivan selvästi seuraavalla puoluekokouskaudella yksi isoimmista asioista, että saada maksavien jäsenten osuus nousuun. Osan kyllä Keinäsen tempuista tiedänkin, mutta me varmaan voimme jatkaa keskustelua.

Tietysti järjestöuudistus on yksi sellainen asia, joka tähtää siihen, että samalla kun tehdään toimintaa mielekkäämmäksi, helpommaksi ja demokraattisemmaksi Sosialidemokraattisessa Puolueessa, samalla oletamme, että ihmiset ovat yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneita ja tulevat helpommin meidän työhöemme. Nuorten kohdalta on tietysti sanottava se, että ehkä tämä ajan henki ei yleensä poliittisten puolueitten kautta toimintaan houkuta.

Nuorisotutkimukset osoittavat aika yksiselitteisesti sen, että ne nuoret, jotka ovat yhteiskunnallisista asioista ja vaikuttamisesta kiinnostuneita, eivät etsiydy niinkään puolueisiin vaan erilaisiin yhdenasian liikkeisiin. Siinä on taustalla se, että elämme niin monimutkaisessa maailmassa ja yhteiskunnassa, että painopisteiden asettaminen on vaikeaa, syy- ja seuraussuhteet ovat hankalasti hahmoteltavia. On ikään kuin helpompaa toimia jonkun yhden asian puolesta, kun taas Sosialidemokraattinen Puolue joutuu ottamaan kokonaisuuksia huomioon.

Toivon, että tämän puoluekokouksen päätökset - olenkin siitä ihan varma, kun

tavoitteistosta päätetään - selkeyttävät Sosialidemokraattisen Puolueen linjaa, asetetaan tavoitteita, joissa on myös hitunen rohkeutta ja unelmia.

Mitä tulee näihin puoluetuomikunnan kokouskäytäntöihin, niissä ei ole ollut oikeastaan mitään erilaista aikaisempaan verrattuna. Kokouksia ei ole yhtä paljon, mutta se on ollut juhlapäivistä ja muusta aivan normaalista johtuvaa.

Puheenjohtaja Paasion ulkoministerin tehtävien vuoksi ei ole yhtään puoluetuomikunnan kokousta jätetty pitämättä. Kyllä puoluetuomikuntaan on aina johtaja saatu viime puoluekokouskaudellakin.

Työryhmien määrä ei ole välttämättä osoitus valmistelun tehokkuudesta eikä demokraattisuudestaan. Saattaa olla, että meillä on ollut viime vuosina vähän komeampi kuva ulospäin kuin todellisuus on ollut, kun katsotaan toimintakertomuksista, kuinka paljon meillä on työryhmiä ja kuinka paljon niissä asiantuntijoita toimii.

Eri työryhmien välillä on aika paljon toiminnallisia eroja. On työryhmiä, jotka kokoontuvat tuskin koskaan. On työryhmiä, jotka kokoontuvat hyvin usein. Tämä on yksi syy valtiohoitajapuolueen roolin lisäksi, ja ehdotammekin, että työryhmäorganisaatio menisi remonttiin.

Viittasit myös puolueen henkilöstökehitykseen. Käytän tässä tilaisuutta hyväkseni ja kerron, että kun puoluekokouskauden alussa puolueorganisaatiossa, puoluetuomistossa ja piirijärjestöissä oli noin 90 henkilöä töissä vakinaisessa työsuhteessa, tämän puoluekokouskauden aikana määrä on vähentynyt yhteensä 19 henkilöllä. Piiritoimitsijoita on poistunut, ja useimmat piirit toimivat nyt sillä tavoin, että niissä on vain piirisihteeri ja toimistonhoitaja.

Puoluetuomistossa on mm. uuden tekniikan käyttöönoton kautta voitu hallinto-osastolla mutta myös järjestöosastolla vähentää henkilöitä. Ketään ei ole irtisannottu, mutta toimintaa on kyetty tehostamaan. Yhdistimme suunnittelu- ja tiedotusosaston, joka vei yhden päällikön viran pois.

Kyllä henkilökunnan vähentyminen reippaalla 20 %:lla on merkinnyt sitä, että työtahti on varmaankin puolueorganisaatiossa sekä piireissä että puoluetuomistossa kiristynyt, ja aika ohuella joudutaan joskus työtä tekemään.

Tätäkin taustaa vasten olen iloinen, että viime puoluekokouskaudella on kuitenkin puoluetuomistolle ja piireille koituvat tehtävät ihan kohtuullisella tavalla hoidettu. Vaalikampanjat on hoidettu ihan menestyksellisesti samoin Turun juhlat, järjestöuudistuksessa on päästy käyntiin, kustannuskehitystä on yritetty pitää kurissa.

Vaikka tämä ei ole ehkä ihan oikea paikka, haluaisin tässä yhteydessä kiittää Sosialidemokraattisen Puolueen työntekijöitä siitä panoksesta, jonka he menneellä puoluekokouskaudella ovat puolueen eteen tehneet.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, Ulpu! Tyydyttikö tämä vastaus toveri Keinästä? Kiitos!

Muita pyydettyjä puheenvuoroja ei ole tullut. Halutaanko niitä vielä käyttää? Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Sosialidemokraattisen Puolueen toimintakertomus vuodelta 1989 hyväksytään.

Ehdotan seuraavaa päätösehdotusta:

Puoluekokous toteaa, että puoluetoimikunta on puolueen sääntöjen 39 §:n 11 kohdan mukaisesti vastannut siitä, että varsinainen puoluekokous on saanut käsiteltäväkseen puolueen toimintakertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989. Edelleen puoluekokous toteaa, että puolueenuevosto on sääntöjen 36 §:n 6 kohdan (uusien sääntöjen 36 §:n 7 kohdan) mukaisesti tarkastanut ja omasta puolestaan hyväksynyt puolueen toimintakertomukset samoilta vuosilta.

Puoluekokous päättää vahvistaa puolueen toimintakertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989.

Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Puoluekokous vahvistaa toimintakertomukset 1987—1989.

Puoluekokous vahvisti puolueen toimintakertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989.

Kohta 14. loppuunkäsitlety.

15. KÄSITELLÄÄN PUOLUETOIMIKUNNAN TILIKERTOMUKSET VUOSILTA 1987,1988 JA 1989 SEKÄ TILINTARKASTAJIEN LAUSUNNOT

Puheenjohtaja: Kohta 15. Käsitellään puoluetoimikunnan tilikertomukset 1987, 1988 ja 1989 sekä tilintarkastajien lausunnot.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen tilikertomukset on painettuina erillisessä kirjassa yhdessä toimintakertomusten kanssa.

Esitän, että käsitellään tilikertomukset myös vuosi kerrallaan.

Keskustelu käsittelytavasta alkaa. Keskustelu päättyy. Käsittelytapa hyväksytään.

Puheenjohtaja: Tilikertomus vuodelta 1987.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Tilikertomus vuodelta 1987 hyväksytään.

Puheenjohtaja: Tilikertomus vuodelta 1988.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Tilikertomus vuodelta 1988 hyväksytään.

Puheenjohtaja: Tilikertomus vuodelta 1989.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Tilikertomus vuodelta 1989 hyväksytään.

Puheenjohtaja: Tilintarkastajien lausunnot näkyvät tässä kirjasessa, joka meille on jaettu. Sihteerillä on täällä alkuperäiset.

Ne voitaneen merkitä puoluekokouksen tietoon saatetuiksi.

Puheenjohtaja: Esitän kohdasta 15. seuraavanlaista päätösehdotusta:

Puoluekokous toteaa, että puoluetoimikunta on puolueen sääntöjen 39 §:n 10. kohdan mukaisesti esittänyt puolueen tilit, pöytäkirjat ja muut varainhoitoa tai hallintoa koskevat asiakirjat kahden kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päättymisestä puoluekokouksen valitsemille tilintarkastajille ja tarkastuksien tapahduttua tilintarkastajien lausunnolla varustettuna puolueeneuvostolle. Puoluekokous toteaa edelleen, että puolueeneuvosto on sääntöjen 36 §:n 6. kohdan (uusien sääntöjen 36 §:n 7. kohdan) mukaisesti tarkastanut ja puoluekokousta varten omasta puolestaan tilintarkastajien antamien lausuntojen perusteella hyväksynyt puolueen tilit vuosilta 1987, 1988 ja 1989.

Puoluekokous päättää tilintarkastajien lausuntojen perusteella vahvistaa puolueen tilinpäätökset edellisen varsinaisen puoluekokouksen jälkeen kuluneilta kalenterivuosilta.

Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Vahvistetaan.

(Tilintarkastuskertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989 pöytäkirjan liitteenä 17)

Puoluekokous vahvisti tilintarkastajien lausuntojen perusteella puolueen

tilinpäätökset edellisen varsinaisen puoluekokouksen jälkeen kuluneilta kalenterivuosilta.

Kohta 15. loppuunkäsitelty.

16.

**PÄÄTETÄÄN TILI- JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMISESTÄ
PUOLUETOIMIKUNNALLE JA PUOLUENEUVOSTOLLE**

Puheenjohtaja: Kohta 16. Päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä puolueitoimikunnalle ja puolueuueuostolle.

Esitän kohdasta seuraavaa päätösehdotusta:

Puoluekokous päättää myöntää tili- ja vastuuvapauden puolueitoimikunnalle, puolueuueuostolle sekä muille vastuueuueuostolle tileistä ja hallinnosta vuosille 1987, 1988 ja 1989.

Keskustelu alkaa. Pyydettyjä puheenuoroja ei ole. Keskustelu päättyy.

Voitaneen hyväksyä äsken lukemani päätösehdotus ja samalla myöntää tili- ja vastuueuueuostus. Myönnettäneen. Myönnettäneen.

Puoluekokous myönsi tili- ja vastuueuueuostuden puolueitoimikunnalle, puolueuueuostolle sekä muille vastuueuueuostolle tileistä ja hallinnosta vuosilta 1987, 1988 ja 1989.

Kohta 16. loppuunkäsitelty.

17.

**KÄSITELLÄÄN SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN
KERTOMUKSET VUOSILTA 1987, 1988 JA 1989**

Puheenjohtaja: Siirrytään kohtaan 17. Käsitellään Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989. Myös nämä on teille jaettu kirjasesassa.

Voitaneen käsitellä myös nämä vuosi kerrallaan. Käsitellään.

Puheenjohtaja: Ensimmäisenä käsitellään Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kertomus vuodelta 1987.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Eduskuntaryhmän kertomus vuodelta 1987 hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Käsitellään Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kertomus vuodelta 1988.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Eduskuntaryhmän kertomus vuodelta 1988 hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Käsitellään Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kertomus vuodelta 1989.

Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Eduskuntaryhmän kertomus vuodelta 1989 hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Esitän seuraavanlaista päätösehdotusta kohtaan 17:

Puoluekokous toteaa, että Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on puolueen sääntöjen 45 §:n 3. momentin mukaisesti esittänyt toimintakertomukset kultakin toimintavuodelta puolueuuevoston kevätkokoukselle.

Edelleen puoluekokous toteaa, että puolueuuevosto on puolueen sääntöjen 36 §:n 7. kohdan mukaisesti omasta puolestaan käsitellyt Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989. Puoluekokous päättää hyväksyä Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989.

Puoluekokous päättää hyväksyä eduskuntaryhmän toimintakertomukset kyseisiltä vuosilta eli 1987, 1988 ja 1989.

Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluekokous hyväksyi Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomukset vuosilta 1987, 1988 ja 1989.

Kohta 17. loppuunkäsitelty.

Puheenjohtajaksi siirtyi Reijo Laitinen.

Puheenjohtaja: Väliaikatieetona voin todeta sen, että äänenlaskenta on jo loppusuoralla.

21.4.

Talous- ja veropoliittiset aloitteet (esitykset 44—49)

Puheenjohtaja: Siirrytään käsittelemään asiakohtaa 21. 4. Talous- ja veropoliittiset aloitteet, esityskirjan sivut 127—133.

Aloite 44. Hyvään työvoimapolitiikkaan

Tähän on pyydetty kaksi puheenvuoroa, ensimmäisenä Leena Siren, Helsingin piiri. Onko Siren paikalla? Valmistautuu Käcklund Birger, Helsingin piiri. Onko Käcklund paikalla, ole hyvä.

Käcklund, Birger (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja! Laajasalon Sosialidemokraatit r.y:n aloitteella haluan tässä ravistaa Suomen hereille riittävän ajoissa ja selkeästi työttömyysongelman vaihtuessa työvoimapulaksi. Työvoimapula johtaisi ennen pitkää katastrofaaliseen tilanteeseen maamme elinkeinoelämän kilpailukyvyn kannalta kansainvälisissä suhdanteissa.

Vaikka puolueloimikunnan lausunto osoittaakin päättäväistä tarttumista työvoimapolitiikan kehittämiseen, kuntien työvoiman saannin turvaamiseen samoin kuin yleisemminkin vaikuttaa naistyövoimakysymykseen liittyvä nihkeä ja liian ortodoksinen suhtautuminen.

On tosin hyväksyttävää ja oikein, että sukupuolieroja pyritään niin kasvatuksen kuin työvoimakentällä häivyttämään. Samoin on oikein, että asenteellista jakoa nais- ja miesammatteihin pyritään poistamaan kaikin käytettävissä olevin myönteisin keinoin. Näin tulee pitemmällä aikavälillä varmaan tapahtumaankin.

Tämän tavoitteen kannalta ei mielestäni kuitenkaan ole ristiriidassa se, että akuutin tarpeen tyydyttämiseksi myös naistyövoiman käytöstä huolehditaan tarvittaessa tehotoimin, kuten mm. pääkaupunkiseudulla jo on tapahtunutkin.

Erilaisin kampanjoin olisi edistettävä mm. hoitoalan työvoimapulalan lieventämistä. Ei niihin yhtäkkiä miehiä löydy, vaikka periaatteessa ei hyväksytäkään jakoa nais- ja miesammatteihin. Palkkapolitiikalla on tuettava naispalkkaisuutta, kuten mm. SAK:n puheenjohtaja Ihalainen on todennut. Solidaarisuus toteutuu ja ammattijaot sukupuolen mukaan lientyvät oikeudenmukaiseen palkkapolitiikan ja asennekasvatuksen keinoin, kunhan ne kohdistetaan myös naistyövoimaan ilman perinteisiä asennelukkiumia.

Tähän astinen suuntaus on ollut liiaksi liturgiapainotteista, vailla jämäkkää poliittista tahtoa. Se on ollut sitä myös omassa puolueessamme. Nyt liturgiat on, toivon mukaan, laulettu loppuun ja naistyövoima otetaan täydestä niin palkka-

politiikassa kuin nimityspolitiikassakin, jossa rima yhä asettuu naista syrjiväksi. Naista on jo liian kauan ylistämällä alistettu. Nainen on nostettava kaikista kuopista ihmisen asemaan, vähintään miehen rinnalle. Kyllä naistyövoiman saanti siten turvataan. Muuten ei.

Toveri puheenjohtaja, teen seuraavan muutosehdotuksen sivulle 130 toiseen kapaleeseen:

"Puoluekokous katsoo, että työvoimapolitiikan tulee poistaa sukupuoleen perustuvia eroja työmarkkinoilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon alueella ei keskitytä naistyövoimatarpeen tyydyttämiseen, vaan pyritään lisäämään alan kiinnostavuutta tasaisesti kummankin sukupuolen osalta. Tasa-arvoa työelämässä on kehitettävä palkka-, sosiaali- ja koulupoliittisissa ratkaisuissa"

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Leena Siren, Helsingin piiri.

Siren, Leena (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Ihan ensiksi pyydän saada kannattaa edustaja Käcklundin muutosehdotusta.

Terveydenhuoltohenkilöstön palkkaus on asia, joka on viime kuukausina puhuttanut laajasti yhteiskuntaamme. Tilanteen tulehtuneisuudesta kertoo paljon se, että äärimmillään palkkapoliittinen protesti on johtanut hoitohenkilöstön spontaaneihin ulosmarsseihin.

Mielestäni sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön palkkaa koskeva kysymys kuuluu mitä suurimmassa määrin myös tämän puoluekokouksen pohdittaviin asioihin. Onhan SDP keskeisin hallituspuolue, jonka näkemyksillä on ratkaiseva merkitys budjettipolitiikan linjavetoja tehtäessä. Lisäksi SDP käyttää keskeistä äänivaltaa pääettäessä kuntien saamista valtionosuuksista. SDP:n päättäjien on tunnettava vastuunsa myös kuntatason päätöksenteossa, mihin valtuutusta asioiden hoidosta on tietoisesti ohjattu.

Ajatusta siitä, että syksyllä tehtävällä palkkaratkaisulla ohjattaisiin korotukset nais- tai tasa-arvoratkaisujen muodossa naisvaltaisille matalapalkka-aloille, on syytä tervehtiä tyydytyksellä. Tämän tyyppinen linjavalinta on erityisen perusteltu siitä syystä, että palkankorotusvara tulee olemaan hyvin rajallinen. Tämä rajallisuus ei kuitenkaan mielestäni saa merkitä sitä, että tarjolle tuotaisiin puhdasta nollalinjaa. Pitäytyminen korotuksettomassa palkka- kierroksessa merkitsee tietoista uhkien rakentamista sopimuspolitiikan ja etenkin laaja-alaisen tulopolitiikan tielle.

Sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön palkkakysymystä ei pidä käsitellä vain tämän päivän kysymyksenä, niin polttavasta piinasta kuin onkin kyse. Jatkuva

keskustelu terveydenhuoltoväen palkkaongelmista on saanut aikaan sen, että perinteinen suuri kiinnostus terveydenhuoltoalan opiskelua kohtaan on vähentynyt merkittävästi. Ajan mittaan tästä syntyy todellinen ongelma alalle, joka jo nyt potee huutavaa työvoimapulaa. Vastuullisena puolueena SDP:n tulisi lähteä toimiin, joilla tämän aikapommin laukeaminen voitaisiin välttää.

Pehmoalan henkilökuntapula vaarantaa peruspalvelut, jotka kohdistuvat siihen väestönosaan, jonka etuja ja hyvinvointia me olemme ajamassa. On jo jouduttu melkoisiin supistuksiin palvelujen määrässä ja tilanne tulee väestön ikärakenteen muutoksien myötä edelleen pahenemaan.

Sosialidemokratian pääperiaate on inhimillisuus, jonka ainakin minä miellän niin, että juuri sosialidemokraattisten päättäjien ja virkamiesten sekä valtion- että kunnan tasolla tulee vakavasti harkita, mikä on asioiden tärkeysjärjestys ja kaikin keinoin pyrkiä turvaamaan riittävä työvoiman saanti sosiaali- ja terveysalalle. Näin turvataan peruspalvelut ja hyvinvointi.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, Leena. Keskustelu aloitteen johdosta päättyy.

Esitän, että puoluekokous yksimielisesti hyväksyisi puolue toimikunnan lausunnon siten muutettuna kuin tässä keskustelun kuluessa on esitetty.

Puheenjohtajan esityksestä keskustelua. Keskustelu päättyy.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Työvoimapulasta voi muodostua aloitteessa selostetulla tavalla uhka kunnallisille palveluille, mikä korostaa entisestään tarvetta pitkäjänteiseen työvoimapolitiikkaan. Kysymys on laajemminkin työn ja työelämän kehittämisestä myös kunnallisten palvelujen piirissä siten, että työssä viihtyminen ja työn palkitsevuus kasvavat.

Puoluekokous katsoi, että työvoimapolitiikan tulee poistaa sukupuoleen perustuvia eroja työmarkkinoilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon alueella ei keskitytä naistyövoimatarpeen tyydyttämiseen, vaan pyritään lisäämään alan kiinnostavuutta tasaisesti kummankin sukupuolen osalta. Tasa-arvoa työelämässä on kehitettävä palkka-, sosiaali- ja koulutuspoliittisissa ratkaisuissa.

Puoluekokous kehotti kuntien toimielimiä valmistelemaan ratkaisuja, joilla työvoimaa voidaan vapauttaa hallinnollisista tehtävistä varsinaisten palvelujen tuottamiseen kuntalaisille.

Puoluetoimikunnan jäsenten ja varajäsenten vaali

Puheenjohtaja: Ryhdymme suorittamaan puoluetoimikunnan vaalia. Pyydän vaalitoimikunnan jäseniä tänne salin etuosaan.

Vaalin tekninen suoritus tapahtuu samalla tavalla kuin eilenkin, eli vaalitoimikunnan toimesta teitä huudetaan piirijärjestöittäin saapumaan tänne eteen. Sen jälkeen teille annetaan tuo äänestyslippu ja siirrytte tänne koppiin täyttämään sen. Lippu leimataan, jonka jälkeen se pudotetaan uurnaan. Poistuminen tapahtuu sivukäytäviä myöten.

Menettelytapa hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Vaalitoimitus alkaa.

Ilmoitusasioita

Puheenjohtaja: Tuonne takaosaan on heijastettu viimeisin gallupin tulos.

Sopiiko, että kerron tässä muutamia ilmoitusasioita? Toivottavasti se ei häiritse vaalin suorittamista. Voidaanko näin menetellä? Menetellään.

On pyydetty ilmoittamaan, että ravintola Torikellarissa on seisova pöytä lounaikaan myös huomenna.

Aulan tiloissa on myytävänä norppa-taulua muistoksi Lappeenrannan puoluekokouksesta. Se on varustettu kokoustunnuksella. Suurempi uniikki maksaa 500 mk ja pienempi 150 mk. Taulut on valmistanut taiteilija Erkki Silfver Lappeenrannasta. Taulun tuotosta käytetään osa Saimaan norpan suojeluun. Esitetään toivomus, että mahdollisimman moni kokousedustaja voisi ostaa taulun, joko itsellensä taikka edustamalleen perusjärjestölle, muistoksi tästä kokouksesta.

Edelleen ilmoitusasioita.

Ohjelmavaliokunta II kokoontuu välittömästi vaalitoimituksen jälkeen kolmannen kerroksen kokoushuoneessa.

Hyvät toverit! Tarkoitus on, että emme poistuisi vielä tauolle tämän vaalin jälkeen, vaan kokoustyöskentelyä jatketaan noin kello 18:sta saakka. Sen jälkeen tulee sitten tauko.

Kun yleistä mielenkiintoa herättää seuraava todennäköinen vaali, niin se alkaa

kello 20. Kokous jatkuu puolueuueuvoston puheenjohtajien vaalilla tauon jälkeen.

On pyydetty ilmoittamaan, että ohjelmavaliokunta ykkönen kokoontuu aikaisemmin sovitun aikataulun mukaisesti eli kello 18.

Toveri Matti Louekoskea etsitään, ja pyydetään tulemaan kokoussalin ovien luokse välittömästi.

Kun tätä gallupia kohtaan, joka on heijastettu tuonne takaosaan, tunnutaan ilmeisesti kiinnitetävän kovasti huomiota, voin ilmoittaa, että tätä ei ole teetetty tarkoituksella eikä Lappeenrannassa, vaan kysymys on Liitto-lehden Taloustutkimus Oy:llä teettämästä mielipidemittauksesta. Haastattelut on tehty 3. 5. - 6. 6. välisenä aikana ja tutkimuksessa haastateltiin 1.837 henkilöä, joten tämä on vähintään yhtä hyvä ja puolueeton tutkimus kuin kaikki muutkin galluptutkimukset.

Samalla kun pyydän kaikkia muitakin puoluekokousedustajia tänne saliin, niin toivon, että varsinkin Sai Väyrynen Uudeltamaalta, Seppo Salminen Pohjois-Hämeestä ja Raimo Väyrynen Helsingistä olisivat paikalla.

Ovatko kaikki kokousedustajat jo suorittaneet vaalitoimituksen? Ihan vähän aikaa odotetaan, jos on vielä joku matti myöhäinen. Ei näy mitään suurempaa tungosta tänne päin.

Voidaanko todeta, että vaalitoimitus on suoritettu? Näin todetaan. Ääntenlaskenta voi alkaa.

Yleisen mielenkiinnon vuoksi vaalitoimikunta, joka äsken poistui ääntenlaskentaan, ilmoitti, että he pyrkivät saamaan vaalin tuloksen valmiiksi vielä ennen kokoustaukoa. Varmasti useat meistä haluavat tietää vaalituloksen ennen kuin pidämme kokoustauon ja lähemme ruokailemaan.

Puheenjohtajaksi siirtyi Tarja Tenkula.

Puheenjohtaja: Arvoisat toverit! Kokous jatkuu.

14. KÄSITELLÄÄN PUOLUETOIMIKUNNAN KERTOMUKSET LIITTEINEEN VUOSILTA 1987, 1988 JA 1989

Puheenjohtaja: Siirrymme esityslistan kohtaan 14, jossa käsitellään puoluetoimikunnan kertomukset liitteineen vuosilta 1987, 1988, 1989.

Puheenjohtaja: Aloite numero 45, Pieni- ja keskituloisten pankkitalletukset verovapaiksi

Avaan keskustelun. Keskustelu päättyy.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous totesi, että omaisuustulovähennys on nykyisin rakenteeltaan sellainen, että vähäiset (alle 2.000 mk/vuosi) verollisista talletuksista tulevat korot ovat täysin verovapaita. Lisäksi korkotulot ovat aina 38.000 markkaan asti vain puolittain veronalaisia eli lievemmin verotettuja kuin palkkatulot. 38.000 markkaa ylittävältä osalta korkotulot ovat täysin veronalaisia, mutta näin suuria korkotuloja on pääosin vain suurituloisilla.

Puoluekokous totesi, että kehitettäessä omaisuus- ja pääomatulojen verotusta keskeisenä periaatteena on kaikkien tulojen verottaminen mahdollisimman samoin perustein.

Puheenjohtaja: Aloite numero 46, Autoveron asteittainen poistaminen ja painopisteen siirtäminen polttoaineveroon

Avaan keskustelun. Keskustelu päättyy.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Puoluekokous hyväksyi aloitteen siltä osin kuin on kysymys verotuksen painopisteen siirtämisestä auton hankinnasta auton käyttöön eli autoverosta polttoaineveroon. Autoverosta luopuminen kokonaan ei olisi ympäristöpoliittisesti kestävä ratkaisu.

Puheenjohtaja: Aloite numero 47, Pankkitoiminnan järjeistäminen

Avaan keskustelun. Keskustelu päättyy.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Raha- ja pääomamarkkinoiden kansainvälistyminen lisää kilpailua pankkitoiminnassa. Pankit joutuvat väistämättä 90-luvulla uusien haasteiden eteen. Puoluekokous edellytti SDP:n jatkavan toimia kilpailun edistämi-

seksi ja kartellisoitumisen estämiseksi eri toimialoilla, myös pankkitoiminnassa.

Toimenpidemaksut ovat yksi tapa kattaa pankkitoiminnasta aiheutuvia kuluja niiltä, jotka palveluja käyttävät. Monin osin nämä maksut ovat johtaneet kuitenkin kohtuuttomuuksiin. Puoluekokous totesi, että pankkien tulokehitystä tulee seurata ja havaittaviin ylisuuriin toimenpidemak suihin ja korkokatteisiin tulee puuttua yhteiskunnan toimenpitein.

Puheenjohtaja: Aloite numero 48, Yhteen välittömään julkishallinnon veroon.

Avaan keskustelun. Keskustelu päättyy.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Aloitteen perusteluissa mainittuja epätasa-arvoisuuksia esiintyy ja siksi onkin selvitettävä, miten nykyinen kantokykyluokitus ja kuntajaotus olisivat uudistettavissa tasa-arvoisemmiksi. Puoluekokous jätti puoluetoimikunnan harkittavaksi, miten selvitystyö käytännössä toteutetaan.

Puheenjohtaja: Aloite numero 49, Vuokratuloille 25 prosentin lähdevero.

Avaan keskustelun. Keskustelu päättyy.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Vuonna 1990 vuokratulosta ei mene veroa lainkaan, jos ko. tuloa on alle 2.000 markkaa vuodessa. Vuokratulosta on puolet veronalaista, jos tuloa on 2.000—38.000 markkaa vuodessa. Vasta vuokratulon ylittäessä 38.000 markkaa se on täysin veronalaista.

Puoluekokous piti keskeisenä periaatteena kaikkien tulojen verottamista mahdollisimman samoin perustein.

Näin on aloitteet n:ot 44—49 loppuun käsitelty. Kohta 21.4 on loppuun käsitelty-

Sihteeri käy tarkistamassa, missä vaiheessa ääntenlaskenta on.

Ilmoitusasioita

Puheenjohtaja: Seuraavaksi pitäisi käsitellä elinkeino-, energia- ja liikennepoliittiset aloitteet. Niihin on pyydetty jonkin verran puheenvuoroja, mutta aikataulu on sen kaltainen, että meidän olisi syytä keskeyttää kokoustyöskentely, kunhan saamme puoluetoimikunnan vaalitulokset.

Kun vaalin tulos on saatu, pidämme tauon. Kokous jatkuu klo 20. 00. Silloin on puolueuuevoston puheenjohtajien vaali ja sen jälkeen käsitellään tavoiteohjelmaa.

Puhetta ryhtyi johtamaan Teuvo Kinnunen.

19.

VALITAAN PUOLUETOIMIKUNNAN PUHEENJOHTAJA, PUOLUESIHTTEERI JA VARAPUHEENJOHTAJAT SEKÄ PUOLUETOIMIKUNNAN VARSINAISET JA VARAJÄSENET

Puheenjohtaja: Siirrytään esityslistan kohtaan 19. puoluetoimikunnan varsinaisten ja varajäsenten valintaan.

Vaalin tulos julistetaan.

Yhteensä vaalissa jätettiin 327 lippua. Hyväksyttyjä äänestyslippuja oli 326 ja yksi on jouduttu hylkäämään.

Ääniä ovat saaneet seuraavat toverit: Ihalainen Rauno 198 ääntä, Korpinen Pekka 194 ääntä, Backman Jouni 194 ääntä, Kalliomäki Antti 190 ääntä, Ruotsalainen Pekka 185 ääntä, Turkki Ulla 181 ääntä, Eskonen Lasse 180 ääntä, Luttinen Matti 164 ääntä, Bärlund Kaj 161 ääntä, Haatainen Tuula 123 ääntä, Näätsaari Sinikka 117 ääntä, Lahoniitty Armas 113 ääntä, Peiponen Irma 108 ääntä, Sepälä Heikki 103 ääntä, Aaltonen Markus 99 ääntä, Mäkinen Eija 58 ääntä, Jaakonsaari Liisa 22 ääntä, Kujala Eila 20 ääntä, Päckilä Matti 17 ääntä, Elo Mikko 16 ääntä, Valjakka Lilja 13 ääntä, Kuisma Risto 13 ääntä, Törnqvist Kerttu 13 ääntä, Hacklin Iris 9 ääntä, Kurjenrauma Sinikka 8 ääntä, Svanljung Esa 7 ääntä, Joenpalo Anita 5 ääntä, Lapiolahti Arto 3 ääntä, Joenpalo Ilkka 2 ääntä ja Remahl Maj-Len 1 ääni.

Lisäksi ääniä ovat saaneet Luhtanen Leena 3 ääntä ja Esko J. Ojala 1 ääni.

Vaalin tulos voitaneen vahvistaa. Vahvistetaan. Vaalin tuloksen mukaan voidaan todeta, että puoluetoimikunnan varsinaisiksi jäseniksi on valittu Bärlund Kaj,

Ihalainen Rauno, Korpinen Pekka, Backman Jouni, Kalliomäki Antti, Ruotsalainen Pekka, Turkki Ulla, Eskonen Lasse, Luttinen Matti. Näin todetaan.

Varajäseniksi Haatainen Tuula, Näätsaari Sinikka, Lahoniitty Armas, Peiponen Irma, Seppälä Heikki ja Aaltonen Markus.

(Puoluekokouksen suorittamat henkilövalinnat pöytäkirjan liitteenä 18)

Esityslistan kohta 19 on tullut loppuun käsitellyksi.

Puheenjohtaja: Pyytäisin toverit, että tauolta tultaisiin hyvissä ajoin. Tarkoitus on, että me aloitamme klo 20.00 puolueuuevoston puheenjohtajien valinnalla ja sen jälkeen käsittelemme 'Suunta 90'.

Kokous keskeytettiin klo 18.06

Kokous jatkui klo 20.04

Puheenjohtajana toimi Pekka Morri

Puheenjohtaja: Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 35. puoluekokous jatkuu. Esitän, että siirrymme käsittelemään kohtaa 18.

18.

**VALITAAN PUOLUENEUVOSTON PUHEENJOHTAJA,
I JA II VARAPUHEENJOHTAJA SEKÄ
PUOLUENEUVOSTON JÄSENET JA VARAJÄSENET**

Puheenjohtaja: Valitaan puolueuuevoston puheenjohtaja, I ja II varapuheenjohtaja sekä puolueuuevoston jäsenet ja varajäsenet.

Onko menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja Rauno Saari paikalla? Ole hyvä.

Saari, Rauno (menettelytapavaliokunta): Toveri puheenjohtaja, kunnioitetut puoluetoverit. Menettelytapavaliokunta on tältä kokoukselta saamansa tehtävän mukaisesti valmistellut esityksen puolueuuevoston puheenjohtajista. Lähetekeskustelussa puolueuuevoston puheenjohtajaksi asetettiin neljä ehdokasta, ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi viisi ehdokasta ja toiseksi varapuheenjohtajaksi viisi ehdokasta. Puolueuuevoston puheenjohtajaehdokkaista toveri Matti Ahde on tänään puhelimitse työmatkaltaan Espaniasta lähettänyt tälle kokoukselle terveisiä. Hän viittaa puheeseensa keskiviikkona tässä salissa ja pyytää ymmärrystä sille, että hän ehdottomasti kieltäytyy puolueuuevoston puheenjohtajaehdokkuudesta. Olen luvannut tuoda sen tiedoksi tässä yhteydessä.

Puolueneuvoston puheenjohtajaksi, I varapuheenjohtajaksi ja II varapuheenjohtajaksi menettelytapavaliokunta on valmistellut ehdotuksen, joka on teille puoluetoimikunnan varsinaisten ja varajäsenten listan yhteydessä toimitettu. Menettelytapavaliokunta ehdottaa, että puolueneuvoston puheenjohtajaksi valitaan Risto Tuominen, I varapuheenjohtajaksi Helena Rissanen ja II varapuheenjohtajaksi Juha Nummela.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Todettaneen, että menettelytapavaliokunta on esittänyt puolueneuvoston puheenjohtajaksi Risto Tuomisen, I varapuheenjohtajaksi Helena Rissanen ja II varapuheenjohtajaksi Juha Nummela. Todetaan.

Esitän, että käsittelemme ja valitsemme ensin puolueneuvoston puheenjohtajan, sen jälkeen I ja II varapuheenjohtajan.

Voidaanko tämä menettelytapa hyväksyä? Keskustelu alkaa. Keskustelu päättyy. Menettelytapa hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Avaan keskustelun puolueneuvoston puheenjohtajasta.

Voidaanko ensin todeta Matti Ahteen kieltäytyminen? Voiko puoluekokous hyväksyä Matti Ahteen kieltäytymisen? Keskustelua. Keskustelu päättynyt. Hyväksytään Matti Ahteen kieltäytyminen.

Muitakin ehdotuksia on jätetty, joten joudun tässä yhteydessä kysymään, ovatko asianomaiset henkilöt käytettävissä vaaliin. Ensimmäisen puheenvuoron on pyytänyt Marja-Leena Viljamaa, Keski-Suomen piiri, ja valmistautuu Arja Puurula Uudenmaan piiri.

Viljamaa, Marja-Leena (Keski-Suomen piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvä kokousväki. Kun 1990-luvulla rakennamme SDP:ssä muutosta, on linjakas johtajuus välttämätön, ei niinkään vanhakantainen mukava johtaja, joka pitää asiat paikoillaan. Uusi johtaminen merkitsee todellakin muutoksen johtamista, kehittämisajatuksia, ideoita, linjaa ja näkemystä.

Puolueneuvosto on osaltaan linjanvetäjä. Puolueneuvoston on otettava paikkansa, muututtava pelkästä keskustelukerhosta linjanvetäjäksi.

Naisliitto esitti liittokokouksessaan kansanedustaja Liisa Jaakonsaarta puolueen johtotehtäviin. Liisa Jaakonsaari on kieltäytynyt puolueen varapuheenjohtajuudesta. Tähän tehtävään hän on käytettävissä. Esitän Liisa Jaakonsaarta puolueneuvoston puheenjohtajaksi. Hänellä on tulevaisuusnäkökulma, yhteys ihmisten arkeen ja taito johtaa.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Arja Puurula Uudenmaan piiri.

Puurula, Arja (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tässä vaiheessa meidän, hyvät toverit, on syytä pysähtyä miettimään, mitkä ovat lopputulokset niistä äänestyksistä, jotka olemme näiden päivien aikana käyneet lävitse. Ne ovat varsin ilahduttavia naisliikkeen kannalta. Puolueemme johtotehtäviin on valittu edustavat, tarmokkaat naiset. Sen sijaan puoluetoimikunnan vaali ei onnistunut siten kuin kenttäväki erityisesti omalla paikkakunnallani, Keravalalla, ja uskallan sanoa myöskin sosialidemokraattien naisäänestäjät olisivat toivoneet.

Kun puoluetoimikunnan varsinaisista jäsenistä vain yksi on nainen, ja 20 tehtävästä, jotka ovat varsinaisia vastuullisia tehtäviä puolueessamme, on seitsemän osoitettu naisille, se ei ole prosentuaalisesti lähelläkään 38 prosenttia, joka puolueemme jäsenkunnasta on naisia. Se jää alle kolmanneksen.

Olisin toivonut, että olisin voinut sanoa nämä sanat teille, hyvät toverit, vetoamuksena seuraavaa puoluekokousta varten ikään kuin lähetekeskustelun omaisesti, kuten SAK:n puheenvuoroissakin esitettiin ammattiyhdistysliikkeen toverin saamiseksi puoluetoimikuntaan tai johtotehtäviin, mutta kun en siinä yhteydessä tätä puheenvuoroa käyttänyt, käytän sen nyt.

Liisa Jaakonsaari osoittaa selvää kansalaisroheutta ryhtyessään äänestykseen tämän joukon edessä. Olen hänen ehdokkuutensa takana. Toivon, että te, hyvät toverit, niin miesliittoa kuin ehdotattekin perustettavaksi, otatte tämän mahdollisen äänestyksen vakavasti ja arvioitte tosissanne, mikä sen merkitys on sosialidemokraattisiin äänestäjiin.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Erkki Tuomioja, Helsingin piiri, valmistautuu Marja Sormunen, Pohjois-Karjala.

Tuomioja, Erkki (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Risto Tuomisella on monia hyviä ominaisuuksia puolueuuevoston puheenjohtajaksi. Niistä vähäisin ei ole se, että hän on Kymen piiristä ja Kotkan kaupungista. Me tiedämme ja tunnemme hänet. Hän on hyvin tunnollisesti hoitanut tähän saakka tehtävää.

Mutta kun olen ollut yhden kauden puolueuuevoston jäsenenä ja olen sinne edelleen ehdolla, niin mielestäni tässä tilanteessa meidän tulisi laajemminkin pysähtyä miettimään sitä roolia, joka puolueuuevostolla on ollut ja verrata siihen, mitä puolueuuevoston pitäisi tässä puolueessa olla ja mitä se voisi olla puoluekokousten välillä kokoontuvana puolueen ylimpänä päättävänä elimenä. Sitä tarvitaan, ei pelkästään kentän terveisten toimittamiseen, jonka se kiitettävällä tavalla

myös tekee, mutta varsin laajakantoisten ohjelmallisten ja linjakysymysten käsittelyyn, perusteellisempaan paneutumiseen asioihin, kuin mitä meillä kolmen minuutin puheenvuoron puitteissa täällä puoluekokouksessakaan on ollut mahdollisuus. Tällaista kehittämistä puolueuuvosto tarvitsee.

Kun on tarjolla vaihtoehtoja myös puolueuuvoston puheenjohtajaksi, olen kannattamassa Liisa Jaakonsaaren valintaa. Hänelläkin on monia hyviä ominaisuuksia, eikä niistä vähäisin ole tietenkään, että hän on nainen, koska tämä naisasia mielestäni niin miehenä kuin tässä esiinnynkin, on otettava vakavasti. Se on kuitenkin yksi niistä merkittävimmistä viime vuosikymmenen muutosvoimista ihan yleensä yhteiskunnassa, jota voimaa ei sosialidemokratian hyväksi ole vielä riittävästi pystytty käyttämään. Kaikista näistä syistä toivon, että Liisa Jaakonsaari saa kannatusta puolueuuvoston puheenjohtajaksi. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Marja Sormunen, Pohjois-Karjala, valmistautuu Matti Piipari, Kymen piiri.

Sormunen, Marja (Pohjois-Karjalan piiri): Aamupäivällä Helsingin piirin edustaja Sirkka-Liisa Vehviläinen totesi, että SDP:n tulee olla eteenpäin menevä ja ulospäin näkyvä. Kannatan edustaja Viljamaan tekemää esitystä Liisa Jaakonsaaren valitsemiseksi puolueuuvoston puheenjohtajaksi. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Matti Piipari, Kymen piiri, valmistautuu Simo Salmelin, Keski-Suomen piiri.

Piipari, Matti (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Puolueuuvosto edustaa puoluekokousten väliajalla puolueen jäsenistöä ja kenttää ja jos se sitä edustaa, niin minun ja Kymen piirin mielestä sen on oltava kentän edustaja. Kun puolueuuvosto myös valvoo eduskuntaryhmän toimintaa, niin on demokratian kannalta vähintään kyseenalaista, että puolueuuvoston puheenjohtajana on kansanedustaja ja jonkun rinnakkaissisarjärjestömme puheenjohtaja.

Tästä syystä Kymen piiri edellyttää, että Risto Tuominen valitaan puolueuuvoston puheenjohtajaksi, ja juuri siitä syystä, että hän edustaa meidän jäsenkenttää eikä ole istuva kansanedustaja.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Simo Salmelin, Keski-Suomen piiri, valmistautuu Liisa Jaakonsaari, eduskuntaryhmä ja Sosialidemokraattiset Naiset.

Salmelin, Simo (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Olen ymmärtänyt siten, että tässä kokouksessa näinä päivinä on päätetty hyvin demokraattisesti ja hyvin laajasti asioista. Se voi olla tälle liikkeelle hyväksi. Mutta toisaalta en oikein hyvin ymmärrä Keski-Suomen piirin osalta sitä, että Marja-

Leena Viljamaa on lähtenyt esittämään tämäntyyppisiä näkemyksiä, mitä ei piirin sisällä ole missään vaiheessa ainakaan päätetty. Niistä on saatettu puhua, mutta ei päätetty. Halusin vain tuoda kokoukselle tiedoksi, että Keski-Suomen piiri ei ole tuon ajatuksen takana. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Liisa Jaakonsaari, valmistautuu Pauli Burman, Helsinki.

Jaakonsaari, Liisa (eduskuntaryhmä): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Tämän päivän ablodeista päätellen paras SDP:n puoluejohtaja olisi Marju Lauristin. Hän ei ole nyt täällä ja häntä ei voi esittää; meidän uusien sääntöjen mukaan ulkomaalainen voitaisiin vaikka valitakin. Mutta toverit, menettelytapavaliokunta on yksimielisesti esittänyt Risto Tuomista puolueuuvoston puheenjohtajaksi sen jälkeen, kun toveri Matti Ahde lähti Espanjaan miettimään sitä, että mitä puoluetöimiston alakerrassa vuosi sitten on sovittu. Tuo menettelytapavaliokunnan yksimielisyys perustuu piiriryhmien eri intressien yhteensovittamiseen. Se on erittäin hyvä pyrkimys, mutta sillä on se puoli, jonka menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja Rauno Saari aivan oikein totesi, että meillä pitäisi tulevaisuudessa olla pyrkimys siihen, että puoluekokouksella olisi enemmän mahdollisuus aitoihin valintoihin.

Kun Berliinin muuri on murtunut, piirimuurimme sen kun vain vahvistuvat. Ne, jotka pelkäsivät muutosta, voivat olla nyt tyytyväisiä. Mikään ei ole muuttunut tässä meidän käytännössämme, ja ne, jotka ovat toivoneet muutosta, voivat olla surullisia, koska monen asian olisi pitänyt muuttua.

Tämä Lappeenrannan puoluekokouksen henki on ollut rento ja elämänmakuisen. Tässä on erittäin paljon hyviä piirteitä. Mutta näiden hyvien fiiliksen takana on kuitenkin samat vanhat rakenteet kuin ennenkin, ja jotenkin on ilmassa, toverit, rohkenen sen sanoa, vähän krampinomaistakin takertumista menneeseen. Joku kyynikko sanoi, että kaikki on hyvin, näin on tehty ennen ja näin tehdään tulevaisuudessakin.

Mutta uskon enemmän August Bebeliin kuin näihin kyynikoihin. August Bebel sanoi, että mikään ei ole ikuista, ei luonnossa eikä ihmiselämässä, ikuista on vain muutos.

Suomessa on nyt ainutlaatuinen sosiaalinen tilaus uudelle humanistiselle poliittiselle kulttuurille. Sellaiselle, jossa kukaan ei pelkää eikä kukaan pelota, kukaan ei alistu eikä kukaan alistu. Ja tämä olisi sellainen SDP, jonka alla sitten erilaiset totuudenetsijät ja maailmanparantajat voisivat kokoontua.

SDP olisi voinut nousta tämän kokouksen avulla poliittisen kulttuurin kärkeen,

ja olemmekin menneet eteenpäin. Naisten ja nuorten osuus on kasvanut, mutta toverit, ei ole vielä mitään pelkoa miesliikkeen tarpeesta. Itsekin liityn siihen miesliikkeeseen sinä päivänä, kun naiset alkavat alistaa miehiä. Mutta jos puolueoimikunnan jäsenistä on yksi nainen ja johtotehtävissä ei ole läheskään sitä määrää naisia, mitä me omassa tavoiteohjelmassamme edustamme, silloin miesliitto on vielä tarpeeton.

Puoluekokouskausi on kolme vuotta. Se on erittäin pitkä aika, ja olen vuorevarma siitä, että tämän puoluekokouskauden välillä nykyisen ajan rajun riennon takia tarvitaan puoluekokouksen tasoisia linjauksia. Itäinen perestroika ja läntinen integraatio muuttavat meidän maamme ja maanosamme asemaa sillä tavalla, että tällaisiin tärkeisiin uusiin linjauksiin pitää olla mahdollisuuksia. Puolue-neuvosto on se, joka tekee näitä linjauksia, ja sen vuoksi puolue-neuvoston navigointi- ja reagointikykyä pitää vahvistaa.

Hyvät toverit! Puolue-neuvoston arvovallalle on haitaksi, että se valitaan vaihtoehdottomana, ikään kuin vihon viimeisenä siirtona piiriryhmien pelilaudassa. Sen takia olen valmis, ja näen teidän silmistä, että te vielä jaksatte äänestää tämän äänestykseen. Ajattelen kuitenkin niinkuin Berthold Brecht, että syöjien luku on kyllä täysi, hakkelusta tässä tarvitaan, mutta älkää silti menettäkö rohkeuttanne.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Pauli Burman, Helsinki, valmistautuu Kimmo Järvinen, Uusimaa.

Burman, Pauli (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Viehättävän esiintyjän jälkeen näette edessänne ruman miehen. Tämä on 10. tai 11. puoluekokous, jossa olen mukana. Olin aikoinaan laatimassa niitä puoluesääntöjä, jotka koskivat puolue-neuvoston roolia. Toveri Liisa Jaakonsaari on niitä kansanedustajia, joita olen oppinut arvostamaan. Hän tuli eduskuntaan silloin, kun minä olin jo sieltä pois, mutta olen seurannut hänen toimiaan tiiviisti. Hän edustaa hyvin paljon minun maailmankuvaani, joka ulkonäöstäni huolimatta on hyvin vasemmistolainen.

Mutta silloin, kun me puolue-neuvostoa ja sen sääntöjä rakensimme 30 vuotta sitten, lähdimme siitä, että puolue-neuvostossa tulee olla kentän edustaja. Yritimme vaikuttaa siihen, että puolue-neuvostossa ei istu kansanedustajia ja ministereitä, vaan siellä on elävän kentän edustus.

Arvostan todella Liisa Jaakonsaarta, ja mielelläni näkisin puolue-neuvoston puheenjohtajana naisen. Kun teemme nyt tätä valintaa muistutettakoon, että puolue-neuvosto on meidän rivimiesten vaikutuskanava puolueen johtoon.

Risto Tuomisen tunnen hyvin - olenhan itsekin entinen lehtimies. Tosin, kun olen jo näin iäkäs, ainoa luottamustehtävä, mihin minut on puolueessa valittu täällä-olon jälkeen, on työväenmuistitietotoimikunnan jäsenyys; siihenhän meidät hurttiukot kootaan. Kun katselin äsken puoluetoimikunnan jäsenten vaalia, huomasin puoluejohtoon tulevan paljon lehtimiehiä. Historian tutkijana ja puolueen historiatoimikunnan jäsenenä totean, että keväällä -18 kansanvaltuuskunnassa yli puolet sen jäsenistä oli Työmieslehden tai Kansan Lehden toimittajia, ja niin siinä sitten kävi niin kuin kävi! Mutta tästä huolimatta toivon, että puolueuuvoston johtoon ei valittaisi kansanedustajia eikä ministereitä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Viimeisen puheenvuoron tähän asiakohtaan on pyytänyt Kimmo Järvinen, Uusimaa.

Järvinen, Kimmo (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tämä ainakin fyysisesti pienten miesten sarja jatkuu. Valitettavasti en ole hirveästi ehtinyt muitten ajatuksia tähän puheenvuoroon ottamaan sitaateiksi, joten joudun käyttämään pelkästään omiani.

Se kulttuurimuutos, joka puolueessa on hyvää vauhtia tapahtumassa, on pitkälti sellainen, jossa keskusjohtoisestä, muutamien johtajien vetämästä linjasta ollaan menossa jäsenistön linjaan. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että monenlaiset vaihtoehdot ja mielipiteet saavat entistä enemmän elintilaa ja samalla enemmän ilmaa siipiensä alle. Tällaisessa tilanteessa on varmaan monien mielestä hyvä, että johtajat antavat tilaa näille ajatuksille.

Puolueuuvoston tärkeyttä on useaan otteeseen tähdennetty, ja itsekin pidän sitä erittäin tärkeänä. Sen toimintaa tulee kehittää, painoarvoa lisätä, sen asemaa tärkeimpänä päättävänä elimenä puoluekokousten välillä tulee tehostaa. Mielestäni sen tulee tapahtua meidän jäsenistön kautta.

Meidän tulee valita puolueuuvostoon sellaisia tovereita, jotka luonnostaan tekevät työtä tämän tarkoituksen toteutumiseksi. Uskon, että täälläkin piirit ovat jälleen esittämässä parhaimpia voimiaan puolueuuvostoon. Silloin ei ole välttämätöntä se, että puolueuuvoston johto haluaa ehdottomasti profiloitua, vaan tärkeätä on se, miten koko tuo puolueuuvosto saadaan tekemään tätä tärkeää politiikkaa.

Olen itsekin esittänyt kritiikkiä puolueuuvoston työskentelyä kohtaan, vaikka en ole koskaan ollut sen jäsen. Olen seurannut mielenkiinnolla useita puolueuuvoston kokouksia, ja tällä kokemuksella olen kritisoinut sitä. Henkilökohtaisesti en usko, että tuon työn kehittäminen olisi kiinni siitä, että toveri Risto Tuominen ei haluaisi sitä kehittää. Hyvät toverit, se on kiinni siitä, että tulevat puolueuuvoston jäsenet itse haluavat sitä kehittää.

Uudenmaan ryhmä on käsitellyt useampaan otteeseen puolueuuevoston työn kehittämistä ja Uudenmaan ryhmä on myös tehnyt oman päätöksensä siitä, ketkä olisivat sopivia tovereita johtamaan puolueuuevostoa. Hyvät toverit! Meidän ehdokkaamme puolueuuevoston puheenjohtajaksi on Risto Tuominen.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Vielä puheenvuoron on pyytännyt Tuula Haatainen, Sos.dem. Naiset.

Haatainen, Tuula (Sosialidemokraattiset Naiset): Hyvät toverit! Perustelut Liisa Jaakonsaarta vastaan ovat olleet kohtuuttomia. Oulun piirissä häntä vastaan käytettiin perusteluna, että hän ei voisi olla puolueen varapuheenjohtajaehdokkaana, koska hän on kansanedustaja. Täällä sanotaan, että hän ei voisi olla puolueuuevoston puheenjohtaja, koska hän on kansanedustaja.

Se minkä vuoksi Naisliitto asetti Liisa Jaakonsaaren ehdokkaaksi puolueuuevoston puheenjohtajaksi oli se, että meitä vihastuttaa ja olemme surullisia siitä tavasta, jolla tätä paikkaa on käsitelty. Se on yhden piirin mandaattipaikka, sitä voidaan pitää yhden piirin mandaattipaikkana ja yksi piiri sanelee sen, kuka tulee olemaan puheenjohtajaehdokkaana.

Meitä ärsytti vaihtoehdottomuus. Haluamme tuoda tälle kokoukselle valintatilanteen, jossa on vaihtoehtoja, jossa on todella kyvykäs toveri tälle paikalle. En ollenkaan väheksy Risto Tuomisen työtä, jota hän on tehnyt tämän puolueen hyväksi. Mutta haluamme, hyvät toverit, että ryhdymme miettimään sitä tapaa, millä teemme näitä päätöksiä.

Toivon, että tämän jälkeen puolueuuevosto voi työskennellä hyvin ja että se saa parhaan mahdollisen johdon, ja te päätätte siitä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Pyydettyjä puheenvuoroja ei ole. Keskustelu puolueuuevoston puheenjohtajan valinnasta on päättynyt.

Todettaneen vielä kerran puoluekokouksen pöytäkirjaan merkittäväksi, että asetetuista ehdokkaista Matti Ahde on kieltäytynyt, Liisa Jaakonsaari on antanut suostumuksensa, ja puolueen sääntöjen 33. pykälän viimeisen momentin mukaan puoluetoimikuntaan kuuluva henkilö ei voi kuulua puolueuuevostoon, joten näin ollen ehdokkaaksi asetettu Matti Puhakka ei voi olla ehdokkaana.

Menettelytapavaliokunta on esittänyt puolueuuevoston puheenjohtajaksi Risto Tuomista.

Kun on ehdolla kaksi henkilöä, on suoritettava vaali. Onko tulkinta oikea? Pyydän vaalivaliokuntaa paikalle ja vaalin suorittamiseen.

Äänestys puolueeneuvoston puheenjohtajasta

Puheenjohtaja: Hyvät toverit! Onko mahdollisesti puoluekokousedustajia, jotka eivät vielä ole käyttäneet äänioikeuttaan puolueeneuvoston puheenjohtajan vaalissa? Pyydän heitä paikalle.

Hyvät toverit! Vaalitoimitus on päättynyt. Kokous jatkuu! Pyydän teitä paikoille!

Esitän, että kohdan 18 käsittely keskeytetään ääntenlaskennan ajaksi.

21. 2.

Ohjelma- ja menettelytapa-aloitteet (esitykset 9—30)

Puheenjohtaja: Esitän, että siirtyisimme käsittelemään kohtaa 21. 2. esitys numero 9. SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet.

Keskustelu esityksestä alkaa. Keskustelu päättyy. Siirrymme käsittelemään kohtaa 21. 2., esitys numero 9.

Onko ohjelmavaliokunta I puheenjohtaja Arja Ojala valmis esittelemään SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet. Arja Ojala, ole hyvä!

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat! Ohjelmavaliokunta on työskennellyt hyvin tiiviisti. Aloitimme jo ennen puoluekokousta. Tällä olemme istuneet yötä myöten kaiken mahdollisen ajan. Työmme oli jo ennakolta leimattu epätoivoiseksi jopa mahdolliseksi, koska puoluetolimikunnan pohjapaperia on pidetty tosi avuttomana esityksenä.

Itse emme suhtautuneet työhömmе ollenkaan näin pessimistisesti. Lähdimme siitä, että SDP:n tavoitteita 1990-luvulle -asiakirja on muutettava, täsmennettävä ja lyhennettävä. Pitkän ja perusteellisen keskustelun jälkeen lähdimme siitä periaatteesta, että hyvääkin asiakirjasta toki löytyy.

Sovimme, että katsomme tuon johdanto-osan vasta lopuksi. Se tulee kuitenkin säilyttää oleellisilta osiltaan, koska siinä arvioidaan nykyhetkeä ja tulevaisuutta, emme tehneet siihen kovin paljon muutoksia, lukuun ottamatta joitakin teknisiä korjauksia, lisäyksiä ja poistoja. Aikataulummekin oli tässä hyvin oleellinen este.

Meillä oli käytettävissämme pohjapaperin lisäksi hyvin monia jäsenten tekemiä tavoiteohjelmia. Lisäksi kuuntelimme täällä salissa erittäin tarkasti käytyä lähe-

tekeskustelua ja sen pohjalta keskityimme yhdeksään mielestämme eniten puhuttaneeseen ja oleelliseen kohtaan, jotka on otsikoitu seuraavasti:

Ympäristö kaiken edelle, Asunto on perusoikeus, Taloudelliseen tasa-arvoon, Hinnat halvemmiksi, Työ ihmisen ja elämän ehdoilla, Hoitotyöstä korvaus, Koh-ti nuorisokoulua ja Alueelliseen tasapainoon.

Kuten huomaatte myös otsikot ja asiasisällöt ovat pitkälti muuttuneet. Jätimme alkuperäisestä asiakirjasta pois turhat alkuhöpinät, jotka on löydettävissä periaateohjelmasta ja paneuduimme tarkasti vain tavoitteisiin. Halusimme esittää tiiviisti sen, mihin voimme sitoutua ja myös noudattaa. Tuntuu, että valiokunnan muilla jäsenillä on ehkä vähän sama tunne kuin minullakin, että aikapula oli meidän pahin vihollisemme.

Tässä yhteydessä haluan julkisesti kiittää kaikkia ohjelmavaliokunta I työskentelelyn osallistuneita tovereita, sillä puheenvuorot olivat hyvin asiantuntevia, asiasa pysyviä ja toisten mielipiteitä kunnioittavia. Yhteishenki oli mielestäni erinomainen, mitä osoittaa myös se, ettemme ole joutuneet äänestämään kertakaan, vaan kompromissien avulla olemme selvittäneet pahimmatkin karikot.

Ennen tuota paperimme varsinaista esittämistä haluan tuoda esille seikan, jonka haluan otettavan vakavasti keskusteltavaksi ennen seuraavaa puoluekokousta. Yhdelle valiokunnalle ei tule sälyttää liikaa työtä. Mielestäni tällä valiokunnalla asia on ollut hieman tämän sorttinen. Käsittelyssämme on ollut sekä tämä tavoiteohjelma että kansainvälispoliittinen ohjelma, minkä lisäksi kaikki aloitteet, joita ei ole muilla valiokunnilla eli suurin osa koko aloitenipusta.

Tämä on aika suuri työtaakka yhdelle valiokunnalle. Siitä syystä ehkä illan viimeisinä tunteina jo väsyneinä saattaa työ hieman kärsiä, kun järki ei leikkaa eikä kieli luista ihan niin kuin virkeänä ollessa. Kuitenkin täytyy antaa tunnustus valiokunnan jäsenille. He ovat todella jaksaneet purtaa alusta loppuun.

Mutta tämän työmäärän suuruuden vuoksi olemme jakaneet Erkki Tuomiojan kanssa tehtäviä. Hän esittelee huomenna tuon kansainvälispoliittisen asiakirjan.

Sitten itse asiaan. Paperit on teille esitelty omissa ryhmissänne alustavasti ja olette saaneet tutustua siihen tänään. Valitettavasti se tuli hieman myöhään, tarkoitus oli, että se olisi ollut teillä käytettävissänne jo aamupäivällä, mutta monistus näin suurelle joukolle vie valitettavasti oman aikansa.

En aio esitellä tätä tähän aikaan illasta enää kovin tarkasti. Olette voineet siihen paneutua ja lukea. Joitakin huomioita haluan siitä sentään esittää. Noita tavoit-

teitä on asetettu järjestykseen sekä niiden tärkeyden että keskinäisen logiikan mukaan.

Mielestämme huoli ympäristön tilasta nousi niin oleellisesti esille täällä keskusteluissa, että asetimme sen tärkeysjärjestyksessä ensimmäiseksi, eli ympäristö kaiken edelle. Kannoimme huolta Suomen ominaisimmasta luonnosta, sen pohjavesistä, sen rannoista, metsistä ja ilman suojelusta. Mielestämme ne eivät voi olla voitontavoittelun kohteita, vaan niiden suojelemisen tulee olla kansalaisvelvollisuus, jonka suorittamisesta ei tarvitse palkita eli maksaa mitään korvauksia. Mutta se joka saastuttaa, saa kyllä siitä myös maksaa.

Tiedämme, että saasteet eivät kunnioita rajoja, joten kansainvälistä yhteistyötä on tehtävä näiden asioiden kuntoon saattamiseksi, ja siksi on otettu 0,3 prosentin bruttokansantuotteesta tähän tarkoitukseen.

Halusimme ottaa myös esille liikennekysymykset hyvin oleellisena haasteena, ja pidimme tärkeänä raide- ja joukkoliikenteen etusijaa liikennepolitiikassa. Tähän liittyen energiakysymykset ovat erittäin merkityksellisiä nyt ja tulevaisuudessa. Lähtökohtana pidimme kestävän kehityksen periaatetta.

Toteamme sivulla 4 "Kasvihuoneilmion torjumiseksi ja ekologisen tasapainon turvaamiseksi on 1990-luvun tavoitteeksi Suomessa otettava 20 % nykyistä alempi energiankulutus!" Perusteluina kehotan tutkimaan aloitetta, jonka Töölön Sosialidemokraattinen yhdistys r.y:n jäsen Veli-Mikko Niemi ja Harjavallan Sos.dem. Naisyhdistyksen jäsen Tanja Sippola ovat yhdessä tehneet. En perustele siis asiaa enemmän, koska siihen löytyy erinomaiset perustelut aloitteesta 60. Se on esityskirjan sivulla 145.

Mielestämme asunto on oltava kansalaisella perusoikeus. Ajatusmaailmassa vuokralla asuminen mielletään hyvin usein jotenkin alempiarvoisena asumismuotona. Tässä poikkeamme hyvin oleellisesti muista maista, joissa vuokra-asuntoja on helposti saatavilla ja joissa vuokralla asuminen on aivan normaali tavallinen asumismuoto. Siksi meidän mielestämme vuokra-asuntotuotantoa tulee todellakin lisätä.

Kohtuuhintaisten asuntojen saannin turvaamiseksi niin nuorille kuin kaikille muillekin pitäisi aravatuotannon osuutta nostaa noin 2/3 koko asuntotuotannosta ja 25.000 aravavuokra-asunnon vuosituotanto vastaa suunnilleen tätä suhdetta. Ehkä se on vielä vähän varovaisempikin kanta, mutta katsoimme, että esitämme näitä konkreettisia tavoitteita, jotka todella ovat toteuttamiskelpoisia.

Hyvänä apuna on myös asuntorahasto ja sen kehittäminen asuntopankiksi, jolloin nykyinen pankkien voimakas vaikutus asuntopolitiikkaan estyisi.

Taloudellisen tasa-arvon vaatimus nousi esille myös keskustelussa täällä salissa. Omissa keskusteluissamme totesimme, että pankkien vallan keskittymä on hajotettava ja niiden yhteiskunnallista valtaa pitää rajoittaa. Pankkien peruspalvelut on saatava maksuttomiksi ja tämä on aihe, joka tänä päivänä keskusteluttaa meitä itse kutakin. Verouudistusta pitää tietysti jatkaa siten, että kaikki tulot ovat verotuksellisesti samassa asemassa. Tuloverotusta kevennettäessä on verotuksen tulontasausvaikutus säilytettävä ja tuloerojen kasvu estettävä.

Elintarvikkeiden hinnat ovat myös puhuttaneet ihmisiä paljon. Vaikka puolue-toimikunta julkaisi juuri puoluekokouksen alla 24. 5. oman radikaaliksi kutsu-tun ohjelmansa, halusimme nostaa tähän jokusen terästetyn tavoitteemme, jotka löydätte sieltä paperista sivulta 4.

Työ on mielestämme toteutettava siten, että työntekijällä on sanansa sanottavana itseään koskeissa asioissa, eli sopimusten tulkinnassa ja edunvalvonnassa. Ha-lusimme korostaa myös työsuojeluvaltuutettujen oikeuksia käydä käsiksi tuotan-nessa ilmeneviin ympäristöongelmiin. Työelämän ja perhe-elämän yhteensovit-taminen on aina ollut vaikeaa, mutta tärkeä kysymys. Siksi pidimme työajan ly-hentämistä ja työaikojen joustoa erittäin tärkeinä tavoitteina. Tähän liittyy hyvin oleellisesti sapattivapaaudistus, jonka valmistelusta ja eteenpäin viemisestä on puolueemme vastannut.

Puutuimme sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja nimenomaan näihin palkkae-roihin. Halusimme vauhdittaa työnarvointityöryhmän toimintaa, jotta ongelma kyettäisiin poistamaan vuoteen 1995 mennessä.

Nämä edellä luetellut asiat nousivat tuossa salikeskustelussa oleellisesti esille, ja siksi niissä on ehkä pituutta vähän enemmän kuin seuraavissa, joita emme suin-kaan pitäneet mitenkään vähempiarvoisina, mutta pyrimme yleensä tiivistämään näitä asioita niin paljon kuin mahdollista.

Hoitotyöstä korvausluku sisältää aivan oleellisen muutoksen nykyiseen järjes-telmään, sillä mielestämme kotona tehtävän hoitotyön ajalta tulee maksaa kor-vaus sekä huomioida tähän käytetty aika työeläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Tämä ongelma puhutti meitä kauan ja se on puhuttanut naisia vuosikausia, sillä ollessaan hoitovapaalla he eivät saa eläkkeeseen kertyvää aikaa. Se on epäoikeu-denmukaista, joten haluamme saada korjauksen.

Tietysti sosiaali-, terveys- ja koulutoimen peruspalvelut tulee järjestää yhteiskun-nan toimesta ja tähdätä hallintobyrokratiasta palveluyhteiskuntaan. Ihmisten oi-keudet yhteisvastuu ja vapaus on nostettava arvoina uudelleen esille.

Täällä salissa puhuttiin paljon vammaisten, vanhusten ja muiden ryhmien osuu-

desta terveydenhuollossa, mutta aloitteita on juuri tältä osuudelta aika paljon ja myös erillisohjelmia. Puolueneuvosto hyväksyi keväällä uuden "Sosiaali- ja terveyspoliittiset suuntaviivat" - ohjelman. Se on nyt voimassa, joten emme halunneet sen kummemmin näihin asioihin tässä ohjelmassa paneutua. Kirjasimme vain tuon palvelujen saatavuuden periaatteen.

Sitten otimme vielä kantaa paljon puhuttaneeseen nuorisokouluun ja kannaksemme muodostui, ettei ole mitään syytä vastustaa tästä asiasta tehtäviä kokeiluja. Niiden jälkeen nähdään, mitä hyvää ja huonoa olemme kokeilussa huomanneet ja voimme kehittää koulutusta kohti hyvää nuorisokoulua. Edellytämme, että ammatillisen koulutuksen väylä mahdollistaa jatko-opiskelun ja aikuiskoulutus tulee olemaan mahdollista koko elämän ajan.

Alueellisen tasapainon näkökulmaa pidimme erittäin tärkeänä. Lopussa todetaan, että talousmaakuntiin perustuvaa aluehallintoa on kehitettävä ja vanhentuneita hallintorakenteita purettava myös kunta-uudistusta jatkamalla.

Lopuksi on haluttu lyhyellä jälkipuheella hahmottaa sosialidemokraattiset toimintatavoitteet ja ihanteet tässä yhteiskunnassa. Tämä kappale korvaa alkupeiräisessä esityksessä olleen liiteosan. Olemme myös hyväksyneet kaksi erillistä kannanottoa, joista toinen kannanotto tuli täällä salissa esille Saara-Maria Paakkisen esittämänä "Vuosi 1993 SDP:n kotkavuodeksi". Tekstin voitte lukea paperista, joka on teille jaettu.

Toinen kannanotto on "Liikuntakasvatuksen puolesta".

Toveri puheenjohtaja! Valiokunta toteaa tässä täysin yksimielisessä esityksessään, että tavoitteiston tiiviys on vaatinut taloudellista kielenkäyttöä ja tavoitteista saattaa avautua kovempiakin vaatimuksia kuin ehkä tällä hätäisellä lukeemisella voisi päätellä. Jätän ohjelmavaliokunta I:n työn kokousväen arvioitavaksi. Kiitos.

Puheenjohtaja: Olemme kuulleet ohjelmavaliokunta I:n puheenjohtajan Arja Ojalan SDP:n lähivuosien keskeisiä tavoitteita koskevan esittelyn.

Esitän, että keskeytämme kohdan 21. 2. käsittelyn ja palaamme kohtaan 18, koska ääntenlaskennan tulos on valmistunut. Voidaanko puheenjohtajan esitys hyväksyä? Keskeytetään kohdan 21. 2. käsittely.

18.

VALITAAN PUOLUENEUVOSTON PUHEENJOHTAJA, I JA II VARAPUHEENJOHTAJA SEKÄ PUOLUENEUVOSTON JÄSENET JA VARAJÄSENET

Puoluevuoston puheenjohtajan vaali

Puheenjohtaja: Hyvät toverit! Palaamme työjärjestyksen kohtaan 18. Puolue-
neuvoston puheenjohtajan vaali.

Puolueeneuvoston puheenjohtajan vaalissa oli äänioikeutettuja edustajia 331. Ää-
nestyslippuja jätettiin 314. Hyväksyttyjä äänestyslippuja oli 314, hylättyjä nolla
ja tyhjiä 4.

Ääniä saivat Risto Tuominen 191, Liisa Jaakonsaari 118 ja Juha Nummela 1 ää-
nen. Näin ollen Risto Tuominen on tullut valituksi puolueeneuvoston puheenjoh-
tajaksi.

Todetaan, että kohdan 18 puolueeneuvoston puheenjohtajan valinta on suoritet-
tu.

Puoluekokous valitsi puolueeneuvoston puheenjohtajaksi Risto Tuomisen.

Puolueeneuvoston I varapuheenjohtajan vaali

Puheenjohtaja: Ryhdymme valitsemaan puolueeneuvoston I varapuheenjohtajaa.

Todetaan, että menettelytapavaliokunta on esittänyt ensimmäiseksi varapuheen-
johtajaksi Helena Rissasta. Ehdokkaiksi on lisäksi asetettu Aarne Kauranen, Ju-
ha Nummela, Esko J. Ojala, Heikki Seppälä on tullut valituksi puolue-toimikun-
nan varajäseneksi, joten hän ei voi olla ehdolla puolueeneuvoston I varapuheen-
johtajaksi.

Keskustelu puolueeneuvoston I varapuheenjohtajasta alkaa.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää Raimo Huovinen, Pohjois-Häme, ja val-
mistautuu Esko J. Ojala, Lapin piiri.

Huovinen, Raimo (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja! Tunnemme
tuolla Pohjois-Hämeessä Helena Rissasen ja tiedän toverit, että tunnette myös
Helenan. Helena on Pirkkalan kunnanvaltuuston puheenjohtaja ja Teollisuus-

toimihenkilöliitossa hyvin vaikuttavassa asemassa oleva henkilö, joka tunnetaan pätevä, jämerä, fiksunä mutta myös naisellisenä naisena. Pohjoishämäläiset suosittavat ja ovat Helena Rissasen takana. Toivomme, että kaikki olisimme yksimielisesti valitsemassa Helena tälle paikalle. Kannatan Helena Rissasen valintaa.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Esko J. Ojala, Lapin piiri.

Ojala, Esko J. (Lapin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Lappi on kaukana ja sieltä on pitkä matka Helsinkiin. Aikanaan vuonna 1981, kun kevätkokouksessa mietimme ensimmäisen kerran Lapin puoluetoimikunnan jäsenen paikkaa, ajattelimme, että ehkä jaksaisi käydä kolme vuotta, eli yhden kauden. Nyt on mennyt 9 vuotta siitä, kun ensimmäisen kerran Porin kokouksessa monien pitkien keskustelujen ja etelän piirien myötävaikutuksella saatiin ensimmäisen kerran puoluetoimikunnan jäsen Lapin piiristä.

Sen jälkeen Lapin piirillä on ollut puoluetoimikunnan jäsenen paikka kaksi kautta. Menneen puoluekokouskauden on ollut puolueuuevoston toisen varapuheenjohtajan paikka. Tänä päivänä sosialidemokraatit tässä salissa ovat jälleen nostaneet Lapin piirin edustajan puoluetoimikunnan listoille, joten meidän lappilaisten asema tässä suhteessa on parantunut.

Ainoa asia, jota me lappilaiset voimme kritisoida on se, että jos puoluetoimikunnan jäsenmäärää lisätään 30:een, merkitseekö se sitä, että 29 on etelästä ja yksi Lapista tai Pohjois-Suomesta. Tämä kokous ei kuitenkaan ole se kokous, jossa voimme tämän asian ratkaista, ja Lappi on tällä kertaa oman paikkansa saanut. Myöskin me lappilaiset olemme monessa kokouksessa äänestäneet oman paikan puolesta puoluetoimikunnassa ja puolueuuevostossa.

Toveri Kinnusen, joka istuu etupenkissä, kanssa me olemme hyvin monta kertaa ennen äänestystä keskustelleet.

Hyvät toverit! Kiitän täällä salissa olevia tovereita, että olette tukeneet pohjoista, Lappia ja allekirjoittanutta. Kieltäydyn sekä ensimmäisen että toisen varapuheenjohtajan paikasta. Kiitokset.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, Esko. Seuraavana Aarne Kauranen, Etelä-Häme!

Kauranen, Aarne (Etelä-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Etelä-Häme on myöskin asettanut ehdolle allekirjoittaneen sekä ensimmäisen että toisen varapuheenjohtajan paikalle. Pyydän nyt tässä yhteydessä kieltäytyä näistä molemmista paikoista. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Hyvät toverit, myöskin Juha Nummela kieltäytyy ensimmäisen varapuheenjohtajan paikan osalta, joten asetetuista ehdokkaista Aarne Kauranen, Juha Nummela ja Esko J. Ojala ovat kieltäytyneet asettumasta ehdokkaaksi puolueuuvoston I varapuheenjohtajaksi. Heikki Seppälä on tullut valituksi puoluetoimikunnan varajäseneksi. Todettaneen tämä. Todetaan. Todetaan keskustelu päättyneeksi, koska muita puheenvuoroja ei ole pyydetty.

Voidaanko kieltäytymiset hyväksyä. Ilmeisesti voidaan. Hyväksytään.

Näin ollen Helena Rissanen on tullut yksimielisesti valituksi puolueuuvoston ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi.

Puolueuuvoston I varapuheenjohtajan vaali on suoritettu.

Puoluekokous valitsi puolueuuvoston I varapuheenjohtajaksi Helena Rissanen.

Puolueuuvoston II varapuheenjohtajan vaali

Puheenjohtaja: Ryhdymme valitsemaan puolueuuvoston II varapuheenjohtajaa. Asetetuista ehdokkaista Aarne Kauranen on kieltäytynyt, Esko J. Ojala on kieltäytynyt, Helena Rissanen on tullut valituksi puolueuuvoston I varapuheenjohtajaksi ja Heikki Seppälä on valittu puoluetoimikunnan varajäseneksi, joten näin ollen Juha Nummela on tullut valituksi puolueuuvoston II varapuheenjohtajaksi.

Puoluekokous valitsi puolueuuvoston II varapuheenjohtajaksi Juha Nummelan.

Puheenjohtaja: Puheenvuoro on Risto Tuomisella, ole hyvä.

Tuominen, Risto (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Kun 6 vuotta sitten hämmennyksestäni selvisin ja olin tällä samalla paikalla Lahdessa kiittämässä puoluekokousta, luottamuksesta, jonka itse ja kaksi varapuheenjohtajaa saivat, niin en äkkihämmennykseltäni osannut todeta muuta kuin sen, kuinka hienoa oli tulla valituksi yksimielisesti tällaisen joukon edestä. Minun täytyy todeta, hyvät toverit, että tällä kertaa käytiin kamppailu ja kyllä tämä tunne on ihan yhtä mukava ja olen ylpeä siitä, että olette kohdalleni tämän kunnian vielä suoneet. Samalla haluan kiittää Liisaa ja arvoisia naistovereita - ja olihan siellä miehiäkin joukossa - rehdistä ja reilusta kilpailusta tuossa vaalitaistelussa.

Täällä on, hyvät toverit, todettu ja toivottu, että jättäisimme vanhat ukot ja hei-

dän ajatuksensa jo rauhaan. Kun minulla on ilmeisesti läheisempi ajallinen välimatka kuin tämän salin enemmistöllä näihin miehiin, joita täällä on mainittu, uskallan uhmata tuota toivomusta. En kuitenkaan matkaa sinne Marxiin saakka, vaan siteeraisin kotkalaista työläiskirjailijaa, akateemikko Toivo Pekkasta, kun hän eräessä kirjassaan laittoi muistaakseni työmies Helmisen erään rakaimman hahmonsä suuhun sanat: "Kaikki riippuu kasvusta, kasvusta eikä mistään muusta". En usko, että hän läheskään yksinomaan tarkoitti sitä kasvua, joka on antanut meille sosialidemokraateille taloudelliset edellytykset toteuttaa yhteiskunnan uudistamis- ja kehittämistyötämme. Sekin on toki hyvin tärkeää. Hän tarkoitti meidän kasvuaamme ihmisinä. Haluaisin laajentaa tämän myöskin liikkeen kasvuksi.

Liikkeen kasvu tarvitsee kykyä kehittyä. Meidän tehtävämme, hyvät toverit, on nähdä pidemmälle kuin työmies Helminen vuosisatamme aamuhämärässä. Meidän työtämme jatkavien on ymmärrettävä enemmän ja paremmin kuin meidän. Tulevaisuus on, hyvät toverit, niiden, jotka näkevät syvemmälle ja pitemmälle kuin muut. Olkaamme liikkeenä edelleenkin tuo näkijä ja tekijä.

Olen varma siitä, hyvät toverit, että osaltaan tämä kokous on edistänyt merkittävän matkan tätä tavoitetta. Hyvät toverit, haluan kiittää meidän kolmen vastavallitun puheenjohtajan puolesta ja uskon tulkitsevani myöskin muitten puheenjohtajien ajatukset, kun totean, että pyrimme kaikin voimin olemaan tuon luottamuksen arvoisia jatkossa. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, Risto. Kokous varmaankin yhtyy menestyksen toivouksiin vasta valituille puolueuuvoston puheenjohtajille.

Esitän, että kohdan 18 käsittely keskeytettäisiin. Keskeytetään.

13.

ASETETAAN EHDOKKAAT

PUOLUENEUVOSTON JÄSENIKSI JA VARAJÄSENIKSI

Puheenjohtaja: Siirrymme kohtaan 13. Asetetaan ehdokkaat puolueuuvoston jäseniksi ja varajäseniksi

Voidaanko menettelytapa hyväksyä? Hyväksyttäneen. Hyväksytään. Pöydille on jaettu kirjalliset esitykset ehdokkaista puolueuuvoston jäseniksi ja varajäseniksi. Todetaan tämä.

Ehdokasasettelu puolueuuvostoa varten hyväksyttäneen suoritetuksi. Hyväksytään.

Esitän, että kohdan 13 käsittely keskeytetään.

18.

VALITAAN PUOLUENEUVOSTON JÄSENET JA VARAJÄSENET

Puheenjohtaja: Palaamme jälleen kohtaan 18.

Esitän, että voimme yhtä aikaa piireittäin valita sekä varsinaiset että varajäsenet. Keskustelu menettelytavasta alkaa. Keskustelu päättyy. Menettelytapa hyväksytään.

Luen nimet piireittäin:

Helsingin piiri

Varsinaiset: Lipponen Paavo (piirin puheenjohtaja), Aalto Ulla-Marja, Asunmaa Piritta, Tuomioja Erkki, Stam Aarno

Varajäsenet: Meriläinen Risto, Niemi Veli-Mikko, Piirto Minna, Siren Leena
Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Uudenmaan piiri

Varsinaiset: Paakkinen Pertti (piirin puheenjohtaja), Nieminen Matti, Kähärä Juha, Jämsen Tuula, Väyrynen Sai, Jääskeläinen Markku J., Hakanen Urpo

Varajäsenet: Sairanen Jussi, Hako Jukka, Peltonen Juha, Lindroos-Himberg Kirsi, Karrimaa Antti, Heikkinen Sinikka
Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Varsinais-Suomen piiri

Varsinaiset: Kivikoski Matti (piirin varapuheenjohtaja), Rimpelä Sirkka-Liisa, Näättä Heikki, Laitinen Seppo, Virtanen Tauno

Varajäsenet: Sedig Mikko, Ahokas Markku, Rasi Pirkko, Ilola Mona
Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Satakunnan piiri

Varsinaiset: Koskinen Antti (piirin puheenjohtaja), Laine Eero, Mattila Antti, Heino Mirva, Rantala Kari, Wessman Ilona

Varajäsenet: Tupila Unto, Mikkonen Pirjo, Laakso Antti, Saarinen Väinö, Vanne-kari Matti
Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Etelä-Hämeen piiri

Varsinaiset: Lintunen Pertti (piirin puheenjohtaja), Auvinen Pentti, Hannula Isto, Kauranen Aarne, Tuliainen Marja-Leena

Varajäsenet: Luhtavaara Reijo, Lähteenmäki Maire, Valjakka Lilja, Kanerva Jouko

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Pohjois-Hämeen piiri

Varsinaiset: Niemi Jussi (piirin puheenjohtaja), Salminen Seppo, Leponiemi Raija, Koskinen Leo, Mankkinen Leena, Riipinen Markku

Varajäsenet: Ojala Reino, Ylönen Ari, Hämäläinen Maija-Liisa, Lehtinen Pentti, Koivula Arja

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Kymen piiri

Varsinaiset: Kotola Sirkka (piirin puheenjohtaja), Myyryläinen Hannu, Setälä Timo, Simonen Olavi, Turunen Teuvo, Mäkelä Taito, Luukkanen Heikki

Varajäsenet: Yrkki Veikko, Mattila Merja, Tumelius Liisa, Häkkinen Soili, Lindeman Pertti, Seppälä Vaito

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Mikkelin piiri

Varsinaiset: Aholainen Markku (piirin puheenjohtaja), Mähönen Raimo, Jaatinen Maija-Liisa, Erola Sirpa

Varajäsenet: Pennanen Raija, Ruokoselkä Liisa, Haverinen Arto

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Kuopion piiri

Varsinaiset: Kukkonen Jorma (piirin varapuheenjohtaja), Ruotsalainen Olavi, Kortelainen Kari

Varajäsenet: Hämäläinen Erkki O., Kuronen Matti

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Pohjois-Karjalan piiri

Varsinaiset: Lukkarinen Matti (piirin puheenjohtaja), Lahtela Esa, Vuorenpää Seija, Hämäläinen Juha

Varajäsenet: Bau Pauli, Holopainen Raimo, Mäkikangas Liisa

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Keski-Suomen piiri

Varsinaiset: Oksa Anja (piirin varapuheenjohtaja), Pasanen Tuula, Toikkanen Jorma, Lähteenmäki Vesa, Rantamäki Esko

Varajäsenet: Kylmänen Hannu, Vainiola Eino-Erkki, Pihlajasaari Helena, Levänen Marja

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Vaasan piiri

Varsinaiset: Hyvönen Juhani (piirin puheenjohtaja), Vehkaoja Marjatta, Tyni Seppo, Tynjälä Toive

Varajäsenet: Tenkula Tarja, Pohjonen Markku, Sarja Tauno

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Oulun piiri

Varsinaiset: Kitinoja Ritva (piirin varapuheenjohtaja), Nivala Maija, Pasanen Matti

Varajäsenet: Mällinen Juhani, Mustonen Leena

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Lapin piiri

Varsinaiset: Lampi Tauno (piirin puheenjohtaja), Päckilä Matti, Haara-Hiltunen Liisa

Varajäsenet: Rundgren Lasse, Lensu Johanna

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto

Varsinaiset: Paavola Maire (RTL:n varapuheenjohtaja), Sjöberg Stefan, Björkst-
rand Christer

Varajäsenet: Raunio Mari-Ann, Hellman Rauno

Keskustelua. Keskustelu päättyy. Valitaan.

Puolueneuvoston jäsenten ja varajäsenten valinta on loppuun suoritettu. Näin ollen voitaneen todeta, että kohta 18 on tullut loppuun käsitellyksi. Todetaan.

(Puoluekokouksen suorittamat henkilövalinnat pöytäkirjan liitteenä 18)

21.2.

Ohjelma- ja menettelytapa-aloitteet (esitykset 9—30)

Puheenjohtaja: Esitän, että palaamme jälleen kohtaan 21.2. ja siellä esitykseen 9 SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet.

Tavoiteohjelman esittelyn yhteydessä käytiin laaja lähetekeskustelu, joka oli tarkoitettu myös tavoiteohjelman yleiskeskusteluksi. Sen vuoksi teen seuraavan käsitteilyjärjestys ehdotuksen. Käsittelemme tämän ohjelman paitsi ensiksi ohjelman nimen, niin ohjelmavaliokunta ykkösen esityksen otsikko otsikolta. Toisin sanoen varsinaista yleiskeskustelua ei käydä ja näin ollen pyytäisin, että puheenvuorot pyydetään jokaisen otsikon osalta erikseen. Mahdollisten puheenvuorojen tulisi olla lyhyitä ja muutosesitykset tulisi jättää kirjallisina.

Keskustelu avataan. Keskustelu päättyy.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Opettajankoulutuksessa on toteutettava opetussuunnitelmissa ja itse opetuksessa tasa-arvolain henki joko erillisenä oppiaineena tai läpäisyperiaatteella riippuen siitä, mikä koulutusohjelmaan parhaiten soveltuu.

Miesten opettajiksi hakeutumista on edistettävä kasvatustehtävän arvostusta nostavilla keinoilla pikemminkin kuin opettajankoulutuksen valintamenetelyillä.

Puheenjohtaja: Aloite n:o 156, Lääkäreiden koulutuspaikkoja lisättävä kiireesti

Keskustelu alkaa. Raimo Holopainen, Pohjois-Karjala, on pyytänyt puheenvuoron, valmistautuu Sinikka Mönkäre, eduskuntaryhmä.

Holopainen, Raimo (Pohjois-Karjalan piiri): Toveri puheenjohtaja ja hyvät toverit! Täällä käytiin jo eilen keskustelua ongelmista, jotka liittyvät terveyskeskusten toimintaan. Yksi tällainen perusongelma on monissa kunnissa vallitseva erittäin suuri puute lääkäreistä. Jotakin on pielessä, jos terveyskeskusten viidestä lääkärin virasta on täytetty vain yksi. Miten tällaisten kuntien palvelut voidaan hoitaa? Näissä kunnissa on hyvin monesti vielä vanhuspainotteinen asukasphoja.

Kuntien kesken on ryhdytty myöskin harrastamaan erittäin epäterveellistä kilpailua, jossa lääkäreille ovat jaossa Saabit, rantatontit, mökit jne. Käsitykseni on, että näillä toimenpiteillä vain siirretään ongelmia paikasta toiseen ja huutokoupassa pärjäävät vain vahvimmat kunnat. Jotakin on siis tehtävä kiireellisesti.

Kuulin ohjelmavaliokunta II kokouksessa, että lääkäreitä on koulutettu riittävästi. Ongelma vain on siinä, että ne sijoittuvat väärin. Jos näin on, koulutuksen lisäys ei ratkaise ongelmaa. Jos taas ei, on koulutusta kiireellisesti lisättävä.

Esitän tässä kohdassa puoluekokouksen päätökseksi seuraavaa: "Lääkärikoulutus on mitoitettava niin, että terveyskeskuslääkäreitä on riittävästi. Valmistuneita lääkäreitä veloitetaan toimimaan terveyskeskuslääkäreinä vähintään kolme vuotta ennen kuin he voivat hakeutua muualle harjoittamaan tointa. Lisäksi koulutusta on kehitettävä sisällöllisesti ja myös työolosuhteita parannettava työssä viihtymiseksi." Kiitos.

kannattamana tehnyt ensimmäiselle sivulle ehdotuksen viimeiseen kappaleeseen, että viimeinen kappale kuuluisi seuraavasti:

"Luonnon ja muun elinympäristön suojeleminen ja pelastaminen on muuttuvan Euroopan ja koko maailman kiireellisin kysymys. Ympäristöstä piittaamaton talous, tuotanto ja kulutus on vuosikymmenien mittaan aiheuttanut laajaa osittain korjaamatonta tuhoa!"

Ohjelmavaliokunta I:n puheenjohtaja Arja Ojala on pyytänyt puheenvuoron, ole hyvä.

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Toveri puheenjohtaja! Tässä kritisoiitiin ensimmäisen sivun viimeistä kappaletta siitä, että se on Eurooppakeskeinen ja siitä puuttuu muu maailma. Tätä pitää lukea kokonaisuutena eikä kappale kappaleelta, sillä sivulla 2 ennen tähtiä olevassa viimeisessä kappaleessa puhutaan tästä muusta maailmasta. Näin ollen tämä kannattaisi huomioida muutenkin, kun niitä tutkitaan.

Puheenjohtaja: Kysyisin ohjelmavaliokunnan puheenjohtajalta, että hyväksyikö valiokunta tämän muutosesityksen, en saanut selvää. - Toisin sanoen, voidaanko suorittaa koeäänestys tästä sivun 1 muutosesityksestä?

Teen seuraavanlaisen äänestysesityksen. Ne, jotka ovat ohjelmavaliokunnan esityksen kannalla äänestävät jaa, jotka ovat Markku Vanialan muutosesityksen kannalla äänestävät ei.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Suoritetaan koeäänestys. Ensiksi ne, jotka ovat ohjelmavaliokunta I:n esityksen kannalla. Kortit alas. Sitten ne, jotka ovat Vanialan esityksen kannalla. Selvä vähemmistö. Tältä osin johdanto-osa hyväksytään valiokunnan esityksen mukaisena.

Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Sivulle 2 toiseen kappaleeseen on myöskin esitetty muutosesitys, ensimmäiseen lauseeseen "Sosiaaliseen markkinatalouteen terveellä tavalla pohjautuva taloudellinen järjestelmä perustuu ihmisen vapaaseen ja luovaan, mutta ympäristön huomioon ottavaan toimintaan!" Puheenjohtaja, toveri Paasio, ole hyvä.

Paasio, Pertti (puoluetöimikunta): Hyvät toverit! Tämä sosiaalinen markkinatalous on aikanaan kokoomuksen kehittämä termi markkinatalouden puolustus-

mekanismiksi. Valiokunnan esityksessä todetaan, että markkinatalous on peruskäsite ja se määritellään lopussa myöskin sosiaalisesti luonteeltaan sekä pannaan sille ehdoksi sosiaalisuus. Itse asiassa kappaleen rakenteessa tulee esille se, mihin muutoksen esittäjä pyrkikin. Muutos toisi sosiaalisuuden kumpaakin kautta siihen. Pitää tietysti silläkin joku raja olla, miten sosiaalista joku on.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Koska on tehty ohjelmavaliokunta I:n esityksestä poikkeava esitys, voitaneen jälleen koeäänestyksellä ratkaista tämäkin asia.

Ensin nostavat korttinsa ylös ne, jotka ovat ohjelmavahokunnan esityksen kannalla ja sitten ne, jotka ovat Vanialan muutosehdotuksen kannalla. Menettelytapa hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Ensiksi kortit ylös ne, jotka ovat ohjelmavahokunnan esityksen kannalla. Kortit alas. Sitten ne, jotka ovat Vanialan esityksen kannalla. Selvä enemmistö on ohjelmavahokunnan esityksen kannalla.

Ohjelmavahokunnan esitys on tältä osin hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Lisäksi Markku Vaniala teki kannatetun esityksen sivulle 3. Hän esitti ensimmäisen kappaleen toisen lauseen poistamista. Haluaako ohjelmavahokunnan puheenjohtaja käyttää puheenvuoron? Ei. Näin ollen on jälleen suoritettava koeäänestys.

Ne, jotka ovat ohjelmavahokunnan esityksen kannalla, nostavat ensin edustajakorttinsa ja sitten Vanialan esityksen kannalla olevat.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Siis ensiksi ne, jotka ovat ohjelmavahokunnan esityksen kannalla. Kortit alas. Sitten ne, jotka ovat Vanialan esityksen kannalla. Selvä vähemmistö. Toisin sanoen ohjelmavahokunnan esitys on hyväksytty.

Näin ollen johdantoluku hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

"Ympäristö kaiken edelle". Keskustelu alkaa. Raija Parkkali, Satakunta.

Parkkali, Raija (Satakunnan piiri): "Ympäristö kaiken edelle" on ohjelman ot-

sikko. Siinä todetaan: "Lisääntyvää haittaverotusta on käytettävä ympäristöhaittojen vähentämiseen ja ympäristönsuojelun rahoittamiseen!" Veronmaksaja mieltää veron positiivisena tietäessään, että se käytetään ympäristön parantamiseksi ja näin hyöty on suoraan verrannollinen maksettavaan veroon. Uudistamme jo aikaisemmin tekemämme esityksen, että haittaveron kokonaisuudessaan käytetään ympäristönsuojeluun ja tästä tehdään merkintä ohjelman asiakirjaan sivulle 3. Lause kuuluu: "Perittävä haittaveron kokonaisuudessaan käytettävä ympäristöhaittojen vähentämiseen ja ympäristönsuojelun rahoittamiseen!" Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Saanko esityksen kirjallisena.

Seuraavana Jussi Tarvainen, Keski-Suomen piiri, valmistautuu Markku Vaniala, Uusimaa. Jussi Tarvainen, onko paikalla? Ei ole. Seuraavana Markku Vaniala, Uusimaa, valmistautuu Pentti Kalliala, Satakunta.

Vaniala, Markku (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Pyydän vain saada kannattaa tuota äsken tehtyä esitystä.

Puheenjohtaja: Seuraava Erkki Tuomioja, Helsingin piiri.

Tuomioja, Erkki (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ohjelma-valiokunta I:ssä keskusteltiin tästä kohdasta hyvin paljon. Toveri Parkkalin tekemä ehdotus oli myös valiokunnassa käsittelyssä. Päädyimme kuitenkin tähän muotoiluun tarkoituksellisesti siitä syystä, että käsityksemme on, että verotusta kokonaisuudessaan kehitettäessä tulee ympäristönäkökulma ja haittojen verotus, haitallisen kulutuksen tai haitallisen tuotannon verotus, olemaan kasvavassa määrin muita veromuotoja korvaava. Tämän vuoksi olisi virheellistä sitoa haittaveron tuotto yksinomaan ympäristöinvestointeihin, koska ympäristövaikutusta - sitähan tavoittelemme haittaveroilla - saadaan myös sillä, että esimerkiksi liikevaihtoveroa porrastetaan niiden haittojen mukaan, mitä erilaisten tavaroiden kulutukseen ja tuotantoon liittyy. Tämä on ajateltu asia, ja sen vuoksi valiokunta ei ole muutosehdotuksen kannalla.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, seuraavana Pekka Ruotsalainen, puoluetoimikunta.

Ruotsalainen, Pekka (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kun ympäristöveron tulisi olla sellainen, jonka tuotto on nolla, eli sillä ohjataan kulutusta niin, että ympäristöhaittoja ei tule. Sen vuoksi tätä ei pitäisi sitoa tiukasti ympäristöinvestointeihin, vaan aivan oikein, kuten ohjelma-valiokunta on tämän muotoillut, että sitä käytetään ympäristöhaittojen vähentämiseen ja ympäristön suojelun rahoittamiseen, mutta ei tiukasti koko rahaa.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Pentti Kalliola, Satakunta, ole hyvä.

Kalliola, Pentti (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Puheenjohtaja on varmasti niin nokkela, että hän ilmoitti minun nimeni, mutta tämä onkin varmaan niin tärkeä asia, että pistettiin Erkki Tuomioja sotkemaan kaikki tuohon väliin.

Kannatan Raija Parkkalin tekemää muutosesitystä haittaverosta kohtaan "Ympäristö kaiken edelle". Puolueella on ainutlaatuinen mahdollisuus kirkastaa kilpeään siinä mielessä, kun kaikenlaisia veroja keksitään. Haittaverosta saatu tuotto olisi käytettävä täydellisesti ympäristön hyväksi. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Nyt on kaikki puheenvuorot "Ympäristö kaiken edelle" -luvusta käytetty. Voidaanko katsoa keskustelu päättyneeksi? Keskustelu on päättynyt.

Keskustelun kuluessa Raija Parkkali on tehnyt kannatetun lisäesityksen: "Perrittävä haittaverot on kokonaisuudessaan käytettävä ympäristöhaittojen vähentämiseen ja ympäristön suojelun voimistamiseen!"

Esitän, että suorittamme koeäänestyksen. Ensin nostavat edustajakorttinsa ne, jotka ovat ohjelmavaliokunta I:n kannalla ja sitten ne, jotka ovat Raija Parkkalin kannatetun esityksen kannalla.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Jotka ovat ohjelmavaliokunta I:n kannalla, kortit ylös. Kortit alas.

Raija Parkkalin esityksen kannalla. Kortit ylös. Kortit alas. Selvä vähemmistö.

Näin ollen ohjelmavaliokunta I:n esitys hyväksyttäneen puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään.

Luku "Energiaa on säästettävä".

Keskustelu alkaa. Risto Ahonen Varsinais-Suomi, valmistautuu Mona Ilona Varsinais-Suomi.

Ahonen Risto (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ohjelma, jota täällä kokouksessa teemme, on yksi keskeisempiä ja tärkeimpiä asia-

kirjoja, koska se sisältää tavoitteemme tulevalle vuosikymmenelle. Se on kannatuksen kivijalka, jonka me aiomme omalle puolueellemme rakentaa.

Siinä mielessä odotin ohjelmavaliokunnalta selvää konkretisointia ja terästämistä paperiin, joka täältä lähetettiin toissapäivänä ohjelmavaliokuntaan. Mutta pettymykseni on kyllä ollut ohjelmavaliokunnan työhön melkoinen sen vuoksi, että tästä ei löydy niitä eväitä keskusteluun, joita me tarvitsemme. Tämä on liian ylimalkainen ja suppea. Toisaalta on puurot ja vellit sekaisin, siellä on detaljeja ja toisaalta maailmaa syleileviä tavoitteita. Tämä ei ole tasapainossa eikä missään tapauksessa sellainen ohjelmapaperi, jonka kanssa voisi mennä keskustelemaan ihmisten pariin näistä asioista pyytäen heiltä tukea ja luottamusta näille tavoitteille.

Olen erittäin pettynyt tähän. Ensinnäkin Energiakohdassa lähdetään siitä, että Suomessa on otettava 20 %:n nykyistä alempi energiankulutus tavoitteeksi 1990-luvulla. Tiedätkö te ohjelman tekijät, mitä pyydätte. Te pyydätte työttömyyden kolminkertaistamista. Te pyydätte sitä, että asuntojen lämmityksestä täytyy tinkiä Te pyydätte sitä, että kodinkoneista täytyy luopua. Te pyydätte sitä, että unohdamme kaiken sen, mitä me olemme suunnitelleet panostavamme ympäristönsuojeluun. Se perustuu pääosaltaan tekniikkaan, ja tekniikka yleensä merkitsee sitä, että tarvitaan myös energiaa sen pyörittämiseen. Ihan täysin utopistinen ajatus. Minä en ymmärrä, minkälaisia romantikkoja te olette olleet, en toverit kerta kaikkiaan ymmärrä.

Jos me hyväksymme työttömyyden lisäämisen, jos hyväksymme sen, että ihmisten on alennettava elintasoaan, on tingittävä niistä asioista, jotka meillä tänä päivänä ovat jokapäiväistä leipää ja joihin olemme tottuneet, niin sanotaan se suoraan ohjelmissa. Nimittäin tämä on johdettavissa tästä tavoitteesta. Tämä on täysin typerää.

Ehdotankin, että tähän kohtaan tehdään muutos niin, että poistetaan tuo 20 %:n pudottamistavoite. Sen sijaan energian kulutuksen kasvun estäminen voisi olla realistinen tavoite. Sekään ei ehkä ole täysin realistinen, se on kuitenkin tavoiteltavissa oleva. Puhutaan suhteellisesta energian kulutuksesta ja sen pitämisestä nykyisellä tasolla. Silloin ollaan järkeviä.

Puheenjohtaja: Kiitos. Seuraavana Mona Ilola, Varsinais-Suomi, valmistautuu Raimo Huovinen, Pohjois-Häme.

Ilola, Mona (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kun olen valiokunnan jäsen, on vaikea olla täällä. En tyrmäisi tätä valiokunnan erittäin loistavaa ja pitkän työn tuloksena luotua paperia.

Olen itse täällä eri mieltä tästä luvusta 20 %. Se on kaunis ajatus. Valiokunnassa keskusteltiin siitä, ja siellä annettiin hyvät perustelut, miksi tämä luku on 20 %. Mutta jos ajattelen puoluetta ja sitä, mitä tavoitteita tässä pitää ajaa, kannatan Risto Ahosen realistisempaa vaihtoehtoa, jossa esitetään nykyistä suhteellisesti alemmaa energiankulutusta.

Puheenjohtaja: Seuraavana Raimo Huovinen, valmistautuu Seppo Salminen, Pohjois-Häme.

Huovinen, Raimo (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja! Tietämättä Ahosen ajatuksia tai Varsinais-Suomen piirin ajatuksia, Pohjois-Hämeessä olemme aivan samaa mieltä tästä asiasta. Valiokunta on tässä kohdassa mennyt utopistiselle alueelle, vaikka se on muuten tehnyt erittäin hyvää työtä. Olemme samaa mieltä, että Suomessa on otettava 20 % nykyistä alempi energiakulutus tavoitteeksi, on poistettava tästä listalta.

Esitämme, että lause tulisi muotoon: "Suomessa on hillittävä energian kulutuksen kasvua jatkossa". Se voisi olla sellainen ilmaisu, joka tässä voidaan hyväksyä. Mutta emme saa mennä viidesosaan nykyisen energiatason pudottamisesta. Se on täysin epätodellista. Voimme kannattaa Ahosen esitystä, mutta jätämme myös oman tekstimme tähän kohtaan.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Seppo Salminen Pohjois-Häme, valmistautuu Mikko Vuorinen Vaasa.

Salminen, Seppo (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kolme edellistä puheenvuoron käyttäjää ovat puhuneet ne keskeisimmät asiat, mitä tuohon liittyy. Toivoisin menettelytapana, että nämä kaksi ehdotusta voitaisiin yhdistellä. Perusteluna totean, että puoluekokous on erittäin järeä taho määrittelemään Sosialidemokraattisen Puolueen kantaa tulevaisuudessa näissä kysymyksissä. Samalla tuo taho sitoo Sosialidemokraattisen Puolueen mahdollisuuksia käydä tulevaisuuden neuvotteluja nimenomaan maan tulevaisuudesta. Hyvin pitkälle Risto Ahosen perustelut olivat samoja, joita olisin käyttänyt. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Seuraavana Mikko Vuorinen, Vaasa, valmistautuu Antti Kiiveri, Vaasa.

Vuorinen, Mikko (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja! Täällä on puhuttu "Energiaa on säästettävä" -kohdasta, ja voi sanoa, että Vaasan puoluekokousedustajat ovat suurin piirtein samoilla linjoilla. Kannatan niitä esityksiä, joita on tähän kohtaan esitetty.

Sen lisäksi haluan tehdä esityksen. Kappaleen keskellä oleva lause: "Keskeisenä keinona alempaan energian kulutukseen on käytettävä energian hinnan nostamista siten, etteivät seuraukset tästä kohtuuttomasti koidu kotitalouksien kannettavaksi!" poistetaan.

On aivan turha luulla, että jos energian hintaa nostaa, sen seuraukset eivät koi-
tuisi myös kotitalouksien kannettaviksi. Se on sellainen energian käyttäjäryhmä,
että kohonneita energianhintoja ei saa sijoittaa palvelujen ja tavaroiden hintoi-
hin.

Puheenjohtaja: Seuraavana Antti Kiiveri, Vaasa, valmistautuu Markku Vaniala, Uusimaa.

Kiiveri, Antti (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja! Tämä kappale on teiltu niin perusteellisesti, että siellä oli vielä äsken yksi pilkku, ja nyt edellinen puheenvuoron käyttäjä senkin lauseen jo teilsä. Kannatan Risto Ahosen ja Mikko Vuorisen tekemiä ehdotuksia.

Tuntuu oudolta, että tällainen kappale on tänne kirjoitettu. Olisi ollut ehkä paikallaan kirjoittaa siihen, että energiahuolto on turvattu, mutta tuhlamista on vältettävä.

Puheenjohtaja: Seuraavana Markku Vaniala, Uusimaa, valmistautuu Hannu Penttilä, Uusimaa.

Vaniala, Markku (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kannatan ohjelmavaliokunnan tekemää ehdotusta prosenttiluvun osalta. On muistettava, että teollistuneissa maissa käytetään maailman energiankulutuksesta noin 80 prosenttia. Näissä teollistuneissa maissa on vajaat 20 prosenttia koko maapallon väkiluvusta. Meillä on varaa siihen, että vähennämme kulutustamme, jos siihen tartumme tositoimin.

Koska täällä ei puhuta teknologian kehittämisestä eikä sen kehityksestä keinona vähentää energiankulutusta, ehdotan lisättäväksi viimeisen lauseen eteen sanan "teknologian", jolloin se tulisi muotoon: "Teknologian ja uusien energiamuotojen tutkimusta ja kehitystä on lisättävä".

Sen lisäksi lisäisin siihen vielä viimeisen uuden lauseen: "Energiankulutuksessa on päästävä paljousalennuksista nuukuusalennuksiin" Viitataan tässä esimerkiksi sähkönkulutukseen. Ne jotka käyttävät sitä paljon, saavat sen paljon halvemmalla kuin tavallinen kotitorppari. Sähkö maksaa tavalliselle kotitaloudelle noin 38—40 penniä kilowattitunnilta, kun teollisuus saa sen jopa alle puoleen siitä. Kotitalouksien osalta voitaisiin kehittää sellainen järjestelmä, että henkilöluvun

mukaan energiankulutuksessa olisivat tietyt määrät, jonka jälkeen hinta nousisi progressiivisesti.

Puheenjohtaja: Seuraavana Hannu Penttilä, Uusimaa, valmistautuu Sakari Knuuttila, eduskuntaryhmä.

Penttilä, Hannu (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ohjelmavaliokunnassa keskusteltiin asiasta pitkään, kuten tämän asian lähetekeskustelussa. Mikäli puoluekokous haluaa rehellisesti olla ympäristön puolesta oleva puoluekokous, tähän asiaan tulee ottaa se kanta, mikä ohjelmavaliokunnasta on esitetty. Energiankulutuksen lasku Suomessa, kehittyneessä ja paljon energiaa tuhlaavassa pohjoisessa maassa, on välttämätöntä, mikäli haluamme kestävää kehitystä tukea koko maailmassa.

Esitys, joka täällä on todettu radikaaliksi, on asiallisesti se energiankulutuksen taso, joka kuusi vuotta sitten Suomessa oli. Mielestäni silloinkin energiankäytön kannalta meillä oli energiaa riittävästi. Meidän tulee kehittää yhteiskuntaa niin, että voimme tuotantoelämän ja -toiminnan sopeuttaa vähemmälle energiankulutuksen tasolle. Kannatan ohjelmavaliokunnan esitystä.

Puheenjohtaja: Kysyisin puoluekokoukselta, voidaanko kansanedustaja Sakari Knuuttilalle antaa puheenvuoro? Sakari Knuuttila, ole hyvä!

Knuuttila, Sakari (eduskuntaryhmä): Toveri puheenjohtaja! IVO:n tietojen mukaan sähkö on Suomessa teollisuusmaiden, ellei halvinta, niin halvimmasta päästä. Toisekseen öljy on käytetyin energiavaramme. Energiamuotomme on rajallinen luonnonvara. Se loppuu joskus ja vielä nopeammin kallistuu oleellisesti.

Energiankäyttö, josta liikenne vastaa suurelta osin, aiheuttaa myös mittavia haittoja ihmisille. Yli 10 prosenttia Suomen kansalaisista kärsii keuhkosairauksista. Syynä ovat suureksi osaksi saasteet, ennen kaikkea energiantuotannosta ja liikenteestä koituvat saasteet.

Jos Sosialidemokraattinen Puolue lähtee vesittämään tämän tapaisia ohjelmavoitteita, mitä valiokunta on paperilleen kirjannut, se merkitsee pään pensaaseen panoa ympäristökysymyksissä. Sen jälkeen on turha puhua ympäristöpuoleesta.

Puheenjohtaja: Haluaako valiokunnan puheenjohtaja käyttää tässä vaiheessa puheenvuoron? Arja Ojala, ole hyvä!

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Selvityspuheenvuorossani totesin, että en perustele tätä ajan puutteen vuoksi, koska kello on paljon. Kehotin lueskelemaan

täältä aloitetta numero 60. En lue sitä, vaan sieltä yhden kohdan: "Edellä olevan perusteella esitämme, että hyväksyessään tämän aloitteen SDP:n puoluekokous päättää, että maapallon kestävä kehityksen turvaamiseksi on energiankulutuksen kasvu Suomessa ja muissa teollisuusmaissa pysäytettävä ja kulutusta asteittain vähennettävä kansainvälisin sopimuksin tavoitteena vähintään 50 prosentin supistus vuoteen 2030 mennessä.

Vastauksena on puoluetoimikunnan esitys puoluekokouksen päätökseksi: "Puoluekokous yhtyy aloitteeseen!"

Mielestämme tämä tavoite oli hieman utopistinen. Sitä vastoin tavoitteemme 20 prosenttia tuntui jo huomattavasti realistisemmalta ja toteuttamiskelpoisemmalta.

Sitten niihin moitteisiin, joita täällä esitettiin. Otamme tietysti nöyrästi puoluekokousedustajilta vastaan työemme kritisoinnin, että tämä on erittäin huonosti tehty ja että täällä on epäjohtonmukaisuuksia jne. Pyrimme kuitenkin tekemään työn niillä voimavaroilla, joita meillä itse kullakin on ollut.

Puheenjohtaja: Seuraavana Paavo Lipponen, puoluetoimikunta, valmistautuu Pekka Ruotsalainen, puoluetoimikunta.

Lipponen, Paavo (puoluetoimikunta): Hyvät toverit! Kauppa- ja teollisuusministeriön viimeisimmän ennusteen mukaan esimerkiksi bruttokansantuotteen 2 prosentin nousun myötä energiankulutus kasvaa vajaan prosentin vauhtia ja sähkönkulutus sitä enemmän. Tällöin on oletettu, että ominaiskulutukset paranevat ja tietynlaista säästöä syntyy.

On varsin realistista lähteä siitä, että energiankulutuksen kasvu voidaan pysäyttää, jopa kääntää laskuun. On myös otettava huomioon tuotantorakenteemme, joka on hyvin energiavaltainen. Meidän täytyy pystyä sitä muuttamaan, mutta sillä tuotannolla, joka meillä nyt on, on luotava ne resurssit, jotka tarvitaan energiansäästöön.

On aivan järkevää, kuten tässä esitetään, että energiansäästöön pyritään käyttämällä markkinavoimia. Onnittelten siitä, että paperin tekijät ovat tällaisia markkinaintoilijoita, jotka haluavat energian hintaa korottamalla operoida. Silloin ei kuitenkaan voida näin kovilla tavoitteilla säästyä siltä, että kotitalouksiakin on kosketettava. Silloin on aivan oikein, että sosiaalinen tasoitus suoritetaan.

Oleellista mielestäni on se, että Sos.dem. Puolueen suuruinen puolue, joka on hallituspuolue, ei voi tehdä näin kovia tavoitteenaseteluja esittämättä samalla keinoja. En vastusta 20 prosentin vähentämistä, mutta vaadin, että silloin kun

tällainen asetetaan, on myös keinot esitettävä. Sitä ei nyt tehdä. Vähintäänkin pitäisi vaatia, että viimeistään puolueuuevostolle syksyllä esitetään nämä keinot, jos kokous haluaa tällaisen tavoitteen hyväksyä. Tämä olisi vastuullinen kanta tältä suurelta liikkeeltä.

Puheenjohtaja: Seuraavana Pekka Ruotsalainen, puoluetoimikunta, valmistautuu Jari Kuosa, Uusimaa.

Ruotsalainen, Pekka (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Täällä maapallolla on oikeastaan kaksi asiaa, joiden kanssa tämä joko seisoo tai kaa-tuu, toinen on syntyvyys ja toinen energiantuotanto. Suomessa joudumme käsittelemään energiantuotantoa, koska vaikutamme siihen, ja se on meille ongelma.

Nykyisillä energian hinnoilla kukaan ei säästä eikä kukaan tutki säästämistä. Sen vuoksi, Paavo, tässä ohjelmassa on esitetty eräs keino. Keskeisenä keinona alempaan energiankulutukseen on käytettävä energian hinnan nostamista. Se on yksi keino, jolla energiansäästöön päästään.

Me emme voi käyttää energiaa tulevaisuudessa niin paljon kuin nyt käytämme, ellei ihmiskunta keksi sellaisia energiantuotantomuotoja, jotka eivät kuluta luontoa. Sellaisia ei kuitenkaan tänä päivänä vielä ole keksitty. Energiankulutuksessa on muistettava myös se, että suurin energian kuluttaja on teollisuus. Tämä kapitalismi on siinä mielessä mainio systeemi, että markka on kapitalisteille paras konsultti. Kun pannaan energiaan hintaa, niin eipä aikaakaan, kun ne kehittävät sellaisia prosesseja, jotka käyttävät vähemmän energiaa.

Tämä on, Mikko, aivan väärä analyysi. Me voimme käyttää ja kehittää sellaista teknologiaa, joka säästää energiaa.

Hyvät toverit! Toivon, että tämä löysänpuoleinen tavoite puoluekokouksessa hyväksytään. Jos SDP haluaa leimautua energiansäästö- ja ympäristöpuolueeksi, nyt se on tehtävä, nyt on tullut se paikka, jolloin meidän on siirryttävä juhlapuheista tositekoihin.

Puheenjohtaja: Seuraavana Jari Kuosa, Uusimaa, valmistautuu Ulf Sundqvist, Suomen Ruotsalainen Työväenliitto.

Kuosa, Jari (Uudenmaan piiri): Olen täysin valiokunnan esityksen kannalla ja ihmettelen, missä tämän puolueen vihreys on. Jos se on sitä, mitä eräät ovat esittäneet, mm. Ahonen, on turha järjestää lauantaina järjestettävän ympäristöseminaarin tyyppisiä tilaisuuksia. Silloin tämä norppakin kuvassa, on sellaista kalastelua, millä ääniä haetaan. Toivonkin, että puolueen johto, varsinkin tämä

nuorten edustaja, ottaisi kantaa sen perusteella, mitä aikaisemmin on puhunut ydinvoimalasta.

En ole varma, mutta jos on mahdollista, valiokunnan esityksestä pitäisi tehdä päätös huomenna, koska väki on väsynyt ja sitä on vähän paikalla käsiteltäessä näin perusteellisia ja tärkeitä asioita. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Ulf Sundqvist, Suomen Ruotsalainen Työväenliitto, valmistautuu Tarja Filatov, Etelä-Häme.

Sundqvist, Ulf (Suomen Ruotsalainen Työväenliitto): Toveri puheenjohtaja, arvoisat kokousedustajat! Jari Kuosa puhui järkeä. Ensinnäkin on niin, että alkuperäinen ohjelma oli hieman juosten kasattu. Nyt on täällä puoluekokouksessa tehty uusi ohjelma. Se on aika uusi, nimittäin siinä ei vanhasta ole paljon jäljellä. Se on tehty täällä muutaman tunnin ajan kokouksessa, jossa tähän mennessä on keskitytty yksinomaan henkilökysymyksiin.

En yhtään aliarvioi ohjelmavalioikunnan työtä, mutta totean, että mielestäni näitä asioita pitäisi voida perustella ja hieman paremmin niihin syvennyä ennen kuin lyödään kiinni kiinteitä lukuja, kuten tämä 20 %.

Näitä muitakin lukuja on vuosilukuja myöten tässä kannanotossa. Se ei luo sitä uskottavuutta, mitä meiltä edellytetään. Tässä suhteessa yhdyin Paavo Lipposen käsityksiin.

Kysymys ei olisi siitä, etteikö näin voida tehdä, mutta kyllä meidän pitää kertoa myös keinoista. Täällä todetaan eräs keino, eli pannaan energialle hinta, mutta siten, etteivät kotitaloudet maksa. Tämä on, hyvät toverit, epärealistista puuhaa puolueelta, joka on ollut hallituksessa jo runsaat parikymmentä vuotta yhtäsoittoa, jonka aikana energian kulutus on noussut, jonka aikana kotitaloudet ovat maksaneet energian nousevia kustannuksia, jonka aikana Suomen teollisuus on entisestään yksipuolistunut. Metsäteollisuus on noussut takaisin valta-asemaan tärkeimpine vientisuhteineen, ja metsäteollisuus on Suomen energiaintensiivisintä teollisuutta.

Ne, jotka tarkkailevat tätä kokousta ja haluavat sitä arvostella, löytävät tästä arvostelun sijaa. Ehdotan siis, että otetaan nyt maltillisempi formula, otetaan prosenttiosuudet pois. Ollaan realistisia, tehdään vakavaa politiikkaa kaikilla tasoilla ja pyritään viemään tavoitteet myös päätökseen eikä niin, että tullaan puoluekokoukseen, tehdään täällä aatteen hehkussa päätöksiä ja unohdamme ne päätökset, kun olemme lähteneet täältä kotiin.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Tarja Filatov, Etelä-Häme, valmistautuu Sai Väyrynen, Uusimaa.

Filatov, Tarja (Etelä-Hämeen piiri): Hyvät toverit! Siinä vaiheessa, kun arvostelimme tätä ohjelmaa, niin arvostelimme sitä, ettei se ole konkreettinen eikä esitä konkreettisia tavoitteita. Nyt, kun sinne on pistetty konkreettisia tavoitteita, olemme ensimmäiseksi ottamassa pois niitä vähäisiäkin konkreettisia asioita, mitä sinne on saatu.

Mitä tulee realismiin energian säästössä, tämä merkitsisi kahta prosenttia vuodessa, jonka nyt olisimme säästämässä. Pelkästään energiakriisin aikana Suomen kotitaloudet säästivät täysin vapaaehtoisin toimin käydyn valistuskampanjan seurauksena, 15 % energiaa.

Jos ajatellaan energian hintaa, suurkäyttäjät maksavat puolet siitä, mitä kotitaloudet. Siitä saadaan jo huomasti nousua sillä tavalla, jos tätä porrastusta puretaan kotitalouksien ja suurkuluttajien väliltä. Jos aiomme välittää hiukankin muusta maailmasta kuin Pohjolastamme, meidän on pakko supistaa energian kulutusta. On saatava konkreettisia tavoitteita, koska muuten vain lässytämme ja pääsemme taas eroon näistä päätöksistä, jos meillä ei ole jotakin, mihin tarttua.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Sai Väyrynen, Uusimaa, ja valmistautuu Lasse Eskonen, Pohjois-Häme.

Väyrynen, Sai (Uudenmaan piiri): Toveri Ahonen tässä jokin aika sitten kauhisteli, että joutuisimme laskemaan elintasoamme. Se meidän on tehtävä. Itse asiassa meillä on kyllä siihen varaa. Se on tehtävä, jos yritämme ratkaista myös globaalisia ongelmia. Meidän on nähtävä tulevaisuuteen ja sen ongelmat. Jos se vaatii elintason laskemista, niin voimme sanoa sen myös kannattajillemme. Ennen kaikkea aloitetaan se elintason laskeminen itsestämme.

Puheenjohtaja: Seuraavana Lasse Eskonen, Pohjois-Häme, valmistautuu Pauli Burman, Helsinki.

Eskonen, Lasse (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ulf Sundqvistiltä oli varmaan mielessä Jyväskylän puoluekokous ja siellä laadittu ohjelma, kun hän vaati hiukan konkreettisuutta niiltä ohjelmilta, mitä täällä hyväksytään. Näin olisin myös vaatimassa itse. Samoin yhtyisin niihin näkemyksiin, mitä Risto Ahonen esitti. Tuo 20 %n realismi on hyvin vähän realistinen, ellei siihen kirjoiteta rinnalle karvasta lääkeohjelmaa, mitä siihen tarvitaan. Se varmaan tarkoittaisi mm. sitä, että puolueemme vaatima voimalan rakentaminen Porissa keskeytettäisiin. Se olisi johdonmukaisuutta ja edellyttäisi sitä, että te,

hyvät toverit, jotka olette täällä Saabilla liikkeellä, jättäisitte auton tuohon pihaan ja joka viides kävelisi kotiin. Tällä tavalla tulisi hiukan konkretiaa tähän hommaan. Sitä me tarvitsisimme.

Täällä on esitetty erittäin järkeviä muutosesityksiä, joilla ohjelma saataisiin siihen suuntaan, jossa selvästikin otettaisiin myös vastuu siitä numerosta, joka sinne mahdollisesti pannaan.

Ohjelmavaliokunnan puheenjohtaja viittasi eräästä aloitteesta annettuun vastaukseen, jossa puhutaan Brundtlandin komitean mukaisista supistuksista. Siinä on kuitenkin aikaväli 30 vuotta. Tässä puhutaan kuitenkin 90-luvun ohjelmasta, alle 10 vuoden ohjelmasta. Tämä supistus on aivan toista luokkaa. Sen nopeus ja sen vaikuttavuus meidän yhteiskuntaamme on toista, kuin mitä tuossa aloitteeseen annetussa vastauksessa tarkoitetaan. Kannatan täällä tehtyjä muutosesityksiä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Pauli Burman Helsinki, valmistautuu Erkki Tuomioja, Helsinki.

Burman, Pauli (Helsingin piiri): Toverit! Jokainen työväenliike, jokainen kansanliike tarvitsee utopioita ja visioita. Ei meidän kannata, vedotessamme kansaan, tehdä sellaisia ohjelmia, jotka ovat todella tarkkoja, harkittuja. "Tänä vuonna 0,5 % jne. nousee elintasosi, kun olet meidän kanssamme" Mutta silloin, kun teemme visioita, pitää kuitenkin olla realismia mukana. Olen huvittuneena seurannut tätä uuspölkänäläisyyttä. Paasio saa isänsä tapaan vuorollansa idealistiset rasitteensa.

Tämä on hyvä, Erkki. Käytät kohta puheenvuoron ja varmasti teet sen tunnetulla hyvällä tyyliilläsi. Ne meistä, hyvät toverit, jotka elävät todellista elämää eivät-kä ole lehtimiehiä, toimittajia tai toimitsijoita, tietävät, että tämä elämä on aika, kovaa hommaa. Juuri eilen luimme lehdistä, että viime vuonna energian kulutus Suomessa nousi 2 %. Aloitimme kaksi päivää sitten kokouksen todeten, että viime vuonna Suomessa meni hyvin. Näinhän se oli. Nyt tiedämme, että edessämme on uhkakuvia: että kaikki ei menekään enää niin hyvin. Olemmeko valmiita ilmoittamaan Suomen kansalle, että tällainen 2 %:n energian kasvu olisi väärin, nyt me lopetamme hommat ja Pekka Ruotsalainen esittää säästöohjelmansa.

Kuusi-seitsemän vuotta sitten ceaucesculainen hallinto Romaniassa teki 20 %:n säästöohjelmapäätöksen. Olemme voineet lukea lehdistä, mitä se merkitsi: Sairaaloissa ei saanut tehdä leikkauksia muuta kuin päivän valossa, kouluja, opistojä, sairaaloita sai lämmittää vain kaksi-kolme tuntia päivässä (noin 10 asteen lämpö) jne.

Kysyn Pekka Ruotsalaiselta, mitä ceaucesculaisia energiansäästöehdotuksia teet puolueen johdolle, jossa itse olet, ja ministeriryhmälle. Viime joulukuussa totesimme, että Romaniassa kävi johdolle huonosti.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Erkki Tuomioja Helsingin piiri, valmistautuu Tapio Hartikainen, Pohjois-Karjala.

Tuomioja, Erkki (Helsingin piiri): Hyvät toverit, toivon, että Pauli Burman varaa puheenvuoron huomiossa ympäristöseminaarissa ja käyttää saman puheenvuoron ja tivia Gro Harlem Brundtlandilta perustelut Brundtlandin komission esitykselle, joka lähtee siitä, että kehittyneissä maissa edellytetään 50 %n energian säästöä vuoteen 2030 mennessä, jotta kestävä kehitys voitaisiin saavuttaa.

Me emme ole valiokunnassa keksineet tätä ehdotusta. On valitettavaa, että sosiaalidemokraatit ylipäänsä eivät tosiaan ole kovin paljon ympäristöasioita keksineet. Mutta me tiedämme, että jos haluamme niitä Suomessa toteuttaa, jos me haluamme niitä Euroopassa ja maailmassa toteuttaa, siihen tarvitaan sosiaalidemokraattista liikettä. Tämä on hyvä tilaisuus käydä keskustelua, koska meillä on todella vastakkain kaksi hyvin keskeistä linjakysymystä. Valiokunta esittää, että "energiaa on säästettävä". Mielestäni tätä vastaehdotusta voisi luonnehtia otsikolla: "eletään kuin pellossa".

Puhutaan kauniisti ympäristöstä ja ekologiasta, mutta ei tehdä mitään konkreettisia päätöksiä, ei sitouduta mihinkään muutoksiin. Me tiedämme, että muutokset eivät tule helpolla. Totta kai nousevat energian hinnat merkitsevät meille kaikille, sitä ei tule peittää, tiettyjä vaikeuksia elintasoon, mutta ei mitään romahdusta. Kymmenen vuoden aikaväli on pitkä. Kymmenen vuotta taaksepäin me elimme 20 prosenttia pienemmän energiakulutuksen vallitessa, eivätkä hintasuhteet ole tällä välin edes kovin oleellisesti muuttuneet. Hinta ei ole ainoa tekijä, mutta se on yksi keskeinen lähtökohta.

Nesteen hallintoneuvoston puheenjohtaja Sundqvist oli hyvin oikeassa, kun hän totesi, että meillä on yksipuolisesti kehitetty metsäteollisuutta, energiavaltaista teollisuutta. Ehkäpä sillä seikalla on merkitystä, että meillä nimenomaan teollisuuden käyttämä energia on hinnaltaan kolmanneksen siitä, mitä se on Länsi-Saksassa. Miten Saksan Liittotasavallassa, tuossa ceaucesculaisessa maassa, onkaan voitu näin korkeilla energiahinnoilla tulla toimeen? Miten veljespuolueemme on sitoutunut saman kaltaisiin tavoitteisiin? Tutustukaa esimerkiksi Saarín osavaltion energiaohjelmaan, joka on Oscar Lafontainen, liittokansleriehdokkaan, siellä puolueessa hyväksymä ja joka on virallinen ohjelma ja jota toteutetaan. Ei tässä edellytetä kuin käytännön utopioita.

Haluamme konkretisoida tätä ohjelmaa ja haluamme, että tällä päätöksellä

myös sitoudutaan siihen. Emme puhu 2030 vuodesta, puhumme 90-luvusta, täällä tänään tehtävistä päätöksistä. En usko, että valiokuntaan palauttaminen asiaa muuttaa. Me olemme asiaa perusteellisesti harkinneet. On tärkeätä, että tämä asia ratkaistaan täällä. Jos halutaan yön yli nukkua ja kenties vielä piireissä juttata, niin suotakoon se. Mutta meistä jokainen nyt yhtenä puoluekokousehdokkaana kantaa vastuun tästä linjanvedosta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Tapio Hartikainen, Pohjois-Karjala, valmistautuu Matti Liukkonen, Satakunta.

Hartikainen, Tapio (Pohjois-Karjalan piiri): Ei minun tietenkään ohjelmavalio-kunta I jäsenenä olisi tarvinnut kävellä tänne eteen todistamaan valiokunnan työn tuloksia. Olen tietysti valiokunnan esityksen takana. Mutta yksi puheen-vuoro jäi mieleeni, ja sen vuoksi kävelin tänne. Jostakin syystä minulle tuli sen puheenvuoron jälkeen sellainen ajatus, että pyritään niputtamaan toiselle puolel-le energian säästöä vaativat toverit ja toiselle puolelle ydinvoimaan myönteisesti suhtautuvat toverit.

Minä, joka suhtaudun ydinvoimavaihtoehtoon, jopa ydinenergian lisärakentami-seen myönteisesti, olen siitä huolimatta selkeästi ilmoitetun 20 prosentin säästö-tavoitteen takana. Tämän minä vaan halusin sanoa, koska uskon, että muitakin tällä tavalla ajattelevia on tässä salissa.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Matti Liukkonen, Satakunta, valmistau-tuu Juha Peltonen, Uusimaa.

Liukkonen, Matti (Satakunnan piiri): Kuulun myös siihen patavanhoilliseen joukkoon, mihin Lipponenkin varmaan kuuluu. Vaadin myös esimerkkejä, mi-ten tämä toteutetaan, ei pelkästään heitetä ilmaan joitain prosenttilukuja. Siinä pitää olla jotakin, josta ottaa kiinni.

Vastaisin Ruotsalaiselle, kun hän ehdotti hinnankorotuksia, että selvä, korote-taan vain. Seuraavana päivänä korottaa teollisuus. Sitten vaadimme lisää palk-kaa. Olemme jälleen siinä samassa kierteessä, missä me olemme tänäkin päivä-nä. Kaikkein pahinta on, että meidän syyksihän se kaadetaan, kuten kaikki muu-kin likasankotuote, ja osa äänestäjistä sen jälkeen kaikkoaa.

Tähän voisi vielä lisätä tämänkin. Energiakriisin aikana öljyn tuottajamaat ko-rottivat sen hintaa, me emme sitä tehneet. Itkettiin oikein perkeleesti, maksettiin ja ostettiin sitä bensaa jollakin ihmeen tavalla. Tänä päivänä se on todella unoh-tunut. Tänä päivänä mielestäni ostetaan halpaa bensaa, ei siinä mitään. Kyllä minä sen myönnän ihan omakohtaisesti. Jos se olisi kalliimpaa, voin olla varma,

että jäisi joskus se Skoda-rottelo sinne pihalle. Tänä päivänä tulee ajettuksi lyhyitäkin matkoja, koska bensiini on halpaa.

Kyllä kai suomalaisen perusedellytys se, että säästäminen kuuluu naapurille, ei minulle. Sen pitää alkaa Paasiosta tai muista vastaavista henkilöistä. Ei minulle kuulu sellainen asia.

Sitten tälle kolmannen rivin pikkupojalle. Kun sinä vertasit Romaniaan, niin ei-hän sielläkään muu kuin kansa kärsi, ei siellä johto kärsinyt. Tuleeko se täällä tapahtumaan samalla tavalla? Ei johto kärsi, mutta kansa kärsii. Täällä kyllä puhuttiin valoista. Nuo valot voisi kyllä sammuttaa. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Juha Peltonen, Uusimaa, valmistautuu Tarja Tenkula, Vaasa.

Peltonen, Juha (Uudenmaan piiri): Aivan lyhyesti. Haluaisin, että ne toverit, jotka vastustavat tätä 20 prosentin säästötavoitetta, esittäisivät konkreettisesti keinot, miten se voi tapahtua.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Tarja Tenkula, Vaasa, valmistautuu Mikko Rönnholm, Varsinais-Suomi.

Tenkula, Tarja (Vaasan piiri): Tulin kannattamaan tänne työjärjestyspuheenvuoroa, minkä Liukkonen teki, että täällä sammutetaan loistelamput. Mielestäni säästäminen on asennekysymys. Miksi emme menisi siinä nyt juuri tällä hetkellä itseemme ja aloittaisi sen tällä hetkellä? Vaadin, että nämä valot sammutetaan.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Mikko Rönnholm, Varsinais-Suomi, valmistautuu Marjaana Koskinen Varsinais-Suomi.

Rönnholm, Mikko (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Valojen sammutusidea on erinomaisen hieno. Ehkä tässä voi sen verran rällästää, kun on perjantai-ilta, että voidaan näitä valoja pitää päällä. Se ei lisää ainakaan huippukuormitusta Suomessa.

Aioin sanoa keskusteluun vain yhden näkemyksen, kun verrattiin tuohon menneisyyteen. Edellisen energiakriisin aikana pystyimme säästämään hyvin lyhyessä ajassa hyvin paljon energiaa. Tuolloin meidän energiataloutemme ei ollut trimmattu sellaiseen kuntoon kuin se tällä hetkellä on.

Yksi esimerkki valaisee tilannetta aika hyvin, jos sitä uskaltaa käyttää energiansäästökeskustelussa. Jos katsomme vertikaalisessa suunnassa Eurooppaa, niin Suomessa ja Italian pohjoisosassa käytetään lämmitettävää kuutiota kohden yh-

tä paljon energiaa, vaikka, niin kuin hyvin monet matkaaajat tietävät, Italiassa on paljon lämpimämpää. Tilanne johtuu siitä, että suomalaiset ovat säästäneet joka vuosi. Energian käyttömme tehokkuus on lisääntynyt. Sen vuoksi tämän säästön toteuttaminen kuuluu jo kaikkiin perusskenaarioihin, josta johtuen on tärkeää yrittää realistisella tavalla arvioida näitä säästömahdollisuuksia.

Olen vakuuttunut siitä, että Pekka Ruotsalaisen hintamalli toimii. Mutta siinä on kaksi vaihtoehtoa: toinen on se, että se aiheuttaa kohtalaisen korkean työttömyyden, ja toinen on se, että se aiheuttaa kotitalouksille huomattavia lisäkustannuksia. Kun tuossa ohjelmassa sanotaan "aiheuttamatta kotitalouksille kohtuuttomia lisäkustannuksia", niin se on tuon ohjelman epärealistinen kohta. Sen vuoksi on kyllä paikallaan, että pidetään vielä pieni tuumaustunti tämän asian yhteydessä ja yritetään löytää sellainen formula, joka on sekä innostava että realistinen, oikeaa suuntaa ja oikeita keinoja esittelevä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Marjaana Koskinen, Varsinais-Suomi, ja valmistautuu Risto Ahonen, Varsinais-Suomi.

Koskinen, Marjaana (Varsinais-Suomen piiri): Valiokunnan esitys on hyvä, ja siitä tulee kerrankin asenteellinen ja arvönäkökulma esille eli irti kerskakulutuksesta. Sen takia, että tässä on prosenttiluku, on mielestäni ihan hyvä, koska siinä on tietty tavoite. Kohdan, minkä Mikko Rönnholm aikaisemmin toi esille, että kotitaloudet tämän nyt maksaa, tulkitsen vähän eri tavalla, jos kohdistuisi teollisuuden paineita korottaa teollisuuden energian hintaa. Tämä on senkin vuoksi ihan hyvä esitys, kun energiaa säästetään, ei tarvita uutta ydinvoimalaa. Kiitos.

Puheenjohtaja: Viimeisen puheenvuoron on pyytänyt Risto Ahonen, Varsinais-Suomen piiri.

Ahonen, Risto (Varsinais-Suomen piiri): Hyvät toverit! Kun kerran mehiläispe-sää sohitaan, kannetaan myös seuraukset. Tässä on argumentoitu puolesta ja vastaan, ja on käytetty erittäin ansiokkaita puheenvuoroja. Mutta kyllä, toverit, on realistista kuitenkin se, että jos voimme asettaa tavoitteen, että energian käytön kasvu pysäytetään. Se on jo saavutus sinänsä, ja olisi jo konkretiaa. Se olisi tavoite, jonka jälkeen voisimme asteittain pyrkiä löytämään keinoja, joilla energiankulutusta voidaan supistaa rasittamatta kohtuuttomasti kansantaloutta ja kansalaisten toimeentulomahdollisuuksia tai elintasoa, jonka kansamme on saavuttanut, ja johon olemme päässeet omalla työllämme ja saaneet tämän kansan tottumaan.

Meitä on täällä enää niin harvalukuinen joukko, että ryhdyn kannattamaan Mikko Rönnholmin esitystä siitä, että otetaan tässä tuumaustunti. Kun huomasi, että ohjelmavaliokunnan jäsenet eivät ole halukkaita asiaa uudelleen harkit-

semaan, vaan ovat ehdottomia, niin ehdotan, että asian käsittelyä jatketaan aamulla, kuten Mikko Rönnholm esitti.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Annan vielä puheenvuoron ohjelmavaliokunta I puheenjohtajalle Arja Ojalalle.

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Puheenjohtaja, hyvät toverit. Minusta on ollut erittäin mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua. Se oli juuri sellaista, kuin arvelimme sen olevan. Löytyy puolesta ja löytyy vastaan. Löytyy niitä, jotka ymmärtävät, mikä on tämän hetken tilanne tässä yhteyskunnassa, tässä maailmassa ja myös täällä Suomessa.

Olemme huomenna valmistautumassa ympäristöseminaariin. Hyvät toverit! Olemme sopineet siitä, että jatkamme keskustelua tästä asiasta huomenna. Toivon, että te jokainen todella jätte nyt miettimään näitä kysymyksiä siltä pohjalta, mitä on keskusteltu ja niistä asenteista, mistä on keskusteltu. Katsotaan tilannetta siltä osuudelta huomenna uudelleen, kun on yön yli nukuttu. Muuten jatkamme ohjelman käsittelyä eteenpäin.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Keskustelu on päättynyt. Keskustelun kuluessa on esitetty valiokunnan esityksestä poikkeavia esityksiä, ja niitä on myös kannatettu. Täällä on paikalla vain vajaa salillinen kokousedustajia. Sen lisäksi on todettava, että kysymys on olennaisen tärkeästä asiasta, jolloin kaikilla puoluekokousedustajilla tulisi luonnollisesti olla mahdollisuus osallistua asian käsittelyyn mahdollisimman pirteinä.

Lisäksi haluaisin todeta, että aloitteet 60—63, jotka koskevat myös energiapolitiikkaa, ovat käsittelemättä. Ilmeisesti paras tapa olisi se, että tavoiteohjelman kohta "Energiaa on säästettävä" sekä aloitteet 60—63 voitaisiin käsitellä samalla kertaa, jotta tuollaisia koordinaatio-ongelmia ei syntyisi.

Haluaisin vielä todeta sen, että tänne on jätetty useita kirjallisia muutosesityksiä ja on varsin vaikeata lähteä tässä vaiheessa toisaalta tätä tekstiä kokouksen toimesta stilisoimaan ja muuttamaan ja toisaalta samalla ottamaan huomioon nämä aloitteet 60-63. Sen vuoksi esitän, että voisimme yksimielisesti palauttaa tämän ohjelmakohdan valiokuntaan, ja samalla valiokunta myöskin käsittelee nämä aloitteet 60 - 63 ja huomenna aamulla pirteinä palaisimme kohdan käsittelyyn tänne saliin. Voitaaisiinko tämä menettelytapa hyväksyä?

Keskustelu puheenjohtajan menettelytapaesityksestä alkaa. Keskustelu päättyy.

Menettelytapa hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Jatkamme näin ollen tämän tavoiteohjelman käsittelyä. Siirrymme lukuun "Asunto on perusoikeus".

Keskustelu alkaa. Ensimmäisen puheenvuoron on pyytänyt Hannu Myyryläinen, Yymi, valmistautuu Mauno Forsman, Kymen piiri.

Myyryläinen, Hannu (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja! Tuossa edellisen, todella merkittävän ja tärkeän asian kohdalla melkein kaikki valiokunnan toverit täällä kävivätkin. Parjattuna ja kiiteltynä valiokunnan jäsenenä jatkan tästä erittäin tärkeästä ja merkityksellisestä kohdasta. Valiokunnan puheenjohtajalle, toveri Arjalle, totean, että asiakohtaa "Asunto on perusoikeus" käsiteltäessä totesin jo omana näkemyksenäni ja Kymen näkemyksenä, etten voi hyväksyä sitä tässä muodossa.

Toveri puheenjohtaja! Kymen piiriryhmä esittää välitykselläni seuraavan muutoksen ensimmäisen lauseen jälkeen kirjoitettavaksi seuraavasti. Ensimmäinen lause kuuluu: "Oikeus asuntoon on kansalaisten perusoikeus". Muuttaisimme tai lisäisimme seuraavan lauseen: "Perusoikeus toteuttamalla turvataan erityisesti nuorten ja ensiasunnon hankkijoiden asema!" Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Mauno Forsman, Kymen piiri, valmistautuu Teuvo Turunen, Kymen piiri.

Forsman, Mauno (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Lähetekeskustelussa käytettiin erittäin monta puheenvuoroa. Muun muassa puolueen puheenjohtaja totesi omassa puheenvuorossaan asuntopolitiikan vaikean tilanteen ja että on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Samoin puoluesihteerin Ulpu Iivari vetosi, jotta erityisesti nuorison asunotilanteeseen olisi tehtävä konkreettisia ehdotuksia. Ja SAK:n puheenjohtaja Pertti Viinanen omassa puheenvuorossaan puuttui asuntokysymyksiin, kuten monet muut keskustelun kuluessa tässä salissa.

Nyt kuitenkin todetaan, että oikeus asuntoon on kansalaisen perusoikeus, ja sillä selvä. Mitään konkreettista tässä ei varsinaisesti ole esitetty, ja jotakin täytyisi tällä hetkellä olla sellaista, jolla päästäisiin liikkeelle. Tilanne on aivan sama, kun työttömälle sanotaan, että sinulla on lakiin perustuva oikeus saada työtä, mutta kun ei saa, niin ei saa. Meitä ei auta toteamus, että on oikeus asuntoon, kun asuntoja ei ole. Suurin ongelma on erityisesti nuorten kohdalla.

Edellä käydyssä keskustelussa pyydettiin esittämään keinoja, mitä voitaisiin tehdä. Niitä keinoja tietysti on, tavallisesti puhutaan rahasta. Aiemmassa keskustelussa toin esiin erään keinon. Kerroin, että vanhuksille on rakennettu vapaaehtoisjärjestötyön avulla paljon vanhusten asuntoja. Ehdotin, että myös nuorison kohdalla voitaisiin mm. tätä keinoa käyttää Antti Viinikka tuntee erittäin hyvin,

että on mm. Nuorisoasuntoliitto, jolla on valmiita keinoja, kun vaan asia pannaan rullaamaan. Sen vuoksi toivoisin, että myös nuoret tarttuisivat tähän, sillä erityisesti nyt on kysymys nuorison asunnoista.

Pitäisi lähteä nopeasti liikkeelle, muuten meidät unohdetaan ja hylätään, koska olemme osoittaneet, että me emme välitä nuorten asuntoasioista. Samalla kannatan Hannu Myyryläisen tekemää ehdotusta.

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Järjestävän valiokunnan jäsenet kokoontuvat välittömästi järjestävän valiokunnan huoneessa.

Seuraavana Turunen Teuvo, Kymen piiri, valmistautuu Risto Ahonen, Varsinais-Suomi.

Turunen, Teuvo (Kymen piiri): Toveri puheenjohtaja! Tämä puoluekokous ei tehnyt mitään poikkeusta aikaisempiin puoluekokouksiin, lähinnä siitä syystä, että meillä tärkeät asiat joudutaan käsittelemään yön myöhäisinä tunteina.

Tämä asiapaperi, joka sai uuden muotonsa, suurelta osin varmasti tyydyttää meitä kaikkia salissa olevia kokousedustajia. Kuitenkin kysymyksien tärkeys, ja nimenomaan nyt on kysymyksessä "Asunto on perusoikeus", on asia, joka varmasti on meidän kaikkien huulilla kaikkein keskeisimpänä kysymyksenä. Kymen piirissä saimme ohjelmavaliokunnan työstä kaiken aikaa erittäin seikkaperäistä tietoa. Saimme jo valmisteluvaiheessa hyvin perille näkökantamme. Nyt kuitenkin konkreettisuuteen täytyisi tältäkin osin puuttua.

Varsinkin Kymen piirissä on koettu erittäin ankarana, että meiltä on väki kaikonnut, ja nimenomaan nuoret joutuvat muuttamaan pois. Ehkä suuri merkitys on sillä, että meiltä puuttuu nuorten oikeus asuntoon. Meillä ei ole asuntoja nuorille ja ensiasunnon tarvitsijoille. Nämä kysymykset ovat tärkeitä kysymyksiä, ja pitempää puheenvuoroa käyttämättä yhdyn kannattamaan Hannu Myyryläisen tekemää muutosesitystä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Risto Ahonen, Varsinais-Suomi, valmistautuu Mona Ilola, Varsinais-Suomi.

Ahonen, Risto (Varsinais-Suomi): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Tuossa edellisessä kohdassa oli konkreettisuutta tavoitteitten osalta ehkä vähän korkojen kanssa. Asumiskohtaan näyttää tulleen vain yksi tiettyssä mielessä subjekti-

vinen tavoite, vähintään 25 000 asuntoa vuodessa, vuokra-asuntoja tulee olla ja niin poispäin.

Mutta jos me katselemme näitä kahta eri ongelmakenttää ja mietimme sitä, että millä tavalla, aikajänteellä ja keinoilla siihen pitää puuttua. Meiltä on mennyt uskottavuus asuntopolitiikasta ja meiltä menee se loppukin uskottavuus, ellemmekö me nyt kerro tässä ohjelmassa niitä keinoja ja sitä aikaa, minkä kuluessa asia järjestetään.

Kun näyttää ilmeiseltä, että tämä ohjelma kuitenkin palaa ohjelmavaliokunnan käsittelyyn, niin tekisin eräitä muutosehdotuksia tähän kohtaan.

Ensinnäkin, mitä tulee siihen, että oikeus asuntoon on kansalaisen perusoikeus, niin silloin pitää vaatia, että tämä oikeus kirjataan Suomen tasavallan perustuslakiin. Emmekö me uskalla tätä sanoa suoraan tässä ohjelmassa? Ei se muuten muutu perusoikeudeksi, ellei sitä sisällytetä Suomen tasavallan perustuslakiin. Pannaan tavoite, että se sisällytetään sinne. Tämä olisi oikein.

Jos katsotaan keinoja, millä nykyiseen asuntokurjuuteen ylipääntänsä voidaan vaikuttaa, niistä ensimmäinen on maakeinottelun estäminen. Tässä ei viitata sanallakaan maakeinotteluun, joka tässä valtakunnassa on yksi perussy siihen, että meillä asuntokurjuus ja asuntotilanne nimenomaan kasvupaikkakunnilla on sitä, mitä se tänä päivänä on. Maakeinottelun estäminen mm. saattamalla voimaan ne lait, jotka tällä hetkellä ovat eduskunnan käsittelyssä, olisi konkreettinen, selvä vaatimus ja toimenpide siihen suuntaan, mihin pyrimme.

Ilman kilpailua ja sen oleellista lisäämistä ei myöskään asuntojen hintataso nykyisestä tule halpenemaan. Meidän tulee purkaa rakennusalan monopolit niin rakentamisessa kuin rakennusainetuotannossa. Meidän pitää avata myös avoin kilpailu ulkopuolisille kilpailijoille.

Asuntolainojen korot ja asuntolainojen lyhyet takaisinmaksuajat ovat myös erittäin keskeisiä asioita. Asuntolainojen ajat pitäisi olla vähintään 40 vuotta. Korotaso pitäisi vakiinnuttaa sellaiselle tasolle, että se olisi tasaisesti ja ennakoiden otettavissa huomioon silloin, kun ihminen asumistaan suunnittelee. Toisin sanoen meidän pitäisi kyetä saamaan kiinteä korko.

Ja sitten tämä nuorison asuminen, johon kahdessa edellisessä puheenvuorossa on kiinnitetty huomiota. Nuorille tulee jatkossakin suunnata omat asuntomäärärahat. Tämä on ehdoton edellytys. Kiitos, toveri puheenjohtaja.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Mona Ilola, Varsinais-Suomi, valmistautuu Mauri Keskinen, Uusimaa.

Ilola, Mona (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! "Asunto on perusoikeus" on Varsinais-Suomen edustajien mielestä liian suppeasti käsitelty kohta. Olen aivan varma siitä, että se ei ole kaikkien mielestä. Siitä käytiin valiokunnassa keskustelua hyvinkin paljon, ja valiokunnassa syntynyt teksti on erittäin hyvä. Mutta nuorena ihmisenä olisin halunnut sinne, että nuorille tulee jatkossakin suunnata oma asuntomäärärahasa. Valiokunnassa oli muutama muukin, jotka niin halusivat. Kannatan Risto Ahosen esitystä sen takia, että tässä on nyt sitä konkretiaa. Jos ajatellaan, että suunnataan nuorille määrärahoja, niin se sanotaan tässä yhdessä lauseessa, että nuorille tulee suunnata jatkossakin oma asuntomäärärahasa. Kannatan Risto Ahosta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Mauri Keskinen, Uusimaa, valmistautuu Bengt Dahlqvist, Uusimaa.

Keskinen, Mauri (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja! Valiokunta on aika hyvin päässyt sen luonnoksen pohjalta eteenpäin ja pyrkinyt tiivistämään ja selkiyttämään ohjelman tekstiä, mutta asuntokohta on siitä poikkeus. On tiivistetty niin paljon, että itse asiassa tavoitteeksi on jäänyt kaksi asiaa kannaltamme hyvin keskeiseen ongelmaan, joka lähetekeskustelun yhteydessä todettiin, eli vaaditaan rakennettavaksi 25.000 vuokra-asuntoa vuodessa. Se on ihan hyvä vaatimus. Lisäksi vaaditaan asuntorahaston kehittämistä.

Mutta nämä tavoitteet tuskin riittävät meille lähivuosiksi asuntopoliittisten ongelmien ratkaisemiseen. Tästä alkuperäisestä tekstistä olisi mielestäni löytynyt aineksia useampaankin konkreettiseen tavoitteeseen. Esitän, että asuntokohta palautetaan valiokunnalle käsiteltäväksi pohjana alkuperäisen ohjelmaluonnoksen kuusi teesiä, joissa puututaan mm. asuntojen hinnanmuodostukseen, korkotasoon, maapolitiikkaan jne. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Haluaisin korostaa, että pyrittäisiin rajoittamaan puheenvuorot mahdollisimman lyhyeen ja tehtäisiin ainoastaan perusteltuja muutosesityksiä tai käytettäisiin kannatuspuheenvuoroja. Sen lisäksi kokouksen venyminen on merkinnyt sitä, että huomista aikataulua muutetaan. Järjestävä valiokunta on päättänyt, että huomisaamuna aloitamme jo kello 8. 00. Tämän asian käsittely siis jatkuu. Seuraavana Bengt Dahlqvist, Uusimaa, valmistautuu Heikki Pönttiö, Keski-Suomi.

Dahlqvist, Bengt (Ruotsalainen Työväenliitto): Toveri puheenjohtaja, kamrat ordförande! Noudatan sinun äsken mainitsemaasi kehotusta lyhyistä puheenvuoroista, eli kannatan Mauri Keskinen tekemää ehdotusta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Heikki Pönttiö, Keski-Suomi, valmistautuu Tuomo Riihimäki, Vaasa.

Pönttiö, Heikki (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! "SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet" todetaan, että oikeus asuntoon on kansalaisten perusoikeus. Aravavuokra-asuntojen tuotanto tulee nostaa vähintään 25.000 asuntoon vuodessa, mutta ei sanota sanallakaan, minne nämä asunnot rakennetaan. Maapolitiikka on tässä vuokra-asuntotuotannossa keskeisin asia.

Meitä sosialidemokraatteja on viime aikoina syytetty siitä, että olemme oikeistolaistuneet. Olen pyrkinyt torjumaan tämän näkemyksen. Mutta jotakin perää tässä ilmeisesti on. Kun me aina olemme korostaneet sitä, että maapolitiikan tulee olla se keskeinen asia, joka on kuntien hoidossa, nyt tässä kappaleessa ei tähän asiaan puututa millään tavalla. Siinä luonnoksessa, joka meille puolueloimikunnan esityksenä aikaisemmin jaettiin, oli vielä, mutta tässä sitä ei enää ole.

Tästä johtuen teen seuraavan lisäysehdotuksen kappaleeseen "Asunto on perusoikeus", tämän jälkeen lisättäisiin lause, jossa asuntomaan hintakehitykseen ym. puututtaisiin lisäämällä lause:

"Asuntomaan hintakehitys on saatava hallintaan ja kohtuuhintaisen tonttimaan saatavuus turvattava maapoliittista lainsäädäntöä edelleen kehittämällä sekä kuntien maapoliittista toimeliaisuutta tehostamalla!"

Esitän, että tämä kappaleeseen lisättäisiin. Tämä on varsin pieni lisäys, mutta se on mielestäni tärkeä asia. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Tuomo Riihimäki, Vaasa, valmistautuu Jussi Tarvainen, Keski-Suomi.

Riihimäki, Tuomo (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Mielestäni asuntopolitiikkaa koskeva osa, vaikka se onkin lyhyt, on hyvä, koska siinä keskitytään vuokra-asuntotuotantoon. Tosin olisin itse kaivannut siitä myös asumisoikeusasuntoja, josta on viime aikoina puhuttu. Asuminenhan on välttämätöntä, ei se, kuka sen asunnon omistaa. Nuorilta ihmisiltä menee suurin osa elämästään asuntovelkojen maksamiseen. Sen takia mielestäni on oltava vaihtoehto myös omistusasunnoille.

Muuten tavoitteista puheen ollen ja ohjelmasta, kyllähän on niin, että tavoitteiden on oltava tarpeeksi korkealla, eikä niitten tarvitse olla niin yksityiskohtaisia. Miten nämä tavoitteet toteutuvat, on kiinni poliittisesta tahdosta. Poliitiikkahan, myös asuntopolitiikka, on tahdon asia. Jos sosialidemokraatit tahtovat näitä asioita, mitä he tässä ohjelmassa esittävät ollaan päästy jo pitkälle.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Yleissihteeri Matti Kouri välittömästi kokoussaliin puheenjohtajapöydän luo.

Seuraavana Jussi Tarvainen, Keski-Suomi, valmistautuu Raimo Salonen, Keski-suomen piiri.

Tarvainen, Jussi (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Lyhyesti toveri puheenjohtajan kehotuksesta, turhia esittämättä, kannatan Heikki Pöntiön tekemää lisäystä kohtaan Asunto on perusoikeus.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Viimeisen puheenvuoron on pyytänyt Raimo Jakonen, Keski-Suomen piiri:

Jakonen, Raimo (Keski-Suomen piiri): Asunnon on oltava perusoikeus. Asumisen saatavuuden kynnystä on alennettava erityisesti nuorille ja ensiasuntoa tarvitseville. Asumisen eri muotoja on kehitettävä. Aikaisemmin vilkasta puolikunnallista omistusasuntotuotantoa on tehostettava ja uutena muotona asumisoikeusasunto toimintaa vauhditettava ja saatava koko maata kattavaksi.

Samalla kannatan Hannu Myyryläisen tekemää esitystä. Kiitos.

Puheenjohtaja: Keskustelu on päättynyt. Keskustelun kuluessa on tehty kannatettu esitys siten, että ensimmäisen lauseen perään lisättäisiin lause: "Perusoikeus toteuttamalla turvataan erityisesti nuorten ja ensiasunnon hankkijoiden asema." Sen jälkeen kappale jatkuisi "Aravavuokra-asuntojen tuotanto".

Lisäksi on Heikki Pöntti Keski-Suomesta tehnyt kannatetun esityksen: "Asunto-maan hintakehitys on saatava hallintaan ja kohtuuhintaisen tonttimaan saatavuus turvattava maapoliittista lainsäädäntöä edelleen kehittämällä sekä kuntien maapoliittista toimeliaisuutta tehostamalla!"

Lisäksi Risto Ahonen on tehnyt kannatetun esityksen: "Nuorille tulee jatkossakin saada suunnata oma asuntomäärärahansa!"

Lisäksi Risto Ahosen esitykseen sisältyy ehdotus: "Säädetään laki asumisoikeudesta, asuntolainojen laina-aika 40 vuodeksi, korkotaso kiinteästi alle 10 prosenttia, maakeinottelu estettävä lainsäädännöllä. Rakentamisen ja rakentamistarviketuotannon monopolit on murrettava!"

Toteaisin, että nämä esitykset ovat muutoilultaan hyvin epätasaisia ja eivätkä kaikki mielestäni täyty esitykselle asetettavia vaatimuksia.

Onko Myyryläinen jättänyt esityksensä kirjallisena? Onko hän paikalla?

Esitys oli se ensimmäinen, jonka luin. "Perusoikeus toteuttamalla turvataan erityisesti nuorten ja ensiasunnon hankkijoiden asema."

Nyt valiokunnan puheenjohtaja Arja Ojala, ole hyvä!

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Toveri puheenjohtaja! Hannu Myyryläisen esitys nuorten asuntotilanteen helpottamisesta voidaan valiokunnan mielestä ilman äänestämistäkin hyväksyä.

Keskustelimme valiokunnassa hyvin pitkään ja perusteellisesti tästä tarpeesta. Ajattelimme, että jos ei sitä kirjattaisi, koska meidän mielestämme tässä on kuitenkin vuokra-asunto-osuus. Ajattelimme, että näitä nuoria ei nosteta erikseen esille, koska on monta muuta ryhmää, joita olisi pitänyt nostaa esille, kuten täällä käydyn keskustelun kuluessakin on tullut. Näin ollen vuokra-asumisen tulee olla kaikkien siitä kiinnostuneiden ihmisten saatavissa oleva asumismuoto. Se mielestämme riitti. Meillä ei ole mitään sitä vastaan, että kirjaamme sen tänne.

Sitä vastoin nuo muut esitykset, jotka tuossa ovat, ovat niin erilaisia ajatustemme kanssa, ettemme voi niitä hyväksyä, joten niistä äänestämme.

Puheenjohtaja: Onko pyydetty puheenvuoro työjärjestykseen?

(Puheenvuoro salista): Koska nämä asiat ovat näin levällään, toivoisin, että nämä voitaisiin siirtää ohjelmavaliokunnalle. On väärin, että ohjelmavaliokunnan puheenjohtaja tulee ja sanoo, mitä voidaan ottaa ja mitä ei. Käsitellään tämä ohjelma uudelleen.

Puheenjohtaja: Seuraavana Penttilä, Uusimaa.

Penttilä, Hannu (Uudenmaan piiri): Tulkiten niitä tunteja, joita ohjelmavaliokunnan jäsenillä on, kun olemme kaksi yötä hieman pitempään kuin tällä hetkellä keskustelleet suunnilleen samat keskustelut kuin täällä salissa. Nyt tämä käyty keskustelu on meille kaikille tärkeää, mutta vaihtoehdot eivät ole lisääntyneet.

Mielestämme voidaan tehdä päätöksiä. Ne toverit, jotka ovat tulleet tähän puoluekokoukseen tekemään uutta politiikkaa SDP-lle, voivat tehdä tänään täällä näitä päätöksiä.

Meidän kantamme lisäyksistä oli se, että ne eivät lisää informaatiota olennaisesti eivätkä politiikan sisältöä. Ei niissä välttämättä mitään pahaa mielestäni ole, mutta tuo alkuperäisessä esityksessä on kaikki se ruuti, mitä tarvitsemme näissä asioissa.

Puheenjohtaja: Toveri puoluesihteerin Ulpu Iivari, ole hyvä!

Iivari, Ulpu (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Mielestäni

ohjelmavaliokunta on tehnyt erinomaista työtä. Se on tehnyt sitä huolellisesti, antaumuksella ja yhteisymmärrykseen pyrkien näiden hurjan vaikeiden ja monimutkaisten asioiden kanssa. Myös ennen ohjelmavaliokunnan työskentelyä silloin, kun tehtiin puoluetoimikunnan esitystä tavoitteistosta, tehtiin paljon ja ansiokasta työtä. On helppo sanoa, että paperit ovat kurjia, mutta niitä on hirmuisen vaikea kirjoittaa. Tämä keskustelukin osoittaa sen.

On aivan oikein, että täällä keskustellaan runsaasti ja tehdään muutosesityksiä, mutta olen sitä mieltä, että olemme kypsiä päättämään tämän paperin sisällöstä tänä yönä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Muita työjärjestyspuheenvuoroja ei ole pyydetty. Keskustelun kuluessa Mauri Keskinen on tehnyt kannatetun esityksen, että asia olisi palautettava valiokunnan käsittelyyn pohjana alkuperäisen ohjelmaluonnoksen kuusi teesiä. Mikäli näin tehdään, tämä keskustelu kuitenkin huomenna ilmeisesti jatkuu saman kaltaisena. Esitän, että voisimme jatkaa tämän asian käsittelyä.

Koska palautusesitys on tehty, voitaneen suorittaa koeäänestys. Pyydän ensin niitä tovereita, jotka ovat asian käsittelyn jatkamisen kannalla nostamaan edustajakorttinsa ja sitten niitä, jotka ovat palauttamisen kannalla. Mikäli siellä eteisessä on kokousedustajia, toivoisin, että he voisivat tulla saliin.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Ensin nostavat edustajakorttinsa ne, jotka ovat asian käsittelyn jatkamisen kannalla. Kortit alas! Sitten nostavat korttinsa ne, jotka ovat asian palauttamisen kannalta. Selvä vähemmistö. Jatkamme asian käsittelyä.

On tehty kannatettu esitys, että ensimmäisen lauseen jälkeen voitaisiin hyväksyä toiseksi lauseeksi "Perusoikeus toteuttamalla turvataan erityisesti nuorten ja ensiasunnon hankkijoiden asema!" Sitten tämä kappale jatkuisi "Aravavuokra-asuntojen tuotanto tulee . . . !" jne. Myös ohjelmavaliokunnan puheenjohtaja on esittänyt käsityksenään, että valiokunta voisi hyväksyä tämän lisäyksen.

Voidaanko tämä lisäys yksimielisesti hyväksyä? Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Sen lisäksi Heikki Pönttiö on tehnyt kannatetun esityksen, että "Asuntoinaan hintakehitys on saatava hallintaan ja kohtuuhintaisen tonttimaan saatavuus turvattava maapoliittista lainsäädäntöä edelleen kehittämällä sekä kuntien maapoliittista toimeliaisuutta tehostamalla."

Koska tätä esitystä on kannatettu. On suoritettava koeäänestys.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Pyydän ensiksi niitä, jotka ovat ohjelmavaliokunta I esityksen kannalla, toisin sanoen sen kannalla, että tällaista lisäystä ei tähän esitykseen otettaisi, nostamaan edustajakorttinsa. Kiitos. Pyydän tämän jälkeen nostamaan edustajakorttinsa, jotka ovat Heikki Pöntiön esityksen kannalla. Selvä vähemmistö.

Näin ollen Pöntiön esitystä ei oteta huomioon.

Risto Ahonen, ole hyvä!

Ahonen, Risto (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Minusta tilanne ei ollut näin selvä. Vaadin, että suoritetaan laskettu äänestys.

Äänestys

Puheenjohtaja: Pyydän ääntenlaskijat paikalle. Pyydän ensiksi nostamaan edustajakorttinsa ne, jotka ovat ohjelmavaliokunnan esityksen kannalla. Kortit alas! Sitten nostavat korttinsa ylös ne, jotka ovat Pöntiön esityksen kannalla. Kortit alas!

Ohjelmavaliokunta 86, Pöntiö 50, joten ohjelmavaliokunnan esitys on voittanut Pöntiön esityksen.

Toveri Ahonen, täältä todellakin näkee, mikä on tilanne.

Puheenjohtaja: Seuraavana ohjelmavaliokunnan esitys vastaan Risto Ahosen kannatettu esitys. Risto Ahonen esitti, että nuorille tulee jatkossakin suunnata oma asuntomäärärahasa. Kysyisin sinulta, Risto, voidaanko tämän esityksen osalta katsoa, että se tuli korvatuksi tuolla yksimielisesti hyväksytyllä lauseella ja sitten katsotaan tämä loppu? Voitaneen todeta näin.

Sen lisäksi Ahonen esitti, että säädetään laki asunto-oikeudesta, asuntolainojen laina-ajaksi 40 vuotta, korkotaso kiinteästi alle 10 prosenttia, maakeinottelu es-tettävä lainsäädännöllä, rakentamisen ja rakennustarviketuotannon monopolit murrettava.

Vaikkakin tämä esitys on muotoiltu siten, että sitä jouduttaisiin stilisoimaan, otan tämän esityksen koeäänestykseen.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Pyydän ensiksi nostamaan edustajakorttinsa, jotka ovat ohjelmavaliokunnan esityksen kannalla. Kortit alas.

Sitten Risto Ahosen esityksen kannalla. Huomattavan selvä vähemmistö.

Näin ollen ohjelmavaliokunnan esitys on voittanut tässä koeäänestyksessä.

Asunto on perusoikeus -kohta on tullut näin ollen siten muutettuna, kuin edellä esitin, eli toiseksi lauseeksi tulee "Perusoikeus toteuttamalla turvataan erityisesti nuorten ja ensiasunnon hankkijoiden asema" Tämä on tullut hyväksytyksi. Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Sitten siirrymme käsittelemään lukua Taloudelliseen tasa-arvoon.

Ohjelmavaliokunnan puheenjohtaja Arja Ojala, ole hyvä.

Ojala Arja (ohjelmavaliokunta): Toveri puheenjohtaja! Valiokuntamme ottaa tämän koko kappaleen uudelleen käsittelyyn samanaikaisesti kuin tuo energiakohta tulee, koska täällä oli samanaikaisesti, kun kokoonnuimme tuolla toisessa huoneessa, käsitelty aloitetta, joka oli ihan tähän asiaan liittyvä ja näin ollen ne eivät synkkaa keskenään. Katsomme vielä, mitä tässä on tehtävissä.

Siirtyisimme heti kohtaan hinnat halvemmaksi.

Puheenjohtaja: On kuitenkin pyydetty keskustelupuheenvuorot, joten esitän, että voisimme käydä tästä asiasta keskustelun.

Toteaisin ohjelmavaliokunnan puheenjohtajan esitykseen täydennyksenä, että salissa on todellakin hyväksytty aloitteen 47 yhteydessä seuraavanlainen kannanotto yksimielisesti: "Toimenpidemaksut ovat yksi tapa kattaa pankkitoiminnasta aiheutuvia kuluja niiltä, jotka palveluja käyttävät. Monin osin nämä maksut ovat johtaneet kuitenkin kohtuuttomuuksiin. Puoluekokous toteaa, että pankkien tulokehitystä tulee seurata ja havaittaviin ylisuuriin toimenpidemaksuihin ja korkokatteisiin tulee puuttua yhteiskunnan toimenpitein!"

Keskustelu alkaa. Ensimmäisen puheenvuoron on pyytänyt Mikko Rönnholm,

Varsinais-Suomi, valmistautuu Heikki Näätä, Varsinais-Suomi. Mikko Rönnholm, ole hyvä!

Rönnholm, Mikko (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Puoluetoimikunnan kannanotto pankkimaksuihin on varmastikin aiheellista ottaa tuolla valiokunnassa käsittelyyn samanaikaisesti. Toivoisin, että mieltisitte myös seuraavassa kappaleessa olevaa kysymystä, joka tällä hetkellä on hyvin ajankohtainen, eli verouudistusta on jatkettava siten, että kaikki tulot ovat verotuksellisesti samassa asemassa. Tarkoitan, että kun me tämän vaatimuksen esitämme, mitä tuo vaatimus tosiasiallisesti merkitsee tuohon edelliseen kohtaan. Jotta ei kuluteta aikaa, niin lopetan tähän.

Puheenjohtaja: Seuraavana Heikki Näätä, Varsinais-Suomi valmistautuu Ulf Sundqvist, Suomen Ruotsalainen Työväenliitto. Näätä ei ole paikalla. Onko Ulf Sundqvist paikalla?

Sundqvist, Ulf (Suomen Ruotsalainen Työväenliitto): Toveri puheenjohtaja! Oli hyvä, että tämä kappale otettiin takaisin. Sanon vain kolme sanaa. Kun valio-kunta nyt asiaa käsittelee, sietäisi miettiä, olisiko pankkien sijasta puhuttava finanssiryhmistä. Olisiko mietittävä sitä seikkaa, että tällä hetkellä pankit omistavat vakuutusyhtiöitä ja vakuutusyhtiöt omistavat pankkeja? Näin on todella kysymys aika suurista keskuksista ja keskittymistä. Ilmeisesti kilpailu, myös ulkomainen kilpailu, saattaa olla se keino, millä tätä vallankäyttöä voidaan parhaiten rajoittaa, kuten puoluetoimikunta on lausunnossaan aloitteesta 47 myöskin todennut.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Markku Vaniala, Uusimaa, valmistautuu Paavo Lipponen.

Vaniala Markku (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja! Jos tämä kerran menee takaisin ohjelmavaliokuntaan, niin se on hyvä asia. Jos tämä virke otetaan kirjaimellisesti, että "kaikki tulot ovat verotuksellisesti samassa asemassa", siinä joudutaan kyllä aikamoisiin ihmeellisyyksiin. Viittaa esimerkiksi sellaisiin eläkeläisiin, jotka keräävät paperia, pulloja tai jotain muuta kierrätykseen kelpaavaa ja sillä tavalla eläkkeidensä lisäksi saavat lisäansioita, tai jotakin luonnon antimia kerääviä ihmisiä, jotka sitä kautta saavat pientä lisätuloa.

Sitten toinen seikka on sekin, että mielestäni sosialidemokraattien pitäisi selkeästi sanoa, että verotuksella tulee olla tulontasausvaikutusta ja että tuloeroja sitä kautta on pienennettävä. Sekin voitaisiin muotoilla uudelleen.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Paavo Lipponen, puoluetoimikunta, valmistautuu Kimmo Kiljunen, Uusimaa.

Lipponen, Paavo (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja! Tässä otsikon alla on puuroa ja velliä. Verouudistus on niin suuri asia, että meidän pitäisi siitä kyetä sanomaan hiukan selkeämmin pääasioita ja pääasia on se, että palkansaajan tuloveroa on alennettava. Tämä on se, mitä äänestäjät meiltä odottavat, eikä tällaisia ympäripyöreitä sanontoja, joista kukaan ei saa selvää, mihin niillä tähdätään.

Ymmärrän kyllä, että täällä halutaan tässäkin tunnustaa väriä niin, että tuloverolla pitää tasoittaa tuloeroja, mutta ongelma on kuitenkin siinä, mitä se käytännössä merkitsee. 75 % äänestäjistä eli veronmaksajista on sitä mieltä, että lisätulosta ei saa mennä enempää kuin 50 % verottajalle. Täällä me vain tällaisia fraaseja toistamme. Vähintäänkin mielestäni tässä pitäisi sanoa ulos selkeästi palkansaajan tuloveron alentaminen. Voisin esittää, että nykyiseltä 30 %:n tasolta pitäisi laskea 20 %:iin tämän vuosikymmenen aikana. Siinä olisi realistinen tavoite, kun keinojakin on jo täällä aikaisemminkin esitetty ja se tietysti tarkoittaa sitä, että veropohjaa olisi laajennettava.

Tässä on jälleen esimerkki siitä, että emme ole käyneet keskustelua kunnolla puolueen sisällä verouudistuksesta, emmekä itse usko siihen, emmekä oikein edes tiedäkään, mihin pitäisi pyrkiä ja silloin se näkyy siinä, että äänestäjätkään eivät usko meihin, emmekä saa läpi näitä uudistuksia sellaisena kuin itse haluamme. Kiitos.

Puheenjohtaja: Viimeisen puheenvuoron tähän lukuun on pyytänyt Kimmo Kiljunen, Uusimaa. Kiljunen, Kimmo (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Halusin itse asiassa tehdä ainoastaan stilistisen korjauksen tähän kohtaan. Kuitenkin Paavo Lipposen puheenvuoron innoittamana totean sen valitettavan seikan, mikä tuolla meidän Uudenmaan ryhmässä on todettu. Sääli, suorastaan sääliä on ollut se, että olemme uhranneet kaksi päivää pääsääntöisesti henkilövaaliasioihin, sen sijaan että olisimme paneutuneet vakavammin sisältökysymyksiin, joista nyt näin yömyöhällä yritämme saada selkoa ja eritellä.

Yhdyn ehdottomasti Paavo Lipposen näkemykseen siitä, että verouudistuksesta ja ylipäättään verotuksesta käytävä keskustelu olisi saattanut olla tämän puoluekokouksen yksi keskeisimmistä asioista. Me tiedämme kuinka naapurimaassamme sosialidemokraatit tietystikin vahvemman poliittisen asemansa vuoksi ovat onnistuneet viemään lävitse huomattavasti Suomea radikaalimman verouudistusohjelman. Meillekin olisi ollut hyödyllistä keskustella Ruotsin uudistuksen sisällöstä ja siitä, mitä opittavaa meille olisi ollut. Tätä keskustelua me emme valitettavasti nyt pysty käymään järkevällä tavalla näin vähäisellä joutokalla.

Haluan joka tapauksessa tehdä ehdotuksen, joka koskettaa stilistiikkaa. Sillä on laajempikin merkitys. Paavo edeltänyt puheenvuoron pitäjä oikeastaan viittasi

siihen. Lausahdus "verouudistusta on jatkettava siten, että kaikki tulot ovat verotuksellisesti samassa asemassa" on tietysti selkeä hengeltään, mutta kirjaimellisesti sanottuna se on väärin. Kysymys on tietysti tulolajeista, ei kaikista tuloista. Toisin sanoen esitys tulisi korjata siten, että "verouudistusta on jatkettava siten, että eri tulolajit ovat verotuksellisesti samassa asemassa". Silloin me emme puhu ainoastaan palkkatuloista, vaan puhumme pääomatuloista ja muista tulolajeista. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Saanko esityksen kirjallisena. Toistan jo täällä moneen kertaan korostetun sitä, että muutosesitykset on jätettävä kirjallisena. Kiitoksia. Keskustelu on tästä luvusta päättynyt. Hyväksytään.

Voitaneen olla yhtä mieltä siitä, että tältä osin asia palautetaan vielä ohjelmavaliokunta I:een. Keskustelu on evästyksenä ja tehdyt muutosesitykset. Hyväksytään.

Puheenjohtajaksi vaihtui Teuvo Kinnunen kello 23.50.

Puheenjohtaja: Jatkamme asian käsittelyä. Seuraava alaotsikko "Hinnat halvemmiksi". Tähän kohtaan on pyytänyt puheenvuoron Paavo Lipponen, puolue-toimikunta.

Lipponen, Paavo (puolue-toimikunta): Toveri puheenjohtaja! On hyvä, että tällainen aika selkeästi muotoiltu kohta on tänne otettu. Tähän pitäisi kuitenkin lisätä lause "Elintarvikkeiden tuontisuoja on vähennettävä", jotta tämä olisi kokonaisuus meidän elintarvikeohjelmaamme. Aluepoliittisessa kohdassa tulisi sanoa myös se, että kun maatalouden tukiaisia vähennetään, niin vapautuvista varoista on merkittävä osa käytettävä maatalouden hyväksi, koska kysymyshän on rakennemuutoksen läpiviemisestä ja meidän täytyy tuntea vastuuta myöskin maaseudusta. Tämä ehkä voitaneen ottaa huomioon vielä siellä.

Muuten asia on erittäin merkittävä. Tästäkin olisi hyvä, vaikka saada vielä konkreettinen ohjelma vaaleja varten. Nythän Ruotsissa keskustapuolue on tulossa mukaan niin radikaaliin maatalouden remontiin, että sillä tulee olemaan kovia vaikutuksia myöskin Suomen maatalouspolitiikkaan. Meidän on täältä hyvä lähettää keskustapuolueen puoluekokoukselle terveisiä, että jos keskustapuolue ei nyt ymmärrä, mitä kello on lyönyt, niin se asettuu aika erikoiseen asemaan 90-luvun suomalaisessa politiikassa, siis muussakin kuin maatalouspolitiikassa.

Puheenjohtaja: Kiitoksia, saanko kirjallisena muutosehdotuksen. Seuraavana Mikko Vuorinen, Vaasa, valmistautuu Antti Kiiveri, Vaasa.

Vuorinen, Mikko (Vaasan piiri): Hinnat halvemmiksi - kohtaan teen selkeän

muutosesityksen ja viittaa jo Paavo Lipposen esille ottamaan yhteiseen vastuuseen myös maaseudusta. Täällä on lause, joka kuuluu "Maatalouden ylituotanto ja vientituki on lopetettava vuoteen 1993 mennessä." Näin ei varmasti voikaan tapahtua, ja mielestäni tällä tavalla sitä ei voida kirjata.

Tämän vuoteen 1993 mennessä pois ja korvataan asteittain 1990-luvulla.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Antti Kiiveri, Vaasa, valmistautuu Jouni Backman, eduskuntaryhmä.

Kiiveri, Antti (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kannatan Paavo Lipposen äsken tekemää ehdotusta. Samoin kannatan Mikko Vuorisen tekemää ehdotusta. Kiitos.

Puheenjohtaja: Seuraavana Jouni Backman. Peruutettu. Seuraavana Viinikka Antti, Helsinki.

Viinikka, Antti (Helsingin piiri): Toveri puheenjohtaja! Tässä on hyvää tekstiä ja kun sitä vielä täydennetään sillä tavalla, kuten Paavo Lipponen ja eräät muut ovat esittäneet, se vielä paranee. Tekstihän koskettelee kokonaan elintarvikkeiden hintoja ja sen vuoksi esitän otsikon muutettavaksi sillä tavalla, että se kertoo lukijalle enemmän ja on myös paremmin perille menevä. Ehdotukseni otsikoksi on: Ruoka halvemmaksi.

Puheenjohtaja: Saanko sen kirjallisena. Pyydetty puheenvuorot ovat tulleet loppuun käytetyiksi. Haluaako valiokunnan puheenjohtaja kommentoida täällä tehtyjä muutosehdotuksia?

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Ensinnäkin tuo vuosiluku. Puoluetoimikunta on ottanut vuosiluvun 1995 mennessä, ja OECD:n kannanoton mukaan tätä pitäisi todella kovasti kiirehtiä. Siitä syystä olemme pyrkineet tuon kiirehtimisen ottamaan huomioon.

Jos sopii, muutetaan vuosi 1993 vuodeksi 1995, silloin se on puoluetoimikunnan kanssa linjassa. Sopiiko tällainen menettely? Se sopii, eli näin hyväksytään.

Puheenjohtaja: Voidaanko yksimielisesti hyväksyä vuosiluvun muutos 1993 vuoteen 1995 mennessä? Näin voitaneen menetellä. Menetellään.

Tämän jälkeen ehdotan, että kokous voisi yksimielisesti hyväksyä Paavo Lipposen tekemän lisäysehdotuksen. Keskustelu asiasta alkaa. Keskustelu päättyy. Puheenjohtajan ehdotus on hyväksytty.

Totean, että Antti Viinikan tekemää muutosehdotusta tästä otsakkeen nimestä ei kukaan kannattanut, joten se raukeaa. Kohta on loppuun käsitelty.

Seuravana "Työ ihmisen ja elämän ehdoilla". Keskustelu asiasta alkaa. Seuraavan puheenvuoro Mirja Mantila, Keski-Suomi. Huomauttaisin, että vain muutoksia tai kannatuksia valiokunnan ehdotukseen.

Mantila, Mirja (Keski-Suomen piiri): Hyvät toverit! Minun on vaikea esittää muutosesitystä tähän kohtaan, mistä nyt aion puhua. Ensinnäkin toivon, että puheenvuoropyyntöni on tosiaan oikeassa kohdassa, koska puutun sellaiseen asiaan, että tässä aikaisemmassa ohjelmassa, jossa oli 90-luvulle tavoitteita, siinä oli myös kohta kaksi, joka kuuluu "Lisää laatua yhteisiin palveluihin".

Nyt on ohjelmavaliokunta tosiaan toiminut hyvin tehokkaasti, kuten äsken Ulpu Iivari sanoi. Se on pyyhkäissyt olemattomiin koko tämän julkisia palveluja koskevan kohdan. Kun varsin hyvin muistan, että sinne tehtiin kannatettuja esityksiä täällä salissa silloin, kun tästä kohdasta keskusteltiin, en voi henkilökohtaisesti hyväksyä sitä missään tapauksessa, että tämä puolue ei ota minkäänlaista kantaa julkisten palvelujen kehittämisasiaan. En tosiaankaan tiedä, kuinka menettelen jatkossa tämän suhteen, mutta minä haluaisin, että tässä ohjelmassa 1990-luvulle tosiaankin puolue ottaisi kantaa näihin asioihin ja tukisi sitä kehitystä, mitä nykyään kunnissa tapahtuu. Tukisin niitä ihmisiä, jotka tuolla kunnissa taistelevat näitten julkisten palvelujen kehityksen puolesta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Pyydetty puheenvuorot ovat tältä kohtaa loppuun käytyt. Valiokunnan ehdotus on tullut puoluekokouksen päätökseksi.

Seuraavana hoitotyöstä korvaus. Keskustelu alkaa. Ensimmäinen puheenvuoron käyttää Jouni Malava, Kuopio. Seuraavana Aaro Monthan, Kuopio.

Malava, Jouni (Kuopion piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät toverit. Olen samaa mieltä hetki sitten esitetyn näkökannan osalta, että on sangen ikävää keskittyä tärkeisiin asiakysymyksiin näin pienellä porukalla ja näin epäinhimilliseen aikaan.

Tulen tekemään muutosesityksen kyseessä olevan kohdan, "Hoitotyöstä korvaus" -otsikkoon ja otsikko kuuluu minun esittämässäni muodossa seuraavasti: Julkiset terveyspalvelut on pelastettava.

Hiukan taustaa vielä eilen käydyn lähetekeskustelun pohjalta. Julkisen terveydenhuoltojärjestelmän toimimattomuudelle on ominaista mm. seuraava. Alueel-

lisesti ja sosiaalisesti terveyspalvelujen saatavuus ei ole tasa-arvoista. Ollaanko tuudittautumassa tilanteeseen, jossa ollaan tyytyväisiä siihen . . .

Puheenjohtaja: Toveri Malava, ei käydä enää uutta yleiskeskustelua tästä asiasta.

Malava, Jouni: Siinä tapauksessa luen tähän valiokunnan tekemään ehdotukseen loputkin muutosesitykseni. Otsikon lisäksi tekstin alkuun lisäisin lauseen "Julkisten terveyspalveluiden turvaamiseksi on vastustettava yhteiskunnan tukeen perustuvaa alan palveluiden yksityistämistä!"

Muita korjausehdotuksia minulla ei ole. Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Aaro Monthan, Kuopio, valmistautuu Mauri Keskinen, Uusimaa.

Monthan, Aaro (Kuopion piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit. Ihmettelen nyt käytäntöä, minkä puheenjohtaja otti. Täällä on monet ovat saaneet pitää pitkiä puheenvuoroja, perustella asiansa ja sitten vasta esittää muutosesityksen taikka eivät ole esittäneet ollenkaan muutosesitystä. Malava sai minusta tarpeettoman kovan kohtelun asiassa, joka meille on erittäin tärkeä. En hyväksy tässä asiassa puheenjohtajan menettelyä.

Otsikko "Hoitotyöstä korvaus" on erittäin pieni, kun ottaa huomioon, että kysymyksessä on sosiaali- ja terveydenhuollon ohjelmakohta. Tämä on lausuttu viimeisessä virkkeessä ja se riittää siihen. Näin ollen oikea otsikko olisi, että "Julkiset terveyspalvelut on pelastettava". Yhdyn Malavan esitykseen ja myös toiseen esitykseen yksityisestä terveydenhuollosta, mutta huomioikaa alkupuheenvuoro.

Puheenjohtaja: Seuraavana Mauri Keskinen, Uusimaa, valmistautuu Bengt Dahlqvist, Ruotsalainen Työväenliitto.

Keskinen, Mauri (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Julkiset palvelut ovat hyvinvointiyhteiskuntamme perusta. Ne ovat sosialidemokratian saavutusten tuloksena pitkälti syntyneet tähän maahan. Ne kaipaavat puolestajia, kehittäjiä ja se on meidän tehtävämme. Julkiset palvelut ovat myös huomattavasti laajempi kokonaisuus kuin sosiaalitoimeen, terveydenhuoltoon tai koulutukseen liittyvät palvelut.

Esitän seuraavat muutos- ja lisäsesitykset tähän päätösesitykseen. Ensinnäkin otsikoksi "Hyvinvointia julkisilla palveluilla".

Lisäys alkuun: "Kansalaisten hyvinvoinnin ja koko yhteiskunnan toiminnan pe-

rustana olevien julkisten palvelujen kehittämisedellytykset on turvattava!" Tämä muodostaisi ensimmäisen kappaleen. Esitän valiokunnan esityksestä ensimmäisestä virkkeestä poistettavaksi sanat: "sosiaalitoimen, terveydenhuollon ja koulutuksen", jotta se kattaisi koko julkisen sektorin palvelutoiminnan. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Bengt Dahlqvist, valmistautuu Markku Vaniala, Uudenmaan piiri. Dahlqvist ei ole paikalla, Vaniala, ole hyvä.

Vaniala, Markku (Uudenmaan piiri): Tällä kertaa kannatan ohjelmavaliokunnan tekemää esitystä. Mutta haluaisin siihen pienen stilistisen muutoksen. Tässä ensimmäisessä lauseessa puhutaan, että yhteiskunnan on vastattava sosiaalitoimen, terveydenhuollon ja koulutuksen palvelujen järjestämisestä. Laajentaisin tätä koulutusta sivistyspalvelujen järjestämiseksi, koska sivistys kattaa koulutuksen, liikunnan, yleensä vapaa-ajan, nuorison ja mm. kirjastopalvelut.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Mikko Vuorinen.

Vuorinen, Mikko (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja! Kannatan Mauri Keskinen tekemää esitystä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Toveri puoluesihteeri on pyytänyt tähän puheenvuoron.

Iivari, Ulpu (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Täällä on sekä lähetekeskustelussa ja nyt käytetty ansiokkaita puheenvuoroja terveyspalveluista ja sosiaalipalveluista. Haluaisin muistuttaa tässä yhteydessä, että puolue-neuvosto äskettäin hyväksyi erinomaisen laajan ja huolella tehdyn sosiaali- ja terveystaloudellisen ohjelman. Kun tätä ohjelmaa on lähdetty käsittelemään ja tekemään, on todella tunnustettu alusta asti, että tässä ei voi käsitellä kaikkea, vaan joitakin painopisteitä ja linjauksia sosialidemokraattien taholta.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Valiokunnan puheenjohtaja.

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Arvoisa puheenjohtaja, ja hyvät vielä sitkeästi paikalla jaksajat! Minusta on ehdottomasti parempi tuo "Hyvinvointia julkisilla palveluilla" -otsikko kuin "Hoitotyöstä korvaus". Halusimme vain sitä varten nostaa sen otsikkoon, koska se on uusi avaus. Näin ollen kuitenkin voimme tuon hyväksyä. Samoin voimme hyväksyä "koulutuspalvelut" tilalle "sivistyspalvelut". Mutta kuten puoluesihteeri täällä totesi, emme halua laajentaa tätä missään nimessä, koska meillä on erinomaiset juuri hyväksytyt ohjelmat, ja siksi ne turhat fraasit, jotka siellä oli, ovat on varmastikin turhia tässä yhteydessä.

Puheenjohtaja: Keskustelun aikana on päädytty ainakin täällä pöydän takana ja

myös valiokunnan puheenjohtajan kanssa yksimielisyyteen siitä, että tätä otsikkoa "Hoitotyöstä korvaus" voitaisiin muutta muotoon "Hyvinvointia julkisilla palveluilla". Kysyisin toveri Malavalta, että voitko hyväksyä näin muotoillun otsikon. Siinä tapauksessa suoritamme tästä koeäänestyksen.

Tässä on käsittelyn pohjana "Hyvinvointia julkisilla palveluilla" ja Malavan ehdotus "Julkiset terveyspalvelut pelastettava". Esitän, että suoritamme tästä koeäänestyksen. Ehdotus voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Kehotan ensin nostamaan äänestyskorttinsa ne, jotka kannattavat Hyvinvointia julkisilla palveluilla. Kortit voi laskea. Sen jälkeen Malavan ehdotus Julkiset terveyspalvelut pelastettava. Kortit ylös. Kovin on vähän. Voitaaneen näin todeta. Otsikko muutetaan muotoon "Hyvinvointia julkisilla palveluilla". Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Seuraavaksi on Malava ehdottanut, että lisätään alkuun lause "Julkisten terveyspalvelujen turvaamiseksi on vastustettava yhteiskunnan tukeen perustuvaa alan palveluiden yksityistämistä". Kun tätä ehdotusta on kannatettu, on asiasta suoritettava äänestys. Ehdotan, että suoritamme koeäänestyksen. Näin menetellään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Ne, jotka ovat valiokunnan ehdotuksen kannalla, nostavat ensin äänestyskorttinsa. Kiitos. Kortit saa laskea. Sitten ne, jotka ovat toveri Malavan ehdotuksen kannalla. Kortit voi laskea. Todetaan, että valiokunnan ehdotus on tullut puoluekokouksen päätökseksi.

Vielä on yksi muutosehdotus Keskisen tekemänä, jota Vuorinen on kannattanut. "Kansalaisten hyvinvoinnin ja koko yhteiskunnan toiminnan perustana olevien julkisten palveluiden kehittämisellä on turvattava. Yhteiskunnan on vastattava palvelujen järjestämisestä." Tämän jälkeen kappale jatkuu samassa muodossa kuin valiokunnan ehdotus. Tästäkin on äänestettävä. Ehdotan, että suoritamme koeäänestyksen. Ehdotus hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Kehotan ensin nostamaan korttinsa, jotka ovat valiokunnan ehdotuksen kannalla. Kiitos. Kortit voi laskea. Sitten nostavat korttinsa, jotka ovat

muutosehdotuksen kannalla. Kortit voi laskea. Valiokunnan ehdotus on tullut puoluekokouksen päätökseksi.

Näin kohta on tullut loppuunkäsitellyksi.

Seuraava kohta "Kohti nuorisokoulua". Ensimmäisen puheenvuoron on pyytänyt Jouni Malava Kuopiosta. Valmistautuu Lauri Väisänen Oulu.

Malava, Jouni (Kuopion piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät toverit! Tähän kohtaan olisin halunnut tehdä ainoastaan lisäyksen. Lisäys kuuluisi seuraavasti: "Ympäristöasioiden osuutta opetussuunnitelmissa tulisi lisätä!" Kiitoksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Saanko esityksesi kirjallisena, kiitos. Seuraavana Lauri Väisänen, Oulu, valmistautuu Risto Ahonen, Varsinais-Suomi.

Haluaisin todeta, että en halua terrorisoida kokousta, mutta olemme hyväksyneet yksimielisesti tälle kokoukselle järjestyssäännön. Tämän järjestyssäännön pohjalta näitä päätöksiä täällä tehdään.

Väisänen, Lauri (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja! Koska teksti on tulkittavissa, että se voi tarkoittaa myös peruskoulun yksityistämistä ja eriarvoisuuden sallimista, esitän tekstistä poistettavaksi toisen, kolmannen ja neljännen sanan, jolloin se kuuluu muodossa "Peruskoulun moniarvoisuutta ja kokeilutoimintaa on tuettava".

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Risto Ahonen, Varsinais-Suomi, valmistautuu Mona Ilola.

Ahonen, Risto (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Koulutukseen suunnattu henkilökohtainen tuki on tällä hetkellä varsin velkavetoista ja monet ihmiset valmistuessaan koulutuksesta ammattiin ovat aikamoi- sissa veloissa. Olemme sitoutuneet tuota taakka aikaisemmin tekemillämme kan- nanotoillamme helpottamaan. Tämä on muuten erittäin hyvä kappale sellaise- naan, mutta ehdottaisin kuitenkin, että siihen lisättäisiin yksi lause: "Opintotuen osuus on korotettava yhtä suureksi kuin opintolaina".

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Saanko kirjallisena, kiitos. Mona Ilola. Valmistautuu Markku Simula Oulusta. Onko Ilola paikalla? Seuraavana Markku Simula, Ou- lu, valmistautuu Paavo Lipponen, puoluetuomikunta.

Simula, Markku (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kannatan Väisäsen ehdotusta. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Paavo Lipponen, Helsinki, valmistautuu Markku Ahokas Varsinais-Suomesta.

Lipponen, Paavo (puoluetoimikunta): Toveri puheenjohtaja! En halua teitä pahemmin enää herätellä aamutunteina, mutta ehdottaisin, että kävisimme kiinni luokkayhteiskunnan perusteisiin. Ehdotan, että toiseksi uudeksi lauseeksi kirjoitetaan "Kaikille nuorille on tarjottava lukiopaikka". Toiseksi viimeiseksi lauseeksi uusi lause: "Korkeakoulujen opiskelijamäärää on lisättävä". Nykyinen järjestelmä merkitsee nimittäin sitä, että työläisperheiden jälkeläiset jäävät näiden keskiarvojen ja numerusklaususten takia sekä lukion että korkeakoulun ulkopuolelle. Kyllä meillä pitäisi olla varaa tarjota enemmän koulutuspaikkoja ja tällä tavoin myös enemmän tulevaisuuden mahdollisuuksia koko meidän nuorisollemme.

Tässä olisi 1990-luvulle tavoitteita ja toivon, että saisin kannatusta näille lisäyksille.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Markku Ahokas, Varsinais-Suomi, valmistautuu Kaarina Suonio, Pohjois-Häme.

Ahokas, Markku (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja! Kannatan Risto Ahosen tekemää esitystä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Kaarina Suonio, Pohjois-Häme, valmistautuu Sai Väyrynen, Uusimaa.

Suonio, Kaarina (Pohjois-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Ensinnäkin haluaisin, että tämän kohdan otsikko muutettaisiin. Täällä puhutaan hyviä asioita koulutuksen moniarvoisuudesta, kokeilutoiminnasta, ammatillisen koulutuksen jatkamisesta aina korkeakoulutasoihin opintoihin saakka ja aikuiskoulutuksesta läpi elämän. Ei puhuta pelkästään nuorisokoulusta, mikä siinä on vielä hyvin selkiintymätön ja epämääräinen käsite.

Esitän, että kohdan otsikko muutetaan muotoon "Avaraan koulutukseen". Toiseksi nuorisokoulusta meillä on aivan turha tässä vaiheessa sitoutua käsitteeseen, jonka sisällöstä ei ole tarkkaa kuvaa. Ne kokeilut, jotka tällä hetkellä ovat meneillään, joissa yhdistetään lukion ja ammatillisen koulutuksen oppimäärät pidennetyn opiskeluajan puitteissa, ovat hyviä. Silloin huomataan, hyvät toverit, siinä huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kunnollisen ammatillisen koulutuksen ja sen lisäksi he ovat voivat osallistua ylioppilaskirjoituksiin. Se nuorisokoulukaavailu, joka nyt on esillä, merkitsee aivan muuta. Se merkitsee kolmen vuoden sisällä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhdistämistä. Kaikkialla, missä tätä on yritetty, erityisesti Ruotsissa, ammatillinen koulutus on kärsi-

nyt. Siellä mennään takaisin päin. Meidän ei pidä sitoutua tähän uudistukseen ennen kuin se on läpikeskusteltu ja tiedetään, mitä se merkitsee Suomen nuorisokannalta.

Ehdotan, että toinen virke kuuluu seuraavasti: "Ammatillisten oppilaitosten ja lukion toimintaa on kehitettävä monipuolisia mahdollisuuksia sisältäväksi nuorisostaan koulutukseksi!"

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Sai Väyrynen, Uusimaa, valmistautuu Antti Kiiveri, Vaasa.

Väyrynen, Sai (Uudenmaan piiri): Kannatan Kaarina Suonion tekemiä erinomaisten hyviä muutosehdotuksia.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Antti Kiiveri, Vaasa.

Kiiveri, Antti (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja. On ällistyttävää, kuinka Paa-vo Lipponen jaksaa puhua asiaa ja järkeä. Kannatan hänen äsken tekemäänsä ehdotusta. Meidän tulee kuitenkin muistaa, että tällainen ehdotus, jos se menee läpi ja hyväksytään, on kustannuskysymys. Tällä hetkellä tiedämme, että esimerkiksi ammattioppilaitosten kohdalle on hyväksytty hyvinkin arveluttava tuntikemahysjärjestelmä, jolla säästetään yhteiskunnan varoja. Jos lähdetään tälle linjalle, että kaikille taataan mahdollisuus käydä lukio, on siihen myös osoitettava varoja yhteiskunnan taholta. Kiitos.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Valiokunnan puheenjohtaja.

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Toveri puheenjohtaja! Tuo Kaarina Suonion esittämä "Avaraan koulutukseen" kuulostaa paremmalta kuin "Kohti nuorisokoulua". Se on muutos, jonka ilomielin voimme hyväksyä. Se tuntui ihan hyvältä ja paremmalta.

Sitten täällä puhuttiin tästä opintotuesta. Käsityksemme mukaan se on korkeakoulupoliittisella työryhmässä ja ilmeisesti kuuluukin sinne, joten sitä ei ole tässä paperissa. Keskustelimme siitä kyllä, mutta jätimme sen nimenomaan siksi pois, koska sitä ei kahdessa paikassa auta pitää.

Sitten kohta kaikille nuorille lukio- ja korkeakoulupaikka ja sai valiokunnassa kannatusta, koska emme olleet sitä mieltä, että sanonta kaikille nuorille lukio- paikka ei yksin riitä. Muulla koulutuksella, joka sieltä pyyhittiin yli, olemme tar-koittaneet, että moniarvoisuutta ja kokeilutoimintaa tuetaan muuallakin kuin pelkästään peruskoulussa. Siitä syystä muun koulutuksen osuus on ollut siinä, että sitä emme myös voi hyväksyä, eli "Avaraan koulutukseen" käy.

Puheenjohtaja: Eiköhän se käy meille kaikille. Tässä opiskellaan koko ajan.

Keskustelu asiasta riittänee. Riittää.

Jouni Malava on tehnyt lisäyksen, että ympäristöasioiden osuutta opetussuunnitelmissa tulisi lisätä. Tätä ehdotusta ei ole kukaan kannattanut, joten totean, että se raukeaa.

Ehdotan, että voisimme muuttaa tämän otsikon, kuten Kaarina Suonio täällä ehdotti, eli tuo otsikko muuttuisi "Avaraan koulutukseen". Voidaanko yksimielisesti tämä hyväksyä? Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Täällä on Lauri Väisänen ehdottanut, että peruskoulun moniarvoisuutta ja koelutoimintaa on tuettava. Tätä on kannatettu, joten tästä on suoritettava äänestys. Ehdotan, että suoritamme koeäänestyksen. Menettelytapa hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Pyydän, että ensin nostavat korttinsa, jotka kannattavat valiokunnan ehdotusta. Kiitos. Kortit alas. Sitten nostavat korttinsa, jotka kannattavat muutosehdotusta. Kiitoksia. Valiokunnan ehdotus on tullut hyväksytyksi.

Seuraavaksi Paavo Lipponen on ehdottanut myöskin muutosta toiseksi lauseeksi. Uusi lause: "Kaikille nuorille on tarjottava lukiopaikka!" Tätä ehdotusta on myös kannatettu, joten asiasta on äänestettävä. Esitän, että suoritamme koeäänestyksen. Menettelytapa hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Pyydän ensin nostamaan edustajakorttinsa, jotka ovat valiokunnan ehdotuksen kannalla. Kiitos. Kortit saa laskea. Sitten ne, jotka ovat muutosehdotuksen kannalla. Vähemmistö. Todetaan, että valiokunnan kanta on tässä voittanut Lipposen tekemän ehdotuksen. Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Toiseksi viimeiseksi lauseeksi Paavo Lipponen ehdottaa: "Korkeakoulujen opiskelijamäärää on lisättävä!" Tätäkin ehdotusta on kannatettu, joten asiasta on äänestettävä. Ehdotan koeäänestystä. Voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Kehotan ensin nostamaan äänestyskorttinsa, jotka ovat valiokunnan ehdotuksen kannalla. Kiitoksia. Sitten ne, jotka ovat muutosehdotuksen kannalla. Vähemmistö. Tämä on muuten vähemmistö. Lasketaan nämä kortit nyt alas ja sen jälkeen pyydän, että kerran vielä nostavat kortit ne, jotka ovat valiokunnan ehdotuksen kannalla. Kyllä tämä on ihan selvästi enemmistö. Totean, että valiokunnan ehdotus on tullut puoluekokouksen päätökseksi. Hyväksytään. Hyväksytään.

Sen jälkeen Risto Ahosen tekemä muutosesitys. Uusi lause: "Opintotuen osuus on korotettava yhtä suureksi kuin opintolaina." Tätäkin ehdotusta on kannatettu, joten asiasta on äänestettävä. Ehdotan koeäänestystä. Ehdotus voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Kehotan ensin nostamaan edustajakorttinsa, jotka ovat valiokunnan ehdotuksen kannalla. Kiitoksia. Sitten ne, jotka ovat muutosehdotuksen kannalla. Vähemmistö on tässäkin tapauksessa Ahosen ehdotuksen kannalla.

No, että demokratia toteutuisi, niin kysytään, onko ääntenlaskijoita paikalla vielä? Pyydän ääntenlaskijoita ainakin pari kappaletta tänne. No niin, suoritetaan äänestys.

Äänestys

Puheenjohtaja: Ensin nostavat korttinsa ne, jotka ovat valiokunnan ehdotuksen kannalla. Voidaanko kortit laskea? Kortit voi laskea alas. Sitten ne, jotka ovat muutosehdotuksen kannalla. Kortit voi laskea. Kehottaisin pikku hiljaa uskomään, että täältä edestä kyllä näkee, kumpi on enemmistö ja kumpi vähemmistö. Äänestyksen tulos oli 65 valiokunnan ehdotuksen puolesta ja 45 vastaan. Valiokunnan ehdotus on tullut hyväksytyksi.

Ja vielä eräs muutosehdotus. Toveri Suonio on ehdottanut toiseksi virkkeeksi: "Ammatillisten oppilaitosten ja lukion toimintaa on kehitettävä monipuolisia mahdollisuuksia sisältäväksi nuorisoasteen koulutukseksi!" Kysyn kokoukselta, voidaanko tämä ehdotus hyväksyä yksimielisesti? Onko Keinänen samaa mieltä kerran? (Keinänen: Jos minä jään yksin, niin on.) Näyttää siltä, että jäisit yksin. Ehdotus voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Kohta "Avaraan koulutukseen" on tullut loppuun käsitellyksi.

Seuraavana "Alueelliseen tasapainoon". Ensimmäisen puheenvuoron käyttää Markku Simula Oulusta, valmistautuu Juhani Hyvönen, Vaasa.

Simula, Markku (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Hyvää yötä! Haluamatta mitenkään asettaa kyseenalaiseksi toveri puheenjohtajan arvostelukykyä ja muitakaan kykyjä huomautan, että olen varautunut kolmen minuutin puheenvuoroperusteluun ja se on minulle myönnettävä, koska sellainen on myönnetty myös Lipposelle ja Suoniolle. Tässä tilanteessa olemme kai suunnilleen samanarvoisia.

Tämä "Alueelliseen tasapainoon" -kappale on ihan hyvä, mutta se ei riittävästi korosta, että tarvitsemme sosialidemokraattien luomaa voimakasta aluepolitiikkaa. Rajakaupparamme elää pysähtyneisyyden tilassa. Maaseudun elinkeinorakennetta on tuettava. Monipuolista pienyrityselämää ja sen tukea tarvitaan tänä päivänä ja 1990-luvulla erityisesti tuolla kehitysalueilla. Me elämme siellä sellaisessa paineessa, mistä te ette etelässä tiedä mitään, koska keskustapuolue väyrysiineen ei jyllää teidän niskanne päällä.

Ehdotus kuuluu: "Kehitysalueita on edelleen kehitettävä aluepolitiikan painopistealueina." Tällä suuntaamme selvästi puolueen kehitystahtoa ja aluepolitiikkaa Itä- ja Pohjois-Suomeen niille alueille, jossa tarvitaan voimakkaita toimenpiteitä. Tämä lisäyksenä kappaleen "Alueelliseen tasapainoon" loppuun.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Juhani Hyvönen, Vaasa, seuraavana Antti Kiiveri, Vaasa.

Hyvönen, Juhani (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! On oikein ja tärkeää, että puoluekokous ottaa kantaa myös maassa harjoitettavaan aluepolitiikkaan. Ohjelmavaliokunnan kannanotto pitää sisällään ne näkökohdat, jotka kannanotossa pitääkin olla. Teksti on kuitenkin huonohkosti laadittu. Esitänkin koko kappaleen "Alueelliseen tasapainoon" näin kuuluvaksi:

"Alueellisen tasapainon ja tasa-arvon turvaamiseksi kansainvälisessä yhdentymiskehityksessä on harjoitettava maakuntien kehitystä tukevaa aluepolitiikkaa. Talousmaakuntiin perustuvaa aluehallintoa on kehitettävä ja vanhentuneita hallintorakenteita purettava myös kuntauudistusta jatkamalla. Pääkaupunkiseudun kasvua on hillittävä suuntaamalla työpaikkarakentamista muihin kasvukeskuksiin ja tukemalla näiden kansainvälistymistä. Pääkaupunkiseudun vaikeaa asuntopulaa on helpotettava erityisvoimin!"

Alkaa väsymys näköjään painaa!

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Seuraavana Antti Kiiveri, valmistautuu Lauri Väisänen Oulusta.

Kiiveri, Antti (Vaasan piiri): Toveri puheenjohtaja! Hyvää huomenta kaikille! Minä kannatan Juhani Hyvösen erinomaista ja perusteltua esitystä.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Väisänen käyttää seuraavan puheenvuoron.

Väisänen, Lauri (Oulun piiri): Toveri puheenjohtaja! Kaiken kaikkiaan aluepoliittiset puheenvuorot ovat olleet täälläkin harvinaisia, ja syystä me pohjoisessa olemme olleet huolestuneita puolueemme aluepoliittisesta asenteesta. Onko se väljähtymään päin? Hyvä, että pohjoisten piirien ääni on ohjelmatoimikunnassa kuultu ja alueellinen kannanotto ohjelmaan sisällytetty, mutta ei riittävästi. Alun pitäenhan sitä ei ollut ollenkaan.

Puolueneuvoston pitää valvoa, että puolueitoimikunta tarkentaa sekä täsmentää aluepoliittista ohjelmaa ja että sitä hallituksesta käsin myös toteutetaan. 1990-luvun Pohjois-Suomesta ei SDP:n politiikalla saa tehdä reservaattia, jossa vain siemennetään ja kasvatetaan työvoimareservejä etelän jo muutenkin tukkoisiin kasvukeskuksiin ja jossa on vain riistatarhoja herrojen ja ulkomaalaisten vieraiden tarhametsästystä varten ja eksoottista kuulamaista maisemaa. Älkäämme suoko tätä iloa kepulle ja ankeutta pohjoisen asukkaille. Toveri Simulan lisäksi on perusteltu, ja kannatan sitä.

Lopuksi, toveri Matti Puhakka, sinun harteillesi asettuu puolen Suomen äänen kuuluminen maan hallituksessa ja puolueemme terävimmässä johdossa. Toivon, että erityisesti aluepolitiikka on suuri haasteesi.

Puheenjohtaja: Kiitoksia. Kyllähän tuolla Matilla aika tanakan näköiset hartiat näyttävät olevan.

Keskustelu asiasta riittänee. Riittää. Valiokunnan puheenjohtaja, ole hyvä!

Ojala, Arja (ohjelmavaliokunta I): Kiitoksia, toveri puheenjohtaja! Juhani Hyvösen esitys on lähes samanlainen kuin valiokunnankin esitys. Siinä on jonkin verran lauserakenteiden muutosta, ei muuta. Näin ollen sen voimme hyväksyä.

Puheenjohtaja: On tehty muutosehdotuksia. Juhani Hyvönen on kirjoittanut ansiokkaasti koko kappaleen uusiksi. Asia on muutoin ihan sama, mutta täällä on vähän stilistisiä muutoksia. Valiokunnan puheenjohtaja on todennut, että valiokunta voisi hyväksyä tämän muutosehdotuksen.

Tiedustelen, voiko kokous yksimielisesti hyväksyä tämän? On varmaan kohtuullinen toivomus, että esitys luetaan uudelleen.

"Alueellisen tasapainon ja tasa-arvon turvaamiseksi kansainvälisessä yhdentymisessä on harjoitettava maakuntien kehitystä tukevaa aluepolitiikkaa. Talousmaakuntiin perustuvaa aluehallintoa on kehitettävä ja vanhentuneita hallintorakenteita purettava myös kuntauudistusta jatkamalla. Pääkaupunkiseudun kasvua on hillittävä suuntaamalla työpaikkarakentamista maan muihin kasvukeskuksiin ja tukemalla näiden kansainvälistymistä. Pääkaupunkiseudun vaikeaa asuntopulaa on helpotettava erityistoimin."

Voimmeko hyväksyä yksimielisesti? Helsinki kuulema vähän vastustaa, joten kai on suoritettava tästäkin koeäänestys.

Suoritetaan koeäänestys. Puheenjohtajan ehdotus voitaneen hyväksyä? Hyväksytään.

Koeäänestys

Pyydän ensin kohottamaan äänestyskorttinsa niitä, jotka kannattavat Hyvösen tekemää muutosehdotusta. Kiitos, kortit saa laskea. Sitten nostavat korttinsa ne, jotka vastustavat muutosehdotusta. Vähemmistö on!

Todetaan, että Hyvösen tekemä muutosehdotus on tullut tältä osin päätökseksi. Todetaan.

Kysyisin toveri toveri Simulalta, haluatko, että ehdotuksesi vielä äänestetään, vai riittikö äskeinen. Piirisatraabit eivät ole tehneet muutosehdotusta, joten tästä äänestetään!

Ehdotan, että tässäkin suoritamme koeäänestyksen. Ehdotus voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Koeäänestys

Puheenjohtaja: Kehotan ensin nostamaan äänestyskorttinsa niitä, jotka ovat tuon äskeisen tekstin kannalla. Kiitos, kortit saa laskea. Sitten nostavat korttinsa ne edustajat, jotka ovat Simulan tekemän ehdotuksen kannalla "Kehitysalueita on edelleen kehitettävä aluepolitiikan painopistealueina!" Edustajakortit ylös, jotka ovat Simulan kannalla! Kovin pieni vähemmistö oli, mutta onpahan todettu!

Todetaan, että Simulan ehdotus on jäänyt vähemmistöön.

Kohta "Alueelliseen tasapainoon" on tullut loppuunkäsittellyksi.

Puheenjohtaja: Sen jälkeen kysyisin puoluekokoukselta viimeisen kappaleen osuutta, voidaanko se hyväksyä yksimielisesti. Tähän ei ole yhtään pyydettyä puheenvuoroa.

Keskustelu asiasta päättyy. Ehdotus hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Valiokunnan mietintöön liittyy myös kaksi kannanottoa, jotka on jaettu kokousedustajille.

Vuosi 1993 SDP:n kotkavuodeksi

Puheenjohtaja: Ensin käsittelemme kannanoton "Vuosi 1993 SDP:n kotkavuodeksi". Tiedustelen, voidaanko se hyväksyä yksimielisesti. Voidaan ablodien saattamana.

Puoluekokous hyväksyi seuraavan kannanoton:

"Vuosi 1993 SDP:n kotkavuodeksi

Sosialidemokraattinen Puolue ottaa yhdessä Nuorten Kotkain kanssa vastuuta lasten ja varhaisnuorten toiminnasta.

SDP:n 35. puoluekokous nimeää vuoden 1993 SDP:n kotkavuodeksi, jolloin yhdessä paneudutaan puolueen sisällä varhaisnuorisotoimintaan ja jolloin yhdessä parannetaan lapsen asemaa kodissa, päiväkodissa, koulussa, harrastuksissa ja kehityksmaissa.

Vuonna 1993 Nuorten Kotkain Keskusliitto täyttää 50 vuotta. Tällöin tulee myös kuluneeksi 90 vuotta Forssan kokouksesta. Nämä kaksi juhlapahtumaa voidaan yhdistää toteuttamalla Forssan juhla tulevaisuustapahumana SPD:n kotkavuoden merkeissä."

kannanotto liikuntakasvatuksen puolesta

J'uheejohhtaja: Toinen on kannanotto "Liikuntakasvatuksen puolesta". Voidaan-1 :o se hyväksyä yksimielisesti? Hyväksytään.

Puoluekokous hyväksyi seuraavan kannanoton:

"Kannanotto liikuntakasvatuksen puolesta

SDP:n 35. puoluekokous pitää vapaaehtoiseen kansalaisjärjestötoimintaan perustuvaa liikuntakasvatustyötä merkittävänä kansallisena rikkautena ja kansanvallan edistäjänä. Liikuntakulttuurin monipuolisuus ja vapaaehtoisuus on kansallinen voimavara, jota tulee tukea ja kehittää yhteisin voimin ja urheilujärjestöjen yhteistyötä tiivistämällä.

Puoluekokous pitää Työväen Urheiluliiton aktiivista toimintaa ja nuorisokasvatustyötä hyvänä esimerkkinä työväenliikkeen mahdollisuuksista edistää maamme hyvinvointia. Monipuolinen ja eri lähtökohdista ponnistava urheiluseurajärjestelmä luo hyvin toimiessaan sisällöllisesti rikkaan liikuntakulttuurin. Puoluekokous toivoo, että tätä rikkautta vaalitaan ja yhteistyö urheilujärjestöjen välillä edelleen kehittyy maamme liikunnan parhaaksi!"

Puheenjohtaja: Näin voidaan todeta, että SDP:n lähivuosien keskeiset tavoitteet kaikilta muilta osin, paitsi Energiaa on säästettävä on tullut loppuunkäsitellyksi. Energia ja taloudellisuus ei ole vielä kunnossa, niihin palataan huomenna.

Tämän jälkeen ilmeisesti voin todeta vielä kerran, että huomisaamuna jatkamme kello 8.00. Nukkukaa hyvin ja tulkaa pirteinä takaisin. Meillä on huomenna erittäin tiivis työpäivä.

Valiokunta ei kuulemma vielä lähde nukkumaan, vaan pitää kokouksen välittömästi. Kokous muutoin keskeytetään.

Kokous keskeytettiin kello 00.46.